

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა
და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია
„ქალღეა“

ლუარა სორდია

ქ ა რ თ უ ლ ი ს უ ლ ი ს
კ ო ლ ი ბ ე უ მ ი

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2015

P. S. (ბარეკანზე ვაჟა ებრისელი (ბრინჯაო) – მოქანდაკე
პროფ. ბიორბი ლარიაშვილი)

რედაქტორი – ბუნაზ ხარაიშვილი

პოეტი, ჯუგუპერ ლექსგას სახელობის
მეცნიერებათა მრავალპროფილიანი
საერთაშორისო აკადემიის
პრეზიდენტი.

© ლ.სორდია, 2015

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2015

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის გამზ. 19, ☎: 222 36 09, 5(99) 17 22 30

E-mail: universal@internet.ge

ISBN 978-9941-22-569-7

წინასიტყვაობის მაგიერ

ბატონი ვაჟა ეგრისელი ნაცრისფერი ძველკოლ-ხური მოსასხამით დიოგენივით ფეხშიშველი უძველეს მიწაზე, პოეტურად ყველგან მომზირალი, კოლხურ ვერცხლისფერ მთვარეს, ასხმარტალეზულ ვარსკვლავების და მეტეორთა ხაზებს, წმინდად მო-სარკული ტბის ზედაპირიდან უხილავ მარგალიტებად კრიფავს, სიყვარულით გულში იხუტებს და ძველ-კოლხურ, გარდასულ დროთა უშორეს მოვლენებს, თავისი პლეზიის ოქროს ჯამში ადუღებს, ლექს-მშვენიერებას ბაჯადლო ზოდებად ჩამოასხამს და ყველა ჩვენთაგანს გვჩუქნის... შორეული ასწლეულების სურათები, ჩამწკრივებული მოდიან მგოსანთან და უხილავი, გამჭვირვალე ცისფერი გაღერეის ზღაპრულ ლექსთა ექსპოზიციას აწყობენ. პოეტი მე-პატრონე ბექა ოპიზარის ჯადოსნური ოსტატობისა, საკვირველი ლექსის ორნამენტით ამკობს რეალურ სამყაროს და... აქაა დიდი შემომქმედის კოსმიურ-მისტიკურ ნაწარმოებთა მშობიარობა.

– სამყაროს დრო – უდროთა და უსასრულო. ჩვენეულ დროს, მზის სისტემიდან და დედამიწის მოძრაობით ვღებულობთ. დრო ხომ მაღემსრბოლე-ლია, ამიტომ ვაჟა ეგრისელივით მგოსანი, დღეს იშვა თუ ხუთიათასი წლის წინათ, ან ოთხი ათასი წლის შემდგომ, არა აქვს მნიშვნელობა, ის როდესმე უნდა

მოსულიყო რაინდ პოეტად და მოვიდა; მცხუნვარე საგალობელი ფსალმუნებად შეთხზა და მამრი შაშვივით გალობს, თითქოს ნაწყვეტ-ნაწყვეტია მისი რეგისტრი, მაგრამ საოცრად მთლიანი და მონოლითური...

პოეტის გალობა ანკარა წყაროსავით მოედინება... კოსმიურ დროს და კოლხურ-იბერიულ სივრცეს არ უკვირს, მხოლოდ ჩვენ, თანამედროვენი დროულად ვერ ვწვდებით, მის სიღრმეს რადგან ის, პოეზიის ურთულესი და უხილავი ფენომენიდან მომართება და ჯადოსნური გზით გაედინება: - მოძრავია დიდი მგოსნის პოეტური სივრცე, ჩვენი მზის სისტემის დროსავით...

ნიჭიერი მგოსნისა ნუ გვშურს, არ შევიძულვით და მტრობას ნუ ვუზამთ! რატომ გეშინიათ შემოქმედის ან რად გაღიზიანებთ?! არა, მეგობრებო, ამდგვარნი უზნეობა ჩვენი თავის მტრობა და სასტიკი, თვითგანაჩენია.

ნაღდ პოეტს გავუგოთ, ჩავწვდეთ მისი სუფთა ჰაერით გაჯერებულ შემოქმედებას და ვისიამოვნოთ, ეს ხომ ყოველი ჩვენთაგანის დღევრძელობაა. ძალაუნებურად რატომ ვიჩრდილავთ, ისედაც სევდიან გულს? მიიღე ადამიანო, დიდი ხელოვნება. დატკბი, განათლდი, ეზიარე ზეციურ ელემენტებს, შეისმინე - შეირგე და მგოსანსაც დღევრძელობა უბოძე. ზეციდან გზავნილებას ნუ უარყყოფთ. კოსმიურ მკურნალ ნათებას თვალს ნუ ვუხუჭავთ. სამყაროს ტკბილ ხმებს მივაყურადლოთ, ნუ ვახშობთ მას!..

ჩვენთაგან არ გავაძევოთ და ნეტარხილვებად გავითავისოთ საოცრება, რომელიც პოეტის კოსმიური უჩვეულო სულიდან, გონებიდან და გულიდან რომ გამოედინება: განა შეიძლება ბუნების მოვლენის, ან მისი მხატვრული მშვენიერების შური?! სიძულვილი? შესაძლებელია ვერ დაინახო, ვერ შეიგრძნო, ან შეუმჩნეველი დაგრჩეს, არაა დანაშაული, მაგრამ ღვთიური ჭეშმარიტების განგებ უარყოფა, უთუოდ უაზრო უზნეობაა. ბუნების უმთავრესი მზისფერი ქედია პოეტი, მხატვარი, კომპოზიტორი, მწერალი, ფილოსოფოსი. აქ ჩამოთვლილი მოვლენანი, კოსმოსთან შუამავლობით და უშუალოდ თანამშრომლობით პლანეტას და ადამიანებს გვაღამაზებენ, ეს მხოლოდ ვაჟა ეგრისელს არ ენება, არამედ მრავალ ცოცხალ მგოსანს, მხატვარს და იმქვეყნად გარდასულ ხელოვანთ...

ბატონი ვაჟას პოეზიაში ისმის შორეული სივრცის ხმათა მუსიკა და ანტიკურ-კოლხურ-იბერიული ჯანსაღი სიბრძნე, რომელიც ათასწლეული ისტორიის აუდიტობიდან მოისმის. მგოსანი, კოლხურ-იბერიული მიწისქვეშეთის გაპოეზებას გვაწვდის, მითოლოგიის, მისტიკის და ღრმად ჩამაფიქრებელი მისტერიების, დროისგან მკაცრად ჩაკეტილი ფონდებიდან. შესაძლებელია აქ ბუნდოვან ფონდებში ანტ-ლადიდელთა ისტორიის მეხსიერება, დაკარგული დროის უნიკალური ექსპონანტებიც მოიძიებოდეს...

– ეგრისელის შემოქმედება სიბრძნისეული და

ძაფებითაა მოქსოვილი, რომელიც ჩვენს სულში მუსიკალურ ჰარმონიად იღვრება: აქედან გამომდინარე ეგრისელის ლექსის კოსმიურობა ნუ გაგიკვირდებათ, მეგობრებო! ჩვენი დიდი და საყვარელი მგოსნის პოეზია კი არა, დედამიწა და მის სისტემაში მყოფი ყოველი ნაწილაკიც კოსმოსს ეკუთვნის,— რადგანაც მგოსანს ამდაგვარი შემოქმედებითი საკვები უწყალობა უფალმა, ბატონ ვაჟასთან სამუდამოდ დარჩება ეგრისელი და მისი დონის შემოქმედნი მუდმივად ჭირდება ქვეყანას, რადგან ეს ის სულიერი სახე და დიდება, ნიჭიერი ხელოვანიდან და მეცნიერებიდან მოდის. ქვეყნის ხელისუფლების სათავეებთან მდგომი, პოლიტიკოსიც თუ შინაგანად ხელოვანი არ არის, სამშობლოსათვის და საზოგადოებისათვის გამოუსადეგარია.

ძალიან ხშირად ბატონი ვაჟა, ათასწლეულების მიღმა უძველეს კოლხებს და მათ საკაცობრიო კულტურას ეხმიანება, ესიყვარულება და ჩვენს უახლოეს დროში გადმოჰყავს და გრანიტის ძეგლს უდგამს. ისტორიის მიღმა არსებული რეალური ლანდები ცოცხლდებიან ბატონი ვაჟას პოეზიაში და უძველესსა და დღევანდელობას შუა უკვდავება იბადება...

არ მოვერიდები აზრთა მცირედ განმეორებას, რადგანაც მრავალმნიშვნელოვან ნიუანსებთან გვაქვს საქმე: დროისაგან და მტერთაგან ნაფლეთებად ქცეული კოლხეთი, ეგრისელმა თავისებური მითებით, ლეგენდებით, მისტერიებით, უცნაური და ყველასაგან

განსხვავებული მისტიკით და ისტორიული ფაქტებით, სულიერებით გაუღენთილი ღექსებად შეაგროვა და მათგან მარად ურღვევი ეგრისისეული პოეზიის ნათელი ცათამბჯენი სასახლე ააგო. საოცრებაა ეს ყოველივე. ბატონი ვაჟა ყოველი ღექსი რა ფორმისა და სტილის არ იყოს, გაუღენთილია პლანეტის ათასწლეულით და კოსმიური საამო ქარი ქრის ყველგან. მართლაც რომ საკვირველია...

უეჭველად არსებობს სამყაროს მეხსიერება, რომელიც უფლისმიერია. პლანეტების მეხსიერება და დედამიწის ეროვნებათა, ცივილიზაციების და მრავალ კულტურათა მეხსიერება; მათ შორისაა კოლხური, უძველეს ცივილიზაციის და კულტურის მეხსიერება. კოლხური ცივილიზაციის უცნაური მოვლენა – ვაჟა ეგრისელის პოეზიის მარადმწვანე ველზე ბიბლიურ ხედ აღმოცენდა და მისმა არნახულმა ნაყოფმა უზომოდ გაამდიდრა დღევანდელი ქართული ცივილიზაციის საგანძური. ვაჟა ეგრისელს, რამდენიმე ათასი წლის წინათ კოლხეთში რომ ეცოცხლა, უთუოდ ისევ დიდი პოეტი, ფილოსოფოსი, მათემატიკოსი და ვარსკვლავთმრიცხველი იქნებოდა.

რეზო (ემელიანე) ადამია

**დავით აღმაშენებლის, ვაჟა-ფშაველას და
გალაკტიონ ტაბიძის სახელობის
პრემიების ლაურეატი.**

ვაჟა ებრისელი

ქართული სულის კოლიზეუმი

ვაჟა ეგრისელის პოეტური დებიუტი, მეოცე საუკუნის მეორე ნახევარი – ქართული ლიტერატურის რენესანსს დაემთხვა. უკვე შემდგარი იყო „ცხენთა შეჯიბრი“, დასაკუთრებული იყო „პოეტების მეფის“ დაფნის გვირგვინი, ჩვენი მწერლობის ნოყიერ ნიადაგზე წარმატებით იღვწოდნენ სიტყვის რჩეულნი.

თუმცა ისევ ათეიზმის, ავადსახსენებელი სოციალისტური რეალიზმის დროშა ეპყრათ ქვეყნის იდეოლოგიის მესვეურებს. სახეზე იყო სააგიტაციო-პროპაგანდისტული აუღერება პოეზიის მაღალი მისიის დამვიწყებელთა მსუბუქი ქნარისა.

ჯერ კიდევ ისმოდა „ცისფერყანწელთა“ ხმა, ხელისუფლებისაგან უმიზეზოდ შერისხული რაინდის პაოლო იაშვილის მიერ მწერალთა კავშირის შენობაში გასროლილი ტყვიის გამაფრთხილებელი ექო...

იატაკქვეშეთში ტერენტი გრანელის პოეზიის ტაბლას მისხდომოდნენ ჭეშმარიტი სიტყვის მცნობნი და სააშკარაოზე გამოსვლისათვის ემზადებოდნენ. ოფიცოზი, პარტიულობის პრინციპიდან გამომდინარე, ისევ ყადაღას ადებდა უცნობი სფინქსის რელიგიურ ლირიკას.

დიდების ჩოხებს ირგებდნენ ორმოცდაათიანე-

კოლიზეუმი (იტალ. ლათ) – კოლოსალური, უზარმაზარი.

ლები (მუხრან მაჭავარიანი, შოთა ნიშნიანიძე, მურმან ლებანიძე, ანა კალანდაძე). ქართული პოეზიის ყველაზე მაღალი ცა გალაკტიონს დაეფარა, მისი ბუმბერაზული ჩრდილიდან ამოდ ცდილობდნენ გამოსვლას პატარა პოეტური თანამესუფრენი.

დავიწყების, უგულვებლყოფის ბურუსიდან გადმოებიჯებინა რეპრესირებულ მიხეილ ჯავახიშვილს, გახალხურებულ იყვნენ მისი შედეგების პერსონაჟები, მაგრამ „ჯაყოს ხიზნების“ ავტორის საგულისხმო გაფრთხილება ქვეყნის მესვეურთათვის რჩებოდა ხმად მღაღადებლისა უდაბნოსა შინა.

გრიგოლ რობაქიძის დიდ სულიერ მემკვიდრეობას ისევ უცხოობდნენ ჩვენი იდეოლოგიური მამები და იწყებოდა შორეული შვეიცარიის მზეს მიფიცხებული კლასიკოსის დაისი. ქართული ცხრათვალა მზის მონატრებაში ილეოდა დიდი „კარდუს შთამომავალი“.

მრავალი ომი გადაეხადა ბიბლიური იაკობივით ღმერთთან მორკინალ კონსტანტინე გამსახურდიას, მაგრამ ცალთვალა მატერიალიზმით გონდაბინდულ და ლიტერატურის პარტიულობის არტახებით შებოჭილ ხელისუფლებას მაინც ვერ განელებოდა უცხოეთში განსწავლული დიდოსტატისადმი უნდობლობა და მისი დაფასების პრეროგატივას სხვა ქვეყნები იღებდნენ. მწერალი კი მაღალი სამრეკლოს ზარებს რეკავდა, დაუღალავად ერკინებოდა აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშიერებს.

მეფისტოფელის საუკუნეში სიყვარულის, სიკე-

თის, რწმენის დეფიციტი იგრძნობოდა.

არ ჩანდა ახალი სახელის, ახალი ავტორიტეტის გამოჩენის პერსპექტივა, „შავი ცეცხლი“ ფრთებს უტრუსავდა ალბატროსებს, არწივებს.

როგორც მერაბ კოსტავა ბრძანებს კონსტანტინე გამსახურდიასთან დაკავშირებით, „...წითელ გრიგაღს თავდაუზოგავად მოაჭენებდა უშემზარავესი მხედარი, ცეცხლშემართული აზრთა მმუსვრელი წითელი ცენზურა, მისთვის უცხო, მიუღებელ აზრებს ხშირად თავებიანად რომ ათიბავდა მათსავე მატარებელთ“ (გამოსათხოვარი) (1,188).

პარტიულ ფუნქციონერებს, ხულიერ გნომებს, „ყრუ საუკუნეს“ დახშული ჰქონდა სმენა საღვთო პანგების მოსასმენად, ისმოდა არა ლოცვა, გალობა, არამედ „დაცინვა, წყრომა და ირონია“ (გალაკტიონი). „ათასის მხედველობის“, „ასი ათასის სმენის“ მქონე, უფსკრულისა და „გონიერი ზეცის“ მჭვრეტელი, „მადალი და მადლად მხედი“ არ სჭირდებოდა ცალთვალა ათეისტურ საუკუნეს. ასეთები დევნილნი, შერისხულნი და ზვარაკად შეწირულნი იყვნენ.

სიმართლის მსახურთა გზაზე ციმბირის გულაგი, საკონცენტრაციო ბანაკები, ფსიქიატრიული რეპრესიები ილანდებოდა.

დემონთა, დამსმენტა, ჯაშუშთა ლეგიონები დაერაზმათ მიწიერ თავადებს და იყო განუკითხავი ნადირობა აზრზე, სულზე, სიტყვაზე.

პოეზიის ცას ყვავ-ყორნები აბნელებდნენ, უზენაესის მადლით მოსილნი კი აბუჩად იყვნენ აგდე-

ბუღნი.

ერის სულიერი მამები იგავებით, სიმბოლო-აღუგორიებით, ენიგმებით ცდილობდნენ მიეწვდინათ მკითხველისთვის სათქმელი.

საბჭოთა პერიოდი ურჩხულების აღზევებით გამოირჩა. ეს შინაგანი და გარეგანი მხეცები „პატივმოყვარეობის კუნძულზე“ მკვიდრობდნენ დევის, მგლის, დათვის, ნადირის, ლომის, ვეფხვის, ციკლოპის, ცერბერის, ქიმერის, უნასის, გველეშაპის სახით.

ჭეშმარიტების მსახურს აუცილებლად ელოდა სცილას და ქარიბდას შორის გავლა. თვალუწვდენელ მორევში ინთქმებოდნენ სუსტები, ღმერთი კი ისევ ეძებდა ახალ ნოეს, ახალ წარდენას ამზადებდა და დავიწყების უფსკრულში ისროდა სულგაყიდულებს, მათ ვერ შეველოდათ ხელმწიფისაგან ნაბოძები ხალათი, ორდენმედლები ხდებოდა უსაფუძვლოდ აღზევებულთა გადაფასება, ხელმწიფის ნავში მოკალათებულთა მხილება, ფუჭი დიდების მოიმედეთა გაწირვა უფლის მიერ.

მეოცე საუკუნე იყო ნიჰილისტების თარეშის, სულიერების, რწმენის იგნორირების, ქრისტეს „სიკვდილის“ და ზეკაცის ძიების (ნიცშე), დედამიწის (ბუნებრიობის, სიკეთის) გარდაცვალების (ჟიულ ლაფორგი), მზის „გახელილი თვალებით“ სიკვდილის, მზის ჩაქრობის (გალაკტიონი), დვთაებრივი ცეცხლის განელების, ღმერთის „მოკვლის“ ეპოქა (გრიგოლ რობაქიძე), ადამიანსა და ღმერთს შორის ხიდის ჩატეხის (კონსტანტინე გამსახურდია), მზის გაუჩინარების (ტე-

რენტი გრანელი) ჟამი, დიდი და ბნელი ღამის გაბატონების მცდელობა, რათა წყვილიადის საშინელების შემგრძნობთ, უფრო მეტი ძალით ეძიათ სინათლე, ზეცა, მარადიული მზე.

გეზსამცდარი მარქსიზმ-ლენინიზმის ხომალდი საცაა კლდის ქიმს შეელეწებოდა.

პირს აბხენდა უფსკრული, რათა მისით შეძრწუნებულს შეეგნოთ დაღუპვის საფრთხე და ელოცათ, ეღვაწათ გადარჩენისათვის.

გადასარჩენი იყო სულიერება, რწმენა, ეროვნული იდეალები, ცხოვრების საზრისი.

გადამრჩენის მისია, როგორც ყოველთვის, ამჯერადაც მხატვრულმა სიტყვამ იტვირთა.

ამ რჩეულთ შეუერთა ვაჟა ეგრისელმა თავისი „ლომური ბუხუნი“, აქტუალური დევიზით შეძრა ურწმუნოებით გაუხეშებული, დაგვაღული სულები: „ცა ჭკნება, ვით ტოტი ძახველის, დრო არის მზის გადასარჩენად, რამეთუ ყოველთა აღიღონ მახვილი...“

„მოთმინების ცივ ურემზე შებმული“ უცნობი პოეტი „ვეფხვიური ნახტომისთვის“ ემზადებოდა, მას ეიმედებოდა თავისი „ლომური ქედი“, წმინდა სულით ეზრდებოდა „ქართული ფრთები“, უვალ გზებს გასცქეროდა, შორს გასაფრენ სივრცეებს ზვერაავდა, რათა თამამად დაეპყრო „ცისა და მიწის თვალსაწიერი...“

ახალი მარულის მომლოდინე, უხილავ გზებს, დედამიწის ჰორიზონტებს, პოლუსებს, პლანეტებს, კოსმოსს ზვერაავდა და ოთხივე სკნელის მოხილვის სურვილით გვაოცებდა.

ნათელსილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით მომადლებული, ავტორიტეტებთან შესაჭიდებლად ემზადებოდა, ბომონებს და კერპებს უპირისპირდებოდა: „სასრულს მეორე ათასწლეულის, მგოსნებს ეჭვები რომ გაუჩინოს, პარნასის მაღალ მთაზე შეკრებილთ, მოვიდა ერთი, ვიღაც უჩინო და დაამსხვრია ბომონი და მისი კერპები“ (სასრულს მეორე ათასწლეულის) (2, 383). კერპების უარყოფა რწმენის სახელით ხდებოდა, ღმერთის ხელდასხმით, „მამა, ძე და სულიწმინდა“ იყო მისი საესავი, ეროვნულ ტრიადას ენა, მამული, სარწმუნოება ერთგულებდა წინაპარი კლასიკოსებივით.

აფასებდა, კუთვნილს მიუზღავდა წინამორბედებს, თანამედროვეთ...

გულგრილი იყო ვაიპოეტების ორდენ-მედლებისადმი, ირონიით ჭვრეტდა მიწიერ თავადთა წაყრუების მომლოდინე არარაობებს: „ციდან ღმერთად მოვლენილებს, ვინ რას ერჩის ამ გენიებს, მაგრამ მტირალ ცეროდენებს ქინქლებივით იგერიებ, თუმცე ჟანგი ჭამს მათ ორდენებს, მათ პოეტურ იმპერიებს“ (2, 126). როცა ფრთები დაკეცა მეოცე საუკუნის ქართული პოეზიის მეფემ, მისი ტიტანური ტვირთი „ლომურ ქედზე“ შეიდგა კოლხეთიდან მოსულმა ქრისტეს მხედარმა და სასწაულებს ახდენს მისი ზღვარდაუდებელი პოეტური ფანტაზია...

„მზის სადღეგრძელოს“ „ცეცხლიანი აზარფეშებით“ სვამდა გალაკტიონი, მის მემკვიდრეს კი უფალი ავალებს ჯვარცმის გზით იაროს ამადლებამდე,

მზის სადღეგრძელო შესვას და მზის ეკლესიაში ილოცოს, „მზეზე იქორწილოს“. ასე ჩნდება „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის შემოქმედებაში „ჰიერატიული“, საღვთო ქორწინების იდეა.

გალაკტიონის შემდეგ ქართულ სიტყვას, სულიერებას, რწმენას ახალი მეციხოვნე სჭირდებოდა. უფლის ბადის ახალ მცველს ელოდა ხალხი და უზენაესმა არჩევანი „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორზე გააკეთა: „ჯოჯოხეთის კი არა, კარი მარადისობის დანტესავით შეადე. მიწიერს კი ღვთიური ისევ გამოსავს მშვენება. შენ ხარ ქრისტეს მებადე, ღოცვებით მოყვავილე ბადის მოსაშენებლად“ (ჯოჯოხეთის კა არა) (3, 366).

ვაჟა ეგრისელი „ქრისტეს ნათლული“, „ქრისტეს კვართით“ ნაშობი პოეტია.

გალაკტიონი „ახალ კართაგენს“ (918), „ახალი ლალის კართაგენს“ აგებდა (ეფემერა) (4, 302-303). ვაჟა ეგრისელს სიტყვის, რწმენის ახალი ტაძარი, ახალი სვეტიცხოველი ეიმედება საკუთარი სულისა და მარჯვენის ფასად და ის, პელაზგი ილოსივით, ახალ ილიონს, ახალ ტროას აშენებს: „შენ მზის შვილი ხარ და მზერა ცისკენ იმიტომ გაგირბის და შენ შენს ტროას აშენებ, ვითარც პელაზგი ილოსი. შენში ბობოქრობს ზვირთები პონტოს და მარმარილოსი“ (შენ მზის შვილი ხარ).

მისი ლექსების ცამდე აწვდილი სასახლე „ნაგები არის სულ ბროლის და ოქროს მეტაფორებით...“ „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორს გავლილი აქვს ჯვარცმის, მსხვერპლშეწირვის, სულისთვის ხორცის გაღების სტადიები და „მესიასავით ამალღებული“, ინიციაციამნილი გასცქერის საუკუნეებს...

ვერ აკრობს იჭენეულთა მზერა, ქვეგამხედვართა სისინი, იობივით მუდამ რწმენის ერთგულია, ვერას აკლებს „ლანდი მაცილის“, რადგან ეიმედება უფლის სამართლიანი მსჯავრი, სწამს, რომ ცაში მხოლოდ ღვთისმოსავნი დაიმკვიდრებენ ადგილს: „...ღღის ბოლოს კი არსთაგანმრიგე და ლანდები სხივოსანთა, ქართული ცის სიანკარეს, მხოლოდ სულებს ღვთისმოსავთა, სხვას არავის მიაკარებს“.

ყველა ბრძოლაში გამარჯვებულს, ოქროს ირემზე, ოქროს თევზზე მონადირეს, მეზადურთა და მონადირეთა გალობის შექმნელს, ნიკეს აჩრდილი ევლინება.

თვალს არ აშორებს მეცხრე ცას, მზეს, მარადიულ ნათელს, რაც ბეწვის ხიდის გადასვლის, რუბიკონის გადალახვის ძაღას აძლევს.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი მოგვევლინა, როგორც „ქართული სიტყვის რჯულმდებელი და სტრიქონებში მზის მთესავი...“

ვაჟა ეგრისელმა შექმნა ახალი „სიყვარულის იმპერია“, „მაშრიყიდან მადრიბამდე“ გახშიანებული „ხმის ძღვევამოსილი იმპერია“, რომელშიაც მთავარია „პირველი სიყვარული“ - ღმერთი: „ცხადია თუ ფარული ჩემთვის ორივე ერთია და შუა არ იყოფა პირველი სიყვარული ამ სოფლად იმ სოფლად“ (პირველი სიყვარული). „საყვარლის“ (ღმერთის) ნათელით კი მხოლოდ სულისთვის ხორცის გამღებნი გაბრწყინდებიან: „ვარსკვლავებით ნათესი ცაა უფლის საყანგ. ხმა კრთის მთვარის მნათესი. სხვა კრძალვით და თაყვანით: ვინც ხორცს დასწავს სულისთვის, ის იხილავს „საყვარელს“ (ვარსკვლავებით ნათესი ცაა – უფლის საყანგ).

პლატონით, ქართველ პოეტს აინტერესებდა „დაბლა დედამიწელი“ და „ციური ეროსი“ (ორი ეროსი).

ვაჟა ეგრისელი დანტესავით ცაში ეზიარა „ზე სიყვარულს ღვთაებრივს“ (სიყვარულის საღ კლდეზე).

სოლომონის „ქებათა ქების“, საერთოდ ბიბლიის, სახარების, იოანე პეტრიწის, აღმოსავლური სუფიზმის წარმომადგენლების, დანტეს, რუსთველის, დავით გუ-

რამიშვილის, აკაკი წერეთლის, ვაჟა-ფშაველას დარად, კოლხი ქრისტეს მხედრისთვის „სიყვარული ღმერთია“ (უფრო ნეტარებაა), „სიყვარული აბრუნებს მზის და მთვარის ბორბლებს“ (გაზაფხულის დღეებმა), „სიყვარული ღმერთია, მზე სიყვარულს ამოჰყავს“ (ვარსკვლავთ მდინარეები).

რადგან „მამული ღმერთია“, სამშობლოს სიყვარულს უმთავრესი ადგილი უკავია პოეტის შემოქმედებაში: „ის პოეტია ცით მოვლენილი... დილის მზესავით იწვის, იბრდება და საქართველოს ტრფობით გაღვწილს არ უწერია გამოფხიზლება“ (ის პოეტია ცით მოვლენილი).

უპირველესი დევიზი ასეთია: „ქართული მზის პალოზე სიყვარულის უწყვეტი თოკით უნდა დაება, რადგან ცეცხლი გეწვია“ (ქართული მზის პალოზე).

„სიყვარული ღმერთია“ (იოანე, I, 4,8), ღმერთი სიბრძნეა და მხოლოდ სიყვარულის, სიბრძნის მიმდევარი ესათნოება უზენაესს: „ღმერთს უყვარხარ, რადგან ქვეყანად ცხოვრობ სიყვარულის სიბრძნით“ (წელი არის ოცდაათი).

განსაკუთრებული ძალისაა შეგონება: „... სიყვარულით, როგორც ქრისტემ, ბევრი მოიმოწაფე“ (შატილში და ღულის ჭაღას).

ახალი აღთქმის მიხედვით, ღმერთი სიყვარული, სულიერი ფარია, სულიერი საჭურველი, ფარი და მახვილი (პავლე მოციქული, ეფესელთა, 14, 15, 16, 17). იუდა-ფარისეველებისგან გამიჯნული პოეტისთვის „ფარია სიყვარული“: „ვიყავ და ვარ მინდობილი სიყ-

ვარულის ფარს ისევე, არც მღვდელი ვარ, არც ვიკარი და სათოფედ არ ვიკარებ იუდას და ფარისეველს“ (ვიყავ და ვარ).

სიმბოლოა „სიცოცხლის ხე“, „სიბრძნის ხე“. პროექტი მისგან „ნათალი“ სიტყვის ნაფოტით აგიზგიზდებდა კოცონს, ინათებდა ცას, რამ თანამდევით „ცალთვალა შური“ „ცხრათვალა სიყვარულით“ დაემარცხებინა: „სიბრძნის ხიდან ნათალმა ქართულ სიტყვას ნაფოტმა შენ დაგინთო კოცონი და ცა აგიოთავთავა. მიტომ ხარ თავმომწონე, რომ გდევს შური ცალთვალა, სიყვარული ცხრათავა“ (სიყვარული ცხრათავა).

პოეტმა სიყვარულით შემოღობა თავისი სიტყვის კარ-მიდამო, „სიყვარულის წმინდა ძაფით“ „დაავგვირისტა“ სტრიქონები, „სიყვარულის და სიბრძნის ქვაზე“, „ციურ ქვაზე“ აღესა აქტუალური, მარადიული აზრი: „ჟამთა ქარქაშში ჩაგებული სიტყვა ქართული რუსთაველივით სიყვარულის ქვაზე ავლესე და ახლა დილის მზისებერ ელვარებს. ჩემი სიმღერა მიუაღერსებს ზღვათა სიღრმეებს... და ცად აწვდილ მთათა მწვერვალებს“ (ჟამთა ქარქაშში).

მისმა ლექსებმა თაობებს დაუტოვა სიყვარულის გაკვეთილები, სიყვარულის სასწაულები...

„სიყვარული და სიბრძნის ნიჭია“, დანტეს რომ დავესესხოთ, პროექტის უპირველესი „წადილი“, რაც მხოლოდ ერთეულთ, წმინდა სულის მატარებელთ მიემადლებათ.

ვინც ღვთის სახლად აქცია თავისი არსება, მხო-

ლოდ მას ხელეწიფება მილიარდების სიყვარული დაიტოს: „ჩემი თვალები ღვთის სახლია, ხელის გული სამყაროს რუკა. მერიდიანები სულის სიმებია და მილიარდების სიყვარულს განედების სიმებით ვუკრაგ“ (ჩემი თვალები ღვთის სახლია).

ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში 150-მდე საღვთო და საღვთისმშობლო სახელი ფიქსირდება. მხოლოდ მეოცე საუკუნემ აქცია ჭეშმარიტი პოეტური სიტყვის ზეციური წარმომავლობა საექვოვოდ, თორემ პლატონიდან დაწყებული, კარგად იცოდნენ, რომ ნიჭი საღვთო მადლია.

სულიწმინდის ქნარი ეწოდებოდათ გამორჩეულ ჰიმნოგრაფს – სირიელ ეფრემს და მოციქულ პავლეს.

სულიწმინდის კარნახით იქმნებოდა ბასილი დიდის ჰომილიები, სულიწმინდის შთაგონებულად ითვლება ახალი აღთქმა, ქრისტიან ღვთისმეტყველთა წიგნები.

სულიწმინდის მადლით ჭვრეტდნენ საიდუმლოს ბიბლიური წინასწარმეტყველნი, რადგან ნიჭთა გამნაწილებელი არის სულიწმინდა.

პავლე მოციქულის მიხედვით, სიბრძნის სიტყვა, ცოდნის სიტყვა, რწმენა, განკურნებათა ნიჭი, სასწაულმოქმედება, წინასწარმეტყველება, სულების გარჩევა, სხვადასხვა ენები და ენების განმარტება სულიწმინდის მადლია (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 1, 2, 7, 8, 9, 10).

„ნიჭი არის საღმრთო სულის მადლი“ (ეფრემ

მცირე).

„სადმართო სულითაა გაპირობებული ღვთიური მობერვა, შთაგონება“, წერდა გრიგოლ ნოსელი. იგი აიგივებდა სულს, მობერვას, შთაგონებას („პასუხი ექსუთა მათ დღეთათვის) (5, 278).

„ორფიკულ არგონავტიკაში“ უფალს „მომბერავი“ ეწოდება, ხოლო „მობერვა“ შთაგონების აზრით გვხვდება შუა საუკუნეებში (6, 39).

ნეტარი ავგუსტინე ევედრებოდა უხენაესს, მოთმინებით ელოდა საღვთო ქარის მოვლინებას და ასეთ წუთებში სიხარულს ვერ ფარავდა: „აი, როგორც იქნა, შევისუნთქე მონაბერი შენმიერი ქარისა“ (7, 218). მაღლი ღმერთთან მიახლოებაა, სულიწმინდის გადმოსვლა ადამიანზე.

ღვთიური სულის მოფენაზე ღოცულობდა დავით გურამიშვილი.

„მახარობელი ნიავის“ სახით, ევლინებოდა აკაკი წერეთელს სულიწმინდა („სულიკო“).

ვაჟა-ფშაველას „ქებათა ქებაში“ ციური ნიავია სულიწმინდის პერსონიფიკაცია, გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში - „ფერადი ქარები“ და მისი ვარია-ციები, ტერენტი გრანელთან უხილავი ქარები, იდუმალ მხარეების გრიგალი. „მობერვის“ ცნებას ანა-ლოგიურ ჭრილში აცნობიერებდა ანა კალანდაძე.

კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი არასოდეს იმეორებს წინამორბედთა სახეებს, იგი ამ შემთხვევაშიც რჩება ორიგინალური ხილვების დიდოსტატად.

ახალი აღთქმა შეგვაგონებს: „ნუთუ არ იცით,

რომ თქვენი სხეულები ტაძარია თქვენში სულიწმიდისა, რომელიც ღვთისგან გაქვთ და რომ თქვენს თავს არ ეკუთვნით“ (პავლე მოციქული, I კორინთელთა) (7, 19) (8,364).

პოეტს გათავისუფლებული აქვს ის ჭეშმარიტება, რომ ადამიანი სულიწმინდის ტაძარია: „რადგანაც ვართ მოსვლიდან სულიწმინდის ტაძრები, ამიტომაც ჩვენ გვმართებს, ჟამთა ორომტრიალში უფლის მადლით გაძლება“ (სულიწმინდის ტაძრები).

ლექსში „სული მწუხრით ნატკენი“ სულიწმინდა ფიგურებს „ცისფერი ნიავის“ სახით: „...ახლა ვზივარ ზღვისპირად, ველი ცისფერ ნიავს და მის ღვთაებრივ მობერვას“ (2, 650).

ღვთის მადლით, ღოცვით და სულიწმინდის ქნარით გაბრძნობილი პოეტის „ეზო“ და „ჭიშკარი“ სიხარულით ყვავილობს: „სიხარულით მოყვავილე ჩემი ეზო და ჭიშკარი, სანამ აივსება ნისლით, მანამ სულიწმინდის ქნარი, ღვთის მადლი და ღოცვა მიხსნის“ (სიხარულით მოყვავილე).

სიხარული და კარი მაცხოვრის, ეზო კი მარიამ ღვთისმშობლის სახელია.

„სიბრძნის ციდან მონაბერი ქარიშხლებით“ სულიწმინდის მადლით სიბრძნის ზღვაში“ ცურავს პოეტი და გრაალის მცველი ფრამეტანის თანამეინახე ხდება: „სიბრძნის ციდან მონაბერი, ქარიშხალი მოგეძალა ნამეტანზე ნამეტანი. და გრაალის ზღვად კითხულობ, ვით ცის თაღზე ფრამეტანი“ (სიბრძნის ციდან მონაბერი).

„სიბრძნის ციდან მონაბერი ქარიშხალი“ სულიწმინდის სიმბოლოა, გრაალი ხან სულიწმინდის, ხან ღვთისმშობლისა და ამ უმაღლეს საწყისებთან თანაზიარობას სიბრძნის ზღვით, სიბრძნის ოკეანით აუვისია პოეტის უკიდევანო სული.

უზენაეს სიბრძნეს იუფლებს პოეტი დედა-ძის, სულიწმინდის მადლით: „სიყვარულით გადახურულ ჩვენს კარავთან, ჩამოდგება სანამ ბინდი და ჩვენს თვალებს სანამ ღამე მონისლავს, მანამ ქნარი გადაგვარჩენს სულიწმინდის, სიბრძნე სოლომონისა“ (სიყვარულით გადახურულ ჩვენს კარავთან).

ცნობილია, რომ „ქებათა-ქების“, „იგავეებისა“ და „სიბრძნის“ ავტორი სოლომონი უფლისგან ნაბოძები სიბრძნით გამოირჩეოდა. ამ სიბრძნის კარი დაგმანეს სატანისტური ბოლშევიზმის ნაშიერებმა.

ათეიზმის ზეობის შემდეგ ისევ დადგა იღუმალეების კარების გახსნის, საღვთო სიბრძნესთან ზიარების უამი და უფლის მცნებების ერთგულ, გონიერი ზეცისკენ სულის თვალთ მზირალ პოეტზე გადმოვიდა მაცხოვრის მადლი, რათა სულიწმინდის ქნარი გამხდარიყო და უფლის ბაღი გაეშენებინა მიწაზე: „დრო და უამისგან გადარაზული, იღუმალეების იღება კარი, სადაც დღეები მირბის და მორბის. მაცხოვრის მადლით, სულიწმინდის შენა ხარ ქნარი, ცისკენ გეწევა სიმაღლე ორბის“ (დრო და უამისგან გადარაზული).

„ნიავიც“ სულიწმინდის პერსონიფიკაციაა: „შენი სული ნიავმა ვარსკვლავიდან ვარსკვლავზე არ-

წია, ანანავა. მიტომ შენი სიტყვა ცვივა ციდან ციურ მანანად“ (შენი სული ნიაგმა).

წმიდა ბასილ დიდი სულიწმინდას „მწიგნობარ ფალავანს“ უწოდებდა (9, 146).

დავით წინასწარმეტყველი ამბობდა: „ჩემი ენა კალამია სწრაფად მწერლისა“ (ფს. 44,2).

ვაჟა ეგრისელის ერთ ლექსში ცის ანგელოზების ლურჯი ფრთების ფათქუნი ისმის, რწმენის კოშკის გალავნის კარი იღება და „მწიგნობარი ფალავანის“ – სულიწმინდის მოვლინება გვამცნობს შემოქმედებითი ცეცხლის აალებას: „ციდან ანგელოზები ლურჯი ფრთების ფათქუნით ჟამს ცისკრისას მოგვივლენ და კარს შემოუღებენ შენი რწმენის გალავანს და „მწიგნობარ ფალავანს“ (ციდან ანგელოზები).

მიწაზე „მწიგნობარი ფალავანის“ გამოჩენა მხოლოდ და მხოლოდ უფლისგან ხელდასხმულთა ხვედრია, სიბრძნის მომნიჭებელი სულიწმინდის პრეროგატივაა: „ღამით ელვა მთიებთან რიკტაფელას თამაშობს ნათლის დასამალავად. სულიწმინდა თავად შობს ცად - მწიგნობარ ფალავანს“ (ღამით ელვა მთიებთან).

სულიწმინდისგან გამორჩეული „მზითმოსილი“ სიტყვის ოსტატის ვაღია, ადამის ძის ცოდვა წარხოცოს დედამიწაზე, უხენაესის სიწმინდეს აზიაროს გზასაცდენილნი, გაამთელოს ცას და მიწას შუა ჩატეხილი ხიდი: „ვითარც ქნარმა სულიწმინდის მოსვლის დღიდან ადამის ძის, დიდი ცოდვა ზურგზე

იდე და მზით – მოსილ სიტყვით გადე ცის და მიწის შუა ხიდი“ (ვითარც ქნარმა სულიწმინდის).

პოეტი ეძებდა „სულს და სულიერებას“ (მზეს, ღმერთს), სიბრძნეს თესავდა და სულის შეცნობას უსახავდა მიზნად თავის ღირიკას:

„ღღისით მზით და ღამით მთვარით, გადახურულ ცისქვეშეთში, სიბრძნის თესლი მეც ვთესე. გიხმობთ სულის შესაცნობად, როგორც პავლე მოციქული ეფესელთ“ (ღღისით მზისით და ღამით მთვარით).

სული ღმერთის სახელია: „ხოლო უფალი სულია და სადაც უფლის სულია, იქ თავისუფლებაა“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 4, 17) (8, 388).

ვაჟა ეგრისელი ბიბლიური წინასწარმეტყველივით აფრთხილებდა თემანის ნაშიერთ, აგარის მოდგმას, რომ სიბრძნეს მხოლოდ უფლის მოყვარულნი ეზიარებოდნენ: „სიბრძნის გზა კი ერთია, უფლის ნამაგარი და მას ვედარ იპოვის ნაშიერი თემანის და ვერც მოდგმა აგარის“ (სიბრძნის გზა კი ერთია).

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი ეძებს არა „წუთისოფლის“, არამედ „უთვალთმაქცო უფლის სიბრძნეს“ (უხილავი და ფარული) და მას ევლინება „სხივი ნათელმხილველის“, მიემადლება „სიბრძნე ეზოტერული“ (ალბათ შენ ხარ პირველი).

ეზოტერული ცოდნის პირველ აკვანს ეგვიპტეში კი არა, კოლხეთში ხედავს პოეტი: „ტყუილად მისტირიან ეგვიპტურ მისტერიას, უღმერთობით სნეულნი. ეს შენ იცი პოეტო: კოლხეთიდან მოედო ახალშობილ სამყაროს ცოდნა ეზოტერული“ (ტყუ-

ილად მისტირიან).

პოეტი ფლობს „ცას მოსხლეტილ სიბრძნის ქვას“ (ირყევა სამყარო) მისი შემოქმედება - „სავანეა ფილოსოფიური ქვით ნაღესი“ (იღუმალებით სავსეა ეგვიპტე).

ამ სიბრძნის მახასიათებელია მხოლოდ ზღვა და ოკეანე, ხოლო მისი გამთავისებელი მარტო „ბუმბერაზისა“ და „გოლიათის“ სახელით შეიძლება მოინათლოს: „უხილავი საუნჯე სიბრძნის ზღვიდან ამოაქვს ბუმბერაზს და გოლიათს. პოეზიის ზღვა მოაქვს და წვავს სხვა აგონია“ (უხილავი საუნჯე).

პოეტის სიდიადის საზომია „უკვდავების ხის“ (ღმერთის სახელია) „არშინი“, ხოლო წინაპარ ბუმბერაზებს ქედს უხრის, მაგრამ მათი შიში დაძლეული აქვს: „პონტოს სანაპიროზე უკვდავების ხისაგან გამოჭერი არშინი. ბუმბერაზთა მხედრობა ნახე და გაიოცე, მაგრამ მათმა ყიჟინმა წამით ვერ შეგაშინა, ახლა მხრებზე იზომებ საუკუნეს მეოცეს“ (XX საუკუნე).

ბიბლიურ ბრძენთა დარად, რწმენის მსახურია ვაჟა ეგრისელის სიტყვა, რომელიც საკმევლის ხის სურნელით გამოირჩევა: „ვით წარსულში ისო ზირაქ, შენი სიტყვა დღესაც ხშირად რწმენას თესს... ვით თესავდნენ და უცნაურ სურნელს აფრქვევს საკმევლის ხესავით“ (ვით წარსულში).

კეთილსურნელება ქრისტეს შემეცნების მახასიათებელია: „მადლობა ღმერთს, რომელიც ყოველთვის ძლევას გვანიჭებს ქრისტეში და ჩვენი ხელით ავრ-

ცელებს თავისი შემეცნების კეთილსურნელებას ყოველ ადგილას, ვინაიდან ქრისტეს კეთილსურნელება ვართ ღვთისთვის დარჩენილთა შორისაც და დაღუპულთა შორისაც.

ზოგისთვის სიკვდილის სურნელი სასიკეთოდ და ზოგისთვის სიცოცხლის სურნელი სასიცოცხლოდ. ვინაა შესაფერისი ამისათვის?“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 3, 14, 15).

უშორესია ათასწლეულებიდან მომდინარე ამ გამორჩეული სიბრძნის წყაროები ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში: „ყანას ათასწლეულების, ვითარც ოქროსკბილა ტაროს, უფლით, მარცვალ-მარცვალ დაფშენი. რომ იდინოს უფლის წყარომ, შემოსილმა ნათლის ჯავშნით“ (ყანას ათასწლეულების).

პოეტი „რწმენის შუბით“ ებრძოდა ურწმუნობას, მისი „შუბი“ იყო „მარადისობა“, „ფარი“ - მზე (მარადისობა, მზე ღმერთის სახელებია).

პავლე მოციქული განმარტავს: „ჩვენი საბრძოლო იარაღი ხორციელი კი არ არის, არამედ არის ღვთიური ძლიერება სიმაგრეთა დასანგრევად“ (II კორინთელთა, 10, 4).

წმიდა მოციქული გვირჩევს: „შეიმოსეთ ღვთის სრული საჭურველი, რათა შესძლოთ წინ აღუდგეთ ეშმაკის მზაკვრობას“ (ეფესელთა, 6, 11).

„იდექით ჭეშმარიტებით წელშემოსარტყელნი და სიმართლის ჯავშნით შემოსილები და ფეხშემოსილნი მზადყოფნაში მშვიდობის სახარებლად.“

და ყოველივე ამასთან ერთად აიღეთ რწმენის ფარი, რომლითაც შეძლებთ ბოროტების გავარვარებული ისრების ჩაქრობას.

აიღეთ ხსნის ჩაჩქანი და სულის მახვილი, რომელიც არის ღვთის სიტყვა“ (ეფესელთა, 6, 14, 15, 16, 17).

აპოკალიფსურ მხეცებთან მეომარი პოეტის აბჯარია რწმენა, მზე (ღმერთი) მუზარადი: „მოლანდება გლეგდა მხეცის და მოძალეს ზარავდი, ტანზე აბჯრად რწმენა გეცვა, გეხურა მზის მუზარადი“ (ხვარცასავით გადაძღვები).

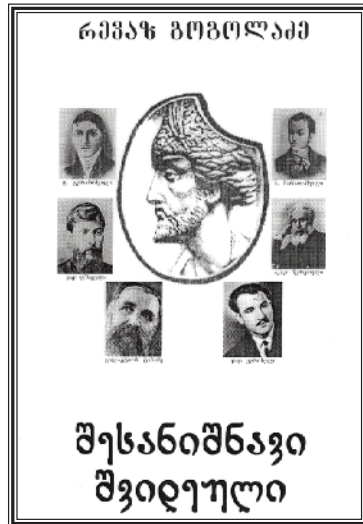
„ოქროს საჭურველი“ და „ჯავშანია“ „სიყვარულის ღვინო“, ვარსკვლავები (ღმერთის სახელებია): „სიყვარულის ღვინით სავსე ვარსკვლავების დგას ჭურები. და მზაკვართა ზრახვებს დაფშენის შენი ოქროს საჭურველი და სიმძიმე შენი ჯავშნის“ (სიყვარულის ღვინით სავსე).

მხოლოდ „ჭეშმარიტების“ (უზენაესის) მჭვრეტელს ექცევა მზე (ღმერთი) ფარად: „ვჭვრეტდი ჭეშმარიტებას და ხელს მეპყრა მზე ფარად“ (ვჭვრეტდი ჭეშმარიტებას).

ვინც „კოლხური ფსალმუნების“ ტიტანურ ხუთტომელს იცნობს, იშვიათ მიგნებად, ობიექტური სინამდვილის გამომხატველ განცხადებად მიიჩნევს პოეტის სტრიქონებს: „კოლხური სიდარბაისლით, უფლით რწმენით და ამაგით, ზღვები და მთები დასძარი და სიბრძნის ვანი ააგე, ვით სოლომონის ტაძარი“ (კოლხური სიდარბაისლით).

ვაჟა ეგრისელისთვის პოეზია არის „მედინა დამეკა“, მას არ აშინებს ამ გზის სიშორე: „ქართლს და ეგრის ნიადაგ, თავზე დასტრიალებდი, ვით ხელმწიფე ადრეკი. გზა შორია მექამდე? მაგრამ ამ გზას ადექი შენ სამყაროს შექმნამდე“ (გზა შორია მექამდე?).

პოეტს პარნასელებთან, ფიქრის მთაზე ეიმედება თავისი ადგილი: „ვიცი, პარნასელები, თავზე ხელის ადებით, ფიქრის მთაზე რომ ავლენ, შენც იქ ახვალ ბალებით ისე, როგორც ეწადა იპოლიტე რომაელს“ (ვიცი, პარნასელები).

„კოლხური ფსალმუნების“ გამორჩეული საღმრთო სიტყვის მახასიათებლებია: ციური მანანა, სიბრძნის ვანი, სოლომონის ტაძარი, ფილოსოფიური ქვა, სიბრძნის ქვა, ციური ქვა, გრაადი, საწმისი, ფსალმუნი, აისბერგი, აეროლითები, ბათოლიები, რწმენის კუნძუ-

ლი, ვარსკვლავთა კუნძული, პირამიდები, არმაზის ბილინგვა, სერაფიტა, პლანეტა, უსასრულო ფიქრის მწვერვალი, პოეზიის ციხე-ქალაქები, ქუჩები, გამზირები, სკვერები, მოედნები, სიტყვის სასახლე, მთვარის სასახლე, სიყვარულის იმპერია, სიბრძნის ღვინო, სიყვარულის ღვინო, სინათლის ღვინო, ახალდაბა, ახალშენი, რავქნისა ციხე, ფილოსოფოსიური ქვით ნაღესი სავანე, საკმევლის ხე, ფიქრის ხე, საგაზაფხულო ხმა, მიცვალებულის გამცოცხლებელი ჯადოსნური სიტყვის ბალახი, ფაზისი, ენგური, ნილოსი, დედა-მტკვარი არაგვით, მისისიპი-მისურით, ცათამბჯენი, ზღვა, ოკეანე, ზეცის ვაზის გალობა, გალობა მებადურთა და მონადირეთა, წმინდა მთის წყარო, ღრმა ჭა, ცის პური, ცის ღვინო, ცის ყურძენი, სიბრძნის ციდან მონაბერი ქარიშხალი, ეკლესიის გალობა, საუნჯე, მთიები, ქართული სულის კოლიზეუმი, პოეზიის იმპერია, ქართულის პოეზიის იაღბუზი და ეიფელი, კიკლოპების ნაგები სასახლე, ქართული ცის ეკლესია მზისა და მთვარის მგალობელ ზარით, სჯულის კიდობანი, სჯულის ფიცარი, უფლის სანთლები, ოქროს თასი ქრისტეს ინიციაციებით, ხმის ძღვევამოსილი იმპერია, რჩეულთა სვეტი, არმაზის ბილინგვა, პირამიდები, ზესთა წიგნები, მზის და სიცოცხლის დღესასწაული, სიტყვის სფეროები და ლექსების პლანეტები, პოეზიის ტაძრები, ცათამბჯენები, მთვარით გადახურული სიტყვის სასახლე ვარსკვლავებით ურიცხვით, ცხრა მზით და ცხრა კარიბჭით...

საყურადღებო განაცხადია: „საუკუნეთა ბჭეებს

გადივლის, შეებრძოლება ჟამს რკინის მკვნეტავს და ვით ცისკრისას დიადი მზე აღმოსავლეთით აღიმართება წიგნი ესე რჩეულთა სვეტად“.

ჭეშმარიტი პოეტი სახელდებულა, როგორც სიტყვის გოლიათი, ბუმბერაზი, ქურუმი, მენავეთ-მოძღვარი, ქრისტეს მებაღე, ქრისტეს მხედარი, მსაჯული, მისანი, გრძნეული, მოძღვარი, ორფეოსი, საუკუნეთა დამფუძნელი, რკინის მკვნეტელი, მოციქული, მებაღური.

მრავალგვარი ეპითეტით არის მოაზრებული „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის პოეტური სულის რაშები: „სპეტაკი პეგასი, სიყვარულის ლურჯფრთიანი პეგასი, ყალყზე მდგარი თეთრონი, მეტეოროთა შმაგი რაშები, დღეების თეთრი რაშები, ბუცეფალი, მზით დაჭედილი მთვარის მერანი, პოეზიის ეტლი, მარადისობის ფაფარაშლილი ვარსკვლავების ოქროს კვიცები, ზვირთთა რაშები, ოქროს სიტყვით დარახტული ჰუნე...

შორეთიდან მომქროლი პოეზიის მერნებით მოვლილია პრეისტორიის უღრანები, ათასწლეულები, ზღვა, მთა, მიწა, ზეცა, პლანეტები, ვარსკვლავები, მზე, მთვარე, გალაკტიკები, კოსმიური, ტრანსცენდენტური ცა, ხილული თუ უხილავი სამყარო, საასპარეზოდ ქცეულია „იქით“, „მიღმა“ არსებული, ჩვეულებრივი თვალისთვის უხილავი განზომილებები...

ბიბლიის მიხედვით, სიბრძნის მიზნება მხოლოდ ღვთისმოსავთა ხვედრია.

„ღვთისმგმობელი სიბრძნეს ეძებს, მაგრამ ამა-

ოდ“ (იგავნი სოლომონისა, 14, 6).

„უფლის შიში სიბრძნის სათავეა, სიწმინდეთა ცოდნა კი გონიერება“ (იგავნი, 1, 7).

„... სიბრძნე ეწევა უბიწო სულებს თაობიდან თაობაში და ღვთის მოყვარეებად და წინასწარმეტყველებად განამზადებს მათ.

რადგან ღმერთს არავინ უყვარს, გარდა იმისა, ვინც სიბრძნით ცხოვრობს“ (სიბრძნე სოლომონის, 7, 27, 28) (10, 24).

„უკვდავებაა სიბრძნესთან წილნაყარობა“ (სიბრძნე სოლომონისა, 8, 17), (10, 24).

„ციურ ქვაზე, სიბრძნის ქვაზე“ (ქრისტეს სიმბოლოებია) „იღესება“ პოეტის აზრი: „უფლის ნებით შემწევს ძალა სიბრძნის ქვაზე აზრის ღესვის... და თუნდ იყოს კლდე პიტალო, რწმენის ხნულში სიტყვის თესვის“ (მიტომ უნდა აიტანოთ).

ვაჟა ეგრისელი დაექებს არა „ხორციელ გონებას“, „ხორციელ სიბრძნეს“, არამედ „სულიერ გონებას“, საღვთო სიბრძნეს (პავლე მოციქული, კოლასელთა, 1, 9).

სიბრძნის წყაროებს კი მრავალს აგნებს, ყველა დროში, ყველა ეპოქაში, როგორც ასტრონომი, ასტროლოგი, ალქიმიკოსი, მათემატიკოსი, მითოლოგი, ესთეტი, ისტორიკოსი, თამამად შედის მსოფლიოს აზრის საგანძურში. პოეტის იდეალია „გონი კაცობრიობის სიბრძნის ქვაზე ნაღესი, ხსოვნის ციცქნა წერტილში სამყაროს რომ ითავსებს“ (მზის თასი).

„... ვით ჰერაკლე, ბრძენთა გონს მაზიაროს, კვლავ

დავეძებ კენტავრ ქირონს“ ამბობს ერთგან(ქირონი). არც მისან სიბილას ხსენებაა შემთხვევითი: „ვითარცა სიბილას წიგნები, ჩემიც ნაწერია მზის მეღნით და მთვარის კალმით, ფოთლებზე პალმის“.

ჭეშმარიტი მხატვრული სიტყვის მისია არარსებულ წარმატებათა, ძალაუფლებისმპყრობელ სატანისეულთა ქება კი არ არის, როგორც ავადსახსენებელი სოციალისტური რეალიზმის ადეპტები ავადღებულებდნენ სულგაყიდულთ, არამედ უპირველესად სულის სნეულებათა მკურნალობა: „... და შენ სიტყვით კურნავ სნებას, როგორც გალილეელი“.

ჯერ სნეულებას უნდა დაესვას უცდომელი დიაგნოზი, რათა მიგნებული წამალი მოიძებნოს.

ეს სნეულება იყო უღმერთობა, რადგან „ცვარნამული ვარდები გადაიქცნენ ქაცვებად“.

პოეტმა იპოვა ეპოქის სატიკვრების სასწაულმოქმედი წამალი: „სინათლის ღვინო“, „სიყვარულის ღვინო“, „სიბრძნის ღვინო“ (ღმერთი): „მსურს, რომ სული განვიკურნო მთვარის ჩანგით, სიბრძნის ღვინით, როცა უფლის ცას შევუვლი, ღამის დარდში გახვეული მნათთა შორის სიბრძნე ღვივის...“

წმიდა სვიმონ ახალი ღვთისმეტყველი წერს: „სულიერი ღვინით, ზეციური ღვინით საზრდოობა განწმენდს სულიერი წყლულების სიბილწეს და მას სრულ სიჯანსაღეს მიანიჭებს“ (10, 163).

მხოლოდ ღმერთშემოსილთა ხვედრია ახალი მხატვრული სამყაროს მიგნება: „სამოსელი უფლის

გმოსავს, ღამის უფსკრულებში მჭვრეტელს, უკვდავების მირონს აკმევ ფანტომებს. ახალ სარკმელს უჭრი სათქმელს, სიცოცხლე რომ მოანდომე“ (სამოსელი უფლის გმოსავს).

პოეტი სამყაროს ხედავს „სხვათა უხილავ თვალებით და სხვა სიმაღლიდან“ (წუთისოფელი ისევ ირევა).

უღმერთო ცის ქვეშ ტანჯვა უფლის სავანესთან მიახლოებით დასრულდა: „უღმერთო ცის ქვეშ ბევრი ვიცადე, დარდის თოკებზე ვფენდი ფიქრის ფარჩებს და დიბებს. მე შენს მიუვალ სილამაზის ციხე-ციტადელს მაინც მივადგი სიყვარულის მაღალი კიბე“.

მხოლოდ რჩეულთ, აღმასვლას ჩვეულთ ხელეწიფებათ ღმერთებთან დავა, უფლის სიბრძნის გათავისება, რადგან ადამიანის შემოქმედება მაინც ცის სამსჯავროზე აიწონება: „მოწყალებით გინათებს იქიდან წინაპრის სული თუ ღამე. გიხდება ღმერთებთან დავა. ამ ბობოქარი ჟამის აღმადინებით მავალს“.

ტროპარების ოსტატი პოეტის მოყვარეა ღმერთთან მებრძოლი იაკობი: „წყვილიაღს ათასწლეულთა ელვასავით მიაპობ. ცად აღავლენ ტროპარებს და უფალთან მორკინალ დიდ ბიბლიურ იაკობს კვლავ თვლი ძმად და მოყვარედ“. (წყვილიაღს ათასწლეულთა).

როგორც „ქრისტეს ნათლულს“, უფლის მაღლით მოსილს, ვაჟა ეგრისელს წილად ხვდა სიტყვის ტაძარი, „სიბრძნის ვანი“ აეგო რწმენისთვის და პოეტმა

უსასრულოდ გაამრავალფეროვნა დედა-ძის მხატვრული სახელები (11, 126-182, 210-221).

ცალთვალა მატერიალიზმით გონდაბინდულთაგან, მზერადაგმანულთაგან განსხვავებით, სხვათაგან შეუმჩნეველი იხილა სულის თვალით: „იდუმალ მსმობს სამყარო მღვრიე და ასტრალური და ერთად ვჭვრეტ შორეულ ხილულსა და უხილავს“...

პოეტის მიერ მოხელთებულ ჭეშმარიტებებს, „გონის სასახლის“ აურაცხელ საუნჯეს შეუძლებელია გასწვდეს ჩვეულებრივი ადამიანური მზერა: „ცხოვრებაა წამება, რადგან როგორც სამება, ერთურთს გადაეფსკეპნით მე, სიცოცხლე, სიკვდილი, ზესკნელ-შუა-, სკნელ - ქვესკნელი“ (სამება).

„სიბრძნის წყაროს“ ეზიარა გრაალის თასიდან (როცა რემი და რომულმა).

მარადიული სიბრძნე მოიხელთა უშუალო და შორეულ წინაპართან: „ჩემს ძველ კოლხეთს ბაბილონს მთვარის ღმერთი დასცქერის ქალდე. სიბრძნის ფერი ადევთ ველებს. ტიგროსს, ეფფრატს და ფაზისთან ვჭვრეტ წინაპარ ქალდეველებს“ (ჩემს ძველ კოლხეთს).

მრავალგვარია მისი საღვთო სიბრძნის წყარო: „საღვთო სიბრძნის ეს ლექსები ისე, ვითა დედამიწა, კვლავ გარშემო მზის ტრიალებს რწმენის მარცვლებს ესესხება არაბ ბერებს ქრისტიანებს (ლაზულები) (12, 47-89).

„სიბრძნის ქვაზე“, „ციურ ქვაზე“, „სიბრძნის ლოდზე“, „ელვის ქვაზე“ „ლესავდა“ პოეტი თავის

იგავმიუწვდომელ სტრიქონებს, „ფილოსოფიური ქვის“ ლიბოთი ამაგრებდა თავისი სიბრძნისსავანეს: „შენი პოეზია სავანეა ფილოსოფიური ქვით ნალესი“ (იდუმალეებით სავსეა ეგვიპტე).

მისი შემოქმედების სიდიადეს, განსაკუთრებულობას განაპირობებს „სიბრძნის ქვა“, „ელვის ქვა“, „სიყვარულის ქვა“, „ციური ქვა“ რომელიც, სახარების „რჩეული და ძვირფასი, „ცოცხალი ქვის“ (I პეტრე, 2, 3) ახლებური ვარიაციაა და საღვთო სახელია: „ირყევა სამყარო, ქაოსები, შენ ცას მოსხლეტილი სიბრძნის ქვა ხელში გიჭირავს ხვითოსავით. უცხო პლანეტიდან ჩამოსული შენ ხარ პოეტი ღვთისმოსავი“ (ირყევა სამყარო, ქაოსები).

„მადლის მწვერვალიდან“ ელის პოეტი „სიბრძნის სულს“ (ნათელი რომ შეაშინოს), უზენაესის წაყლობით გადმოდის მასზე „მადლი ჭეშმარიტების...“

ამ სამყაროში ლოკალური გლობალურს ერწყმის, თანადროულობა ათასწლეულებს ეყრდნობა, დედამიწა ჩანგია, მილიონი ათასწლეულების ღარებით და მასზე დაკვრის ხელოვნების გამთავსებელი მხოლოდ კოლხი ქრისტეს მხედარია: „ეს დედამიწა ჩანგია დიდი, რომელიც უფალს მთვარის დარად, შეუქმნია დიდი ხნის უკან და მილიონი ასწლეული გაუბამს ღარად და ღღეს შენ მასზე უკვდავ „კოლხურ ფსალმუნებს“ უკრავ“ (დედამიწა).

არა უცხოური, არამედ ქართულია მისი გვირგვინის მთავარი თვალი: „სხვისი არა, ქართული ჯილად გადგას ღირსება და ცად ბუდეს იკეთებ. მთვარესა-

ვით ივსები სიბრძნითა და სიკეთით“ (სხვისი არა, ქართული).

მრავალგზის კეთდება აქცენტი პოეტის სიდიადის საფუძვლებზე: „შენს წიგნებში მარხია სული ძველი კოლხეთის, ტროა-კრეტა-მიკენის“ (ხედავათასწლეულებში).

ეროვნულსა და მსოფლიოს შორის კავშირით, დიდი გეოგრაფიულ-სულიერი განედების, საზღვარდაუდებელი ჰორიზონტებისათვის გაწვდენილი მზე-რით არის გამორჩეული ვაჟა ეგრისელის პოეტური სამყარო: „ქარის აკვანს გირწევდა ლურჯი პონტო ევქსინის და „ნენანას“ გიმდეროდა ნილოსი და ფაზისი. უკვდავებას გასხურებდა კოლხური ცის მირონი, ვით ჰერკულესს მოძღვრად ჰყავდა კასტორი და ლიმნოსი, ბრძენთაბრძენი ეგრისთევსი და კენტავრი ქირონი“ (ქარის აკვანს გირწევდა).

კოლხური სიბრძნის ჭით დარწყულებული, ახალ ჭეშმარიტებებს აზიარებს მშობლიურ შემოგარენს, იგავური ხერხით გვამცნობს პოეტი, „ვეფხისტყავეთ“ როგორ „მოსავს“ თავის ფუძეს, სულიერ ამოსავალს: „შენ, ვით მეფე ქეიმურსი, ვეფხის ტყავით მოსავ კოლხეთს, რომ ღვთის სიბრძნეს აზიარო“ (დრომ გაავლო ყველას მუსრი).

„ვეფხის ტყავი სიმბოლოა სამეფო ინიციაციისა, ვარსკვლავეთის..., ანუ სამყაროსი, რაც უზეშთავესი გონების განსახიერებაა...“ (13,199).

ბასილი დიდის „ფიზიოლოგოსში... ვეფხვი... სიმბოლოა ქრისტესი, ... ვეფხვის ტყავით მოსილის გაგე-

ბა ფუნქციურად ემთხვევა აგიოგრაფიული „ქრისტე-შემოსილის“ გაგებას“ (13, 200).

გამომდინარე უზენაეს საწყისებთან თანაზიარობიდან, ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებაში პოეზიის მისიაც განსხვავებულად წარმონჩდება, მისთვის „პოეზია სულია უფალი ქრისტე ღმერთის“...

„კოლხი ქრისტეს მხედრისთვის“ პოეტის უპირველესი მისიაა უფლის სახლის განძის დაცვა-გაფრთხილება: „უფლის სახლის განძს დარაჯობ, ისე, ვითა იოველი“ (აჰა, მცხეთა და გარეჯი).

საჭირო იყო ზეციური, „შვიდი ბეჭდით დაბეჭდილი წიგნის“ სურნელის გავრცელება ხალხში: „... შვიდი ბეჭდით დაბეჭდილ წიგნის შენ ხარ ამხსნელი“ (დრო მოვა) და პოეტი, შემცნობი მხატვრული სიტყვის უმაღლესი მისიისა, აგებდა ღვთის ტაძარს: „შენ კოლხეთში, ღვთის სამსხვერპლოს აგებ ტაძარს, ვით იესო, მაღალ მთაზე ღებალის“ (ვარსკვლავების ნათება).

ცოდვითდაცემული ადამიანის ხსნად ესახებოდა „იდუმალ ცეცხლთან“ – ღმერთთან ზიარება: „იდუმალი არის ცეცხლი შენი ხსნა და საესავი“ (შორეულ წარსულითან).

გრიგოლ ნოსელივით და ფილონ აღექსანდრიელივით, „შეფარვით“ ნათქვამი სიტყვის დიდოსტატი, ბიბლიურ მოსესავით ღვთის ხელდასმული, ასე აცნობიერებს მხატვრული სიტყვის უზენაეს მისიას: „ვით თქმულება და ლეგენდა აქ ფაზისი პონტოს ერთვის და მითებით კოლხეთს ნადმავს: შენც უფალმა მოგცა

კვერთხი, ზღვა გააპყვადი გაღმა“ (ვით თქმულება და ლეგენდა).

ზღვა ცოდვილი ცხოვრების, კვერთხი მარიამის სიმბოლოა.

არც ეს განაცხადია შემთხვევითი: „... უფლის ძე ხარ, როგორც მოსე და ღმერთთან ხარ წილნაყარი“ (ვარიანტი). მოსესავით საღვთო ნისლში შედწეულს, ეცხადებოდა ღმერთი (ელვის ოქრომკედით ნაქარგს). პოეტის სასწაულებრივი ძალისხმევის შედეგად, როგორც მოსემ დაარწყულა მწყურვალ ებრაელები, სიყვარულის წყარო (ღმერთის სიმბოლო) აჩქეფდა მის ლექსებში, ხოლო სულის ბაღში აყვავდა პალმა, ალვა, კიპარისი (ღმერთის სიმბოლოებია): „კლდეზე მთვარის კვერთხი დაკვარ. მოჩქეფს სიყვარულის წყარო: არც აქი ჩანს, არც პარისი და ჩემს ბაღში ერთად ხარობს: ალვაც, პალმაც, კიპარისიც“ (ჩემი ბაღი).

უამთა ათასწლეულებში უვლია ნათელმსმენი და ნათელმხილველი პოეტის სულს, რათა მოეშენებინა „ზეცის ვაზი“ (ღმერთის სახელია), მოეხელთებინა მანანა: „უამთა ათასწლეულებშიარწია და ანანავა პონტოს პირას, ნილოსს, ფაზისს, შენი სიტყვა მანანაა, გალობაა ზეცის ვაზის“ (უამთა ათასწლეულებში). „ზეცის ვაზი“ და „ზეცის პური“ ღმერთის სახელებია: „და გადმოაწვიმა მათზე მანანა საზრდოდ და ციური პური მისცა მათ“ (დავითი, ფს. 77, 24).

ღმერთების სამყოფელ მეცხრე ცის კარის შემღებ პოეტს, გარემოსილს სერაფიმებით, თვით „მებაღისაგან“ ეწყალობება „ოქროს ნაყოფი“: „ვარსკე-

ლავთ კიბეებს მიჰყვები მაღლა, ელვა ხავერდად ძირს გეფინება. და როს მეცხრე ცის კარი შეადე, ოქროს ნაყოფი მოგაწოდა შენმა მებადემ“ (ვარსკვლავთ კიბეებს).

ეს მარადიული ზეციური საუნჯე იყო „პური არსობის“ - ქრისტეს რწმენა: „გელის ათასწლეული ათობით და ასობით. მიხვალ თავაწეული და თან მიგაქვს მოსული ციდან - „პური არსობის“ (გელის ათასწლეული).

ქრისტე ამბობს სახარებაში: „მე ვარ პური ცხოველი, რომელიც ზეცით გარდამოსდა“ (იოანე, 6, 51). ღვთისმეტყველები ამ ზეცის პურს ქრისტეს მეტაფორად მიიხნევენ: „პური ცხოვრებისა ქრისტეა“ (წმიდა კიპრიანე) (14, 439).

„პური არსობისა“ ჩვეულებრივი პური არ არის, არსობისაა, ე.ი. სულის არსზე მეტყველებს“ (წმიდა კირილე იურუსალიმელი) (14, 444).

„პური არსობისა“ აღნიშნავს მომავლის ანუ საუკუნო ცხოვრების პურს, ანდა იმ პურს, რომელსაც ჩვენი არსების შესანარჩუნებლად მივიღებთ“ (იოანე დამასკელი) (14, 310).

რწმენით იპოვა პოეტმა „ტევანი ჭეშმარიტების“ (ვით დიდი ხნის წინათ), ზეციური ვახის „ღვინო და ყურძენი“: „არსთგანმრიგე, როგორც იობს, სიყვარულით ბევრჯერ გცდიდა და ბევრ ჭირსაც გაუძელი. მოწეული არის ციდან შენი ღვინო და ყურძენი“ (არსთგამრიგე, როგორც იობს).

„ძველი, დაწმენდილი ღვინო“ ქრისტის სახელია

ესაიას წინასწარმეტყველებაში (ესაია, თ. 25, 13).

ჭეშმარიტი სიტყვის მიზანია, ყველა დროში, ყველა ქვეყანაში მოაქციოს ურწმუნო, ასწავლოს მას ცისკენ ყურება: „ჩემთვისაც სულ ერთია, მაშრიყი და მადრიბი, ჩრდილოცა და სამხრეთიც. ურწმუნოს და უჩინოს, მაღლა ცისკენ ვახედებ, საქმე რომ გაეუჩინო“ (ჩემთვისაც სულ ერთია).

პოეტური სიტყვის მესიად ქცეულა მაცხოვარებით ბრმათათვის თვალის ახელა, სმენადახშულთათვის, „ერუ საუკუნისთვის“ სმენის უნარის მინიჭება სურს: „თვალებს უხელ ბრმებს და ასმენ სმენით სნეულებს, თვით მაცხოვრის იერთო, სფეროებს და პლანეტებს და შორ ათასწლეულებს, დღეში ასჯერ სტუმრობ და ჩუმად ათვალიერებ“ (თვალებს უხელ ბრმებს და).

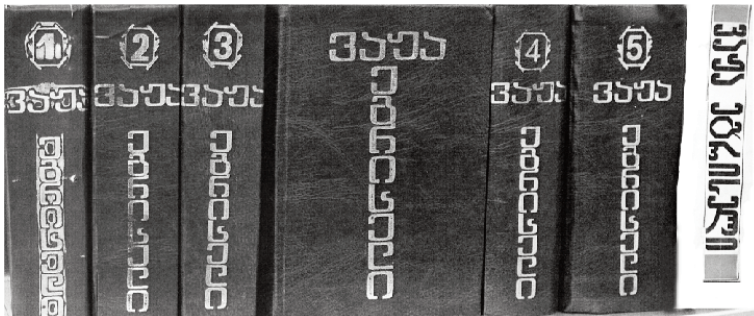
პოეტის დევიზია „წვიმას“ და „ცვარს“ (ღმერთის სახელებია - ოსია წინასწარმეტყველი, 14, 3), აზიაროს თანამეინახენი: „... უნდა გარდამოხდე ციდან, როგორც წვიმა და ცვარი“ (გზას მიუყვება დასაჯლით).

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი ცის ყანაში თესავდა, უღრანს კაფავდა, „წუთისოფლის ველ-მინდვრებს“ „ორღესული ცელით“ თიბავდა, ბნელში „მხეცს“ ეომებოდა, მაცილს, ეშმაკს, ბელზებელს აფრთხოებდა, რწმენის ძალით სიკვდილსაც აჰყარა იარაღი, რათა მეცხრე ცაში, „საყვარელთან“ დამკვიდრებულიყო: „ვარსკვლავთ ხოდაბუნებში დაეძებდი საყანეს, შეგეფეთა სიკვდილი, იარაღი აჰყარე!

ახლა მარჯვნივ უზიხარ მეცხრე ცაში საყვარელს“ (ვარსკვლავთ ხოდაბუნებში).

საიდუმლო სერობაზე, უფლის ტაბლაზე წვეული პოეტი უფალს ბატკანს კი არა, სიბრძნეს სწირავდა: „ემმას შეცდომილს დრო გქონდა ყულფად, როდესაც იგრძენ, მას შემდეგ უფალს, ვითარცა ბატკანს, სწირავდი სიბრძნეს“ (ემმას შეცდომილს).

მამა ებრისელი ორმოცამდე წიგნის ავტორია, მამრამ მარტო ამ ათას-ათასზე მეტ გვერდიან ტომეულეში 20000-მდე პოეტური ქმნილებაა დაბეჭდილი

უფლის დანთებული სანთელია „კოლხური ფსალმუნების“ ხუთტომეული: „ო, უხილავო, კვლავ მოწიწებით სანთლებად გინთებ „კოლხურ ფსალმუნებს“ (ჩემი სიცოცხლის მაღალ ნაძვის ხეს).

პოეტის სილიადის წყაროა მორწმუნეობა, იგი „მონათლულია სულიწმინდით, წყლით და ცეცხლით“ (ასე ეწადა ალბათ განგებას), „უფლის ნათელღებულია“ (ღამეები დღის იქით).

ქრისტე შეაგონებდა მოწაფეებს, რომ ცაში დაეუნჯებინათ საუნჯე (ლუკა, 12, 13).

ამ სიბრძნის მიმდევარი პოეტი ამბობს: „სინათ-

ლის და მზის მარცვალი, სიყვარულის ცაში თესე, მოსავალს კი აწი ელი“ (მეჩანგე და შაერთმთხზველი).

ამიტომაც მისი „... ცის ყანა ბევრჯერ ლურჯად აღაღანდა“.

რწმენის საზღაური იყო უფლისგან ნაბოძები „ჭეშმარიტების მადლის“, უფლის მადლის გადმოსვლა პოეტზე (მადლი ჭეშმარიტების).

„ცის სიღიადით“ და „მიწის სურნელით“ გამო-რჩეულ სიტყვაში ერთდროულად იხილვება „სასრული და საწყისი“ (ღმერთი), იაკობის კიბე, გედეონის საწმისი (ღვთისმშობელი): „მოდის ღამის წყვდიადით სიტყვები სასურველი, ახლავს ცის სიღიადე, დაჰკრავს მიწის სურნელი. ხედავ? უამი ბებერი ჯერ ვერაფერს გიბედავს, რადგან თვალში გიბრწყინავს - სასრულიც და საწყისიც, იაკობის „კიბე“ და გედეონის „საწმისი“ (მოდის ღამის წყვდიადით).

„გონის სარკით“ შორეთში პოულობს ღმერთს – ჩვენი „სულების იასამანს“: „გონის სარკე შორეთში ეძებს ცისფერ სავანეს ასე დაუსრულებლივ, სადაც ჩვენი სულების ყვავის იასამანი“.

პოეზიის უპირველესი მისია, რაც ინიციაციას, გაწმენდას გულისხმობს, ასე ორიგინალურად არის გამოხატული: „სიხარულად მოფრენილი, ცის ვარდისფერ გონს მოსული, სურს, რომ „ოქროს ნავს“ არწვედეს და მოსვლიდან მგონის სული, ლექსში ეძებს განსაწმენდელს“ (სიხარულად მოფრენილი).

სიხარული ქრისტეს სახელია, ცის ვარდისფერი

გონი საღვთო სიბრძნე.

ლექსში ნახსენები „ოქროს ნავი“ იგივე ძელია (ჯვარი) ცხოვრების ცოდვილ ზღვაზე გასასასვლელი (ნეტარი ავგუსტინე) (7,453).

ჭეშმარიტი მხატვრული სიტყვის მფლობელი პოეტი არის მესაჭე, მენავთმოდგარი, ზღვაში დანთქმულ ცოდვილთა მშველელი, ქრისტესავით ადამიანთა გულების მეზადური: „გაქვს საუნჯე უღვევი, გასცემ, სანამ ადრეა, ცით ხმა გესმის „ნადურის“ და შენ, როგორც სიმონი, ანდა როგორც ანდრია, ქრისტეს ძეთა გულების – გსურს იყო მეზადური“ (მეზადური). პოეტის მისია მოციქულისას ედრება: „შენ კი დედამიწაზე, ვით პავლე მოციქული, თესავ მარცვლებს სიკეთის“ (ღამე უყრის დილაძდე).

პოეტის სიტყვა „ცვივა ციდან ციურ მანანად“ (შენი სული).

უზენაესთან წილნაყარი, ზეციური მამების მადიებელია: „... და მოუხმობ ციდან მამებს! აფერუმ შენს რაინდობას, შენს პოეტურ სითამამეს“ (მნათებს უფლის ანგელოზებს).

პოეტი არის მისანი, ღვთის ხატად შექმნილი, რომელსაც უზენაესივით, წინასწარმეტყველივით ხელეწიფება სიტყვით სასწაულის მოხდენა: „ბევრი ათასწლეულის ზღვები რომ გადალახა, და ახლაც რომ ელის მხეს. შენი სიტყვის ბალახი მიცვალებულს აცოცხლებს, ვით მენცარი ელისე“ (სიტყვის ბალახი).

პოეტის მხერა „მგრგვინავ ცას“ ამშვიდებს, ბო-

ბოქარ ზღვას სიტყვით აწყნარებს (დამეუღლ ფსკერზე).

ჭეშმარიტი სიტყვა დამეში ელვა და ქუხილია, ხილულის და უხილავის მჭვრეტელი (დამის სიმყუდროვეში).

პოეტს შვენის ღმერთებთან დავა, ბიბლიური იაკობივით ღმერთთან ჭიდილი, „პოეტების მეფესთან“ შერკინებას არ უშინდება, რადგან ჩვენს თანა-მედროვეს განჭვრეტილი აქვს, სად დაიწყო, სად დაამთავრა დიდმა წინამორბედმა და „უვალ გზებს“ გასცქერის: „სადაც გალა მთავრდება, შენ იქიდან იწყები“.

მკითხველი მოწმეა იმისა, რომ მის გვერდით დაიარება „ვაჟას სისხლის წვეთი“, ვაჟა ფშაველას „ძმა, ... წინაპარი, თანატოლი“ (მთაწმინდაზე წვეხარ ახლა), „ფშაველას დიდი მზის სხივი“ (პოეზიის არწივი).

ორ ქართველ სიტყვის გოლიათს გამოარჩევს განსაკუთრებით: „შენ ხარ შოთას ნაგრამი და დიდი ვაჟას ნატამალი“.

მათთან სულიერ ნათესაობაზე დაბეჯითებით კეთდება აქცენტი: „შევცქერი მთას და მწვერვალებს, უქრობი ცეცხლი მედება, შოთას ფარი და შიმშირი გზას მიკვლევს, მეიმედება მაგრამ მე ვაჟა მიშველის“ (იმედი).

არა გამეორება გადამღერება წინაპარი გოლიათების სულიერი მემკვიდრეობისა, არამედ მისი შემოქმედებითი გათავისება და ორიენტაციის აღება იმაზე, რაც სხვებს უთქმელი დარჩათ, ასეთია „კოლ-

ხური ფსალმუნების“ ავტორის მიზანი: „ვით დიდი მთები და მწვერვალები – პონტოს მწუხარე ზღვაში აბზინდა – ის, რაც დიდ ვაჟას დარჩა უთქმელი. შენი ლექსების ფარზე აზიდე სიამაყე და სიბრძნე რუსთველის“.

კოლხი ქრისტეს მხედარი თავისი ღვთაებრივი გონის, „გონის სარკის“, „ცის ვარდისფერი გონის“, „გონების თვალთვალის“ (ღმერთის) მოიმედება, „რუსთველივით ზემხედველი“, „... ცის მჩხიბავი, მაღალი და მაღლად მხედი“...

რუსთველის, ვაჟას, გალაკტიონის დიდი ტრადიციების ღირსეული მემკვიდრე პოეტი „სამყაროს სულია“, სიბრძნის ზღვა ოკეანედ ქცეული, ფაზისისკენ მისწრაფი „არგო“, არა ბაიათების, არამედ ღვთიური, „სულის მზრდელი“ გალობების დიდ – ოსტატი, ზესკნელში მნათობად აელვარებული სიტყვის მეუფე: „ენა ვაჟას და გალაკტიონის (გარდაუვალის გარდუვალობა) ველარ წალეკეს ბაიათებმა. ქართულ მიწიდან აღმომსკდარი შენი გალობა, გამოესხმება ზესკნელს მნათებად“ (ენა ვაჟას და გალაკტიონის).

სპირიტუალისტებივით, დანტეს, გოეთეს, ჰომეროსს, ვაჟას ესაუბრება, „სიყვარულის მაღალი კიბით“ ღმერთის სავანეს უახლოვდება, „გონის სარკით“ შორეთში ეძებს „ცისფერ სავანეს“, წმინდა „სულების იასამანს“...

ენქიდუსა და გილგამეშს ხვდება მარადიულ სატკივრებზე სასაუბროდ, „ოკეანეში ქვეგამხედვარი“, მედიუმივით ესიტყვება მზეგადასულთა სულებს...

აიეტის მზიურობა, მზის შვილობა, მთვარის, ზღვის, ქარიშხლის ძეობა, აქილევსის შემართება, ოდისევსის მოხერხება ამშვენებს, მარადისობა „შუბივით“ უპყრია ხელთ, მისი „იარაღია“ „მზე“ და „სიხარული“ (ღმერთი).

წმინდა ნილოს სინელი მოგვიწოდებს: „ფსალ-მუნთგალობას ნუ დაცხრებიან ბაგენი შენნი: რამეთუ ღვთის სახელის ხმოება განასხავს ღემონთ.

„გამუდმებით გახსოვდეს ღმერთი და გონება ზეცად შეგექმნება.

„ღვთის სახლი გიყვარდეს, ხოლო თავი შენიც ქვენ სახლად ღმრთისად.

„ტაძრად ხვიდოდე, ვითარცა ზეცად.

ყოველდღე ეზიარე საიღუმლო სერობას“ (სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი II, თბ. 1991, გვ. 106, 107, 111).

„ზენარული გონების“ თანაზიარნი, ცაში „ციური საზრდოს“ მიმღებნი დანტეს „ღვთაებრივ კომედი-აში“ კრავის სერობის მონაწილე ხდებიან და „მარადჟამული სათავის წყაროს“ სვამენ: „ჰოი, ვინცა ხართ წოდებულნი სერობად კრავის, აკი თავად სვამთ მარადჟამულს სათავის წყაროს“ (გვ. 371).

ცაში მიმსწრაფი, ქერუბიმების გალობის მოსმენის უნარით მომადლებული ქართველი პოეტი უფლის სუფრას ეზიარება: „გალობის და ჩანგთა ჟღერის და ხმა გესმის ქერუბიმთა. ცისკენ შენი გეზი არი. ეშმას არა, გსურს ცის გაშლილ უფლის სუფრას ეზიარო“ (გალობის და ჩანგთა ჟღერის).

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი „საიდუმლო სერობის“ მონაწილეა და მისი ლირიკული შედეგ-რები ამიტომაც ამეტებს დიდ ტილოებს: „შენი ლექ-სი, ციცქნა ლექსი, დიდ ტილოებს მიტომ მეტობს, საიდუმლო სერობაა მასში ბევრი, ვითარც ფუნჯში ტინტორეტოს“ (შენი ლექსი).

დავით წინასწარმეტყველისთვის „ძალა და სიმ-ღერაა უფალი“ (ფს. 117, 14) (8, 651).

ესაია წინასწარმეტყველი ამბობს: „ვუმღერებ ჩემს შეყვარებულს სიყვარულის სიმღერას მის ვენახზე (ესაია, 5, 7).

შეყვარებული, სიყვარული ღმერთია, ვენახი ხალ-ხი, სიყვარულის სიმღერა საღვთო მოტივები.

ღვთისმეტყველთა, წინასწარმეტყველთა ხსნა, ძა-ლა და სიმღერა ღმერთია: „აჰა, ღმერთია ჩემი ხსნა, ჩემი ძალა და სიმღერა“ (ესაია, 12, 12).

გალაკტიონის მიხედვით, ერთადერთი ხსნა და იმედი სიყვარულია, სიყვარულის სიმღერა: „... გულ-ში უღერს რა ხანია, სიყვარულის სიმღერა, როგორც ერთადერთი ხსნა, ერთადერთი იმედი“ (ილიას მო-ტივი, ხუთტომეული, ტ.3, გვ. 24).

სიყვარულის ღმერთია (იოანე I, 4, 8).

თანამდევნი ნადირის შიშს „სპეტაკი პეგასის“ მხედარი ვაჟა ეგრისელი „სიცოცხლის სიმღერას“ უპირისპირებს: „ზიხარ სპეტაკპეგასზე და სიცოცხ-ლის სიმღერას მღერი, ვით ავთანდილი. მაგრამ იცი, რომ მოგდევს გზა და შიში ნადირის“.

სიცოცხლე, ცხოვრება ღმერთია: „მე ვარ გზა,

ჭემმარიტება, ცხოვრება“ (იოანე, 14, 6).

ვაჟა ეგრისელი „სიცოცხლის“, სიყვარულის, ანუ საღვთო სიმღერას მღერის.

პოეტის მიზანია, მოიხელთოს „ციურ აზრთა ნადავლი“ - საღვთო სიბრძნე, რის სიმბოლოდაც ესახება „ოქროს საწმისი“ და გრაალი.

„ინიციაციური სიბრძნე უმეტესად სიმბოლიზირებულია ქალით, საუნჯით, ოქროს საწმისით, გრაალით“ (15, 213).

„გრაალის ძიებას ძველ მისტერიათა ენაში შეესაბამება“... ოქროს საწმისის ძიება, რომელსაც კლასიკურ გრაალსაც უწოდებენ“ (15, 272).

„კავკასია, სადაც ეგულებოდათ ოქროს საწმისი, ჰერმეტულ ალქიმიკოსთათვის იყო ფილოსოფოსთათა... და ეწოდებოდა... ზეციური რწმენის მადანი. ოქროს საწმისის ძიება ზეცნობიერის, უმაღლესი სულიერების ძიებად ითვლებოდა ისევე, როგორც გალაადის და სხვათა მიერ გრაალის ძიება“ (15, 273). „გრაალის მისია ეს არის სულიწმიდის მისია. გრაალი არის სიმბოლო ღვთისმშობლისა, სულიწმიდისა და გრაალის მფლობელი არის სულიწმიდით გამსჭვალული ადამიანი“ (15, 38).

არავის იმდენი არ უწერია ამ თემაზე, რამდენიც ვაჟა ეგრისელს. იგი ოქროს საწმისის „მედროშე“ და გრაალის ორდენის ჭემმარიტი რაინდია, რომელმაც ამ ფენომენების ძიება-გააზრებას შეაღია უდიდესი პოეტური ძალისხმევა (იხ. „გრაალის ორდენის რაინდები მეოცე საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში“)

(16-124-151).

პოეტი „სიყვარულს“ სვამს ამ წმინდა „თასიდან“ (ვარსკვლავებში გადამალულ), გრაალის თასიდან ეწაფება „სომასა და ჰაომას“ (უკვდავების სასმელს).

ეს იდეალი სახელდებულია, როგორც ნათლით სავსე თასი, უფლის ქვაზე აღესილი თასი, რწმენის თასი, ოქროს თასი, გრაალის თასი, მზის ფიალა, ზეციური რწმენის თასი, ოქროს საწმისი, ჰელიოსის თასი, მზის თასი, ბარძიმი, გონი კაცობრიობის სიბრძნის ქვაზე ნალესი, სიბრძნის წყაროს თასი, მზით სავსე გრაალის ლურჯი ბარძიმი, ცვრიანი სასმისი, სინათლით სავსე ბარძიმი, ბედის ბარძიმი.

პოეტი ამ სიწმინდეს ეძებს ცაში, ზღვაში, ვარსკვლავებზე, შამბალაში, ანდებში.

ასევე ეძებს „აღდგომის კუნძულს“, პოლარულ მთას, ხსნის მთას, გრაალის კოშკს... და ზესკნელ-შუასკნელ-ქვესკნელის მოვლის, მთელ მსოფლიოში ძიების შემდეგ ასკვნის, რომ გრაალის, „ფილოსოფიური ქვის“ სავანე კოლხეთია: „აჰა, ჩემი კოლხეთი; ურთა და ჩე გოლა და სხვაგან რომ ეძებენ მავანნი: „ხსნის მთა“ აქვეა და „ფილოსოფიური ქვის“ სავანე“ (აჰა, ჩემი კოლხეთი).

ამ მოსაზრებას არავითარი დაეჭვება არ ახლავს: „შოორ წარსულში აფრებს შლის სული ლაზურ-მეგრული. ვიცი, პონტოს ზღვაშია ღვთაებრივი კუნძული, თანაც „პოლარული მთა და თასი იქ მეგუღვის“ (შოორ წარსულში).

გრაალის კოშკი ციხე-გოჯთან ელანდება (გრა-

აღის მოღანდება ციხე-გოჯთან).

ეს თვალსაზრისი ეფუძნება ჰეროდოტეს ცნობას (ძვ. წ. V ს.), რომ კოლხებს ოდესღაც დამწერლობა ჰქონიათ.

ასეთი შეხედულების მასაზრდოებელია კოლხეთთან დაკავშირებული ოქროს საწმისის ლეგენდა.

სინამდვილიდან ამოზრდილი ლეგენდა ფრთებს შლის და ჰიმალაის მთას, შამბალას უკავშირდება სამეგრელოს „ჩე გოლა“, ურთავს მთა: „ცათა მიღმა მთიები კრთიან როგორც ანბანი ძველი კოლხურ-მეგრული. ჩე გოლაა შამბალა, ურთავს მთა კი ანდები და თასი იქ მეგუღვის“ (ცათა მიღმა მთიები).

აქვე ხდება ასოცირება „ჩე გოლას“ და ქორიბის მთასი, სადაც მოსემ ღმერთი განმანათლებელი ცეცხლის, ხოლო მარიამის შეუწველი მაყვლის ბუჩქის სახით იხილა და ეს უზენაესი ხილვა სუბლიმირებულია საწმისის და გრაალის ფენომენში: „მილიონი წლის მერე, „ჩე გოლასთან“ ისე, ვით მაღალ მთაზე ქორიბის, მაყვლის ბუჩქს რომ ააღებს, არის ოქროს საწმისი ანდა თასი გრაალის“ (ჩე გოლა-სთან).

ათეიზმის უამს „ცა და ღმერთწართმეული“ პოეტის სულს გრაალისა და საწმისის ნათელი ასხივოსნებდა, „მზის, გრაალისა და ოქროს საწმისის გარეშე“ ცხოვრების აზრს ვერ ხედავდა და დაბეჯითებით შეეძლო ეთქვა: „შენ ერთი ფლობ მისტერიას საწმისის და გრაალის“ (კოლხთა ღვთიურ ისტორიას).

ასევე საფუძვლიანია განაცხადი: „შენ კი, ვით ტიტურელი, ხარ გრაალის მფლობელი“ (მეფეთა და ვაზირთა საქმეებს).

მართებულია, როცა პოეტი გრაალის 180 მცველთაგან, თანამედროვეობაში თავის თავს მოიაზრებს გრაალის რაინდად: „რაინდებს კი გრაალის ყოფნის მწვანე ჭალაში, აქ არყოფნის ცელი და... დღეები, ვით ბალახი, დამეს ფერხთქვეშ ერთხმიან... და გრაალის 180 მცველიდან, დღეს ცოცხალი ერთია“ (გრაალის მცველი რაინდები). პოეტის ცნობიერებაში გამუდმებით ელავს „ხსნის მთა“ და მთავარ მიზნად უქცევია გრაალის თასის გამოსხნა ისევე, როგორც ტარიელმა ქაჯეთის ციხიდან გამოიხსნა ნესტანდარეჯანი, წმინდა გიორგიმ ქაჯავეთიდან წამოიღო ბარძიმი.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი მიმართავს ლეგენდას, რომლის მიხედვით, გრაალის მცველებში მოიაზრება მეფე ხუცეს-იოანედ სახელდებული დავით აღმაშენებელი, „ძე დიდ ფაირეფიცის“ (გრაალის მცველი).

გრაალის ტაძარი ცვალებადობის მიღმა დგას, ხოლო გრაალის თასი არ გაიყინება, როგორც „მზის სვეტები“, ირწმუნება პოეტი.

„ოქროს საწმისს ჰგავს საქართველო“ და სამშობლოს არსს, მისიას, მხოლოდ მაღალი საწყისების თანხლებით მოიაზრებს პოეტი.

გრაალის სისხლით სავსე თასი ეზმანება წიწამურთან, რადგან ერის სულიერი ბელადის ილია ჭავ-

ჭავჭავაძის მკვლევლობა ჯვარცმის გამეორება იყო ჩვენი სამშობლოსთვის.

გრაალის თასის მიწაზე დაპირქვავენად ესახება 1924 წლის აჯანყების დამარცხება, როგორც რწმენის, სულიერების, თავისუფლების ხელყოფის გაუგონარი ფაქტი.

საგულისხმო, მრავალმნიშვნელოვანი ქვეტექსტის მქონე განაცხადია, რომ გრაალის თასის, ანუ „ზეციური რწმენის მადანის“ სავანე პოეტის „კოლხური ფსალმუნებია“: „დასაბამიდან ქვესკნელში, ზესკნელში დაექებს მრავალზე მრავალი, რაინდთა, მეფეთა ამაღლა. მოვიდა პოეტი და თასი გრაალის, „კოლხურ ფსალმუნებში“ გადამაღლა“ (დასაბამიდან).

ასე ხდება პოეტის ფსალმუნები სამების სრულფუნქციანი წევრი, როგორც კაცობრიული საღვთო გონის, „ციურ აზრთა ნადავლის“ შემკრები ფენომენი: „მიჰქრიან ელვათა ნაშობი წლები, ისე ვით წამები. არ უჩანს ბოლო, არც საწყისი. ერთია ის, ვითარცა სამება: გრაალი-ფსალმუნი-საწმისი“.

ერთ ლექსში კოლხეთს უკავშირდება საწმისი, გრაალი, ეფუთი: „ვით მამა, ძე და სულიწმინდა, ერთია, მაგრამ სამებაა. სამივე კოლხურ გენს ეკუთვნიან: საწმისი-გრაალი. გრაალი იგივე ეფუთია“... (ეფუთი გადმოცემით კოლხურ ენაზე არსებული ბიბლიამდელი სიბრძნის კრებული, სადაც მოცემული ყოფილა სამყაროს წარსული, მომავალი და ნაწინასწარმეტყველები ქვეყნის სასრულიც (მიჰქრიან ელვათა ნაშობი წლები).

ეს სამება, ღვთით ხელდასხმული და დაკავშირებული კოლხეთთან, შეუძლებელია ერთმანეთის გარეშე წარმოიდგინო: „შენს ხმაში მძვინვარებს სიმაღლე სამუშის. უფალმა ასე დააწესა: აღარც გრაალია და აღარც საწმისი, უკოლხეთოდ და უკოლხურფსალმუნოდ“ (შენს ხმაში).

გრაალთან ასოცირებულია „ვეფხისტყაოსანი“, როგორც საღვთო სიბრძნით გამორჩეული ნაწარმოები: „რამაც უკიდევანო სამყარო გააოცა და... ბევრ, სხვა ათასივით, ვიღებ „ვეფხისტყაოსანს მე, გრაალის თასივით“ (რამაც უკიდევანო სამყარო გააოცა).

„კოლხური ფსალმუნები“ შემოქმედებითად ეხმიანება ებრაულ ფსალმუნებს: „ბიბლიიდან ვუხმობ დავითს, ვით ბიბლიურ მეფსალმუნეს“ (შორეულზე შორეულმა).

ქართველი პოეტის და დავით წინასწარმეტყველის შეხვედრის ასპექტია რწმენა, ღმერთი: „ისე, ვითა დავითის, ჩემს კოლხურ ფსალმუნებში“ თვალებს ჩუმად ახელენ ელვის ქვაზე ნალესი მზე, ფარი და მახვილი“ (ისე, ვითა დავითის).

ამ აზრს შთამბეჭდავად გამოხატავს სტრიქონები „ცა, ნაშიერს დედამიწის, ცისარტყელის ხელებს გიწვდის, ძლიერსა და შვიდადლიანს, რადგანაც შენს „ფსალმუნებში“ მირონი და ღვთის მადლია“.

იგივე მოსაზრება სხვაგანაც არის გაჟღერებული: „ცის ფურცლებზე ნაწერს ოქრს მურიცხებით, ვინდა მოთვლის მის ზეციურ სიდიადეს, უფლის იყო

და მეგრი მით დიდგულობდა. ათასეულ წლებით ადრე, ბიბლიამდე კოლხი ეფუთს კითხულობდა“ (ცის ფურცლებზე).

თითქოს ერთგვარია ამ შორეულზე შორეული თანამეინახეების მუსიკალური საკრავიც, უფლის მადლცხებული: „აღბათ, უფლის ნება იყო, თუ შენი მზე არ მზეობდა! ჩანგს და ებანს არ მისტირი, რადგან იღებ „მადლს ზემოდან“, დავით ბრძენის ფსალტირივით“ (აღბათ, უფლების ნება იყო).

ქართველი პოეტი ასე აკონკრეტებს თავის სათქმელს: „ფსალმუნებში“ ლოცვები იშლებიან იებად. ერთმანეთში ირევა ლეგენდები, მითები, ზღვები, მთები, მთიები და აეროლითები“ (აეროლითები).

„ფსალმუნების“ რელიგიურობას ხაზს უსვამს სტრიქონები: „შენ სიყვარულს უფაღს ადრი, სურნელი რომ ასდის იის და „კოლხური ფსალმუნები“ ხმაა ცისქვეშ მღვარი საყდრის, გალობაა ეკლესიის“ (კოლხური ფსალმუნები).

უზენაესის ხმებია მოხელთებული ცით ხელდასმული პოეტის შემოქმედებაში: „ხელთ გიპყრია სიცოცხლე ცრემლის ქვაზე ნალექი. სულის ცაში, მიწაში არის ბინა სხეულის. ვითარც რერიხს, მოგესმის ხმები უზენაესის და „კოლხურ ფსალმუნებში“ იწერ მინარხეულით“ (ხელთ გიპყრია სიცოცხლე). უკიდევანოა ამ ტომეულების ჰორიზონტები: „გაცდი ცის მერიდიანებს და განსხეულდი იგავთან. „კოლხურ ფსალმუნებს“ განედად მიეც სულითქმა გრიგალთა და ღელვა ოკეანეთა“ (გაცდი

(ის მერიდიანებს).

პაპა ებრისელი (ლოლაბია) და მისი პიპა (ლელის ძმა) –
ალიო მირცხულავა (მამაშვილი).

„კოლხური ფსალმუნები“ „ზესთა წიგნებია, ელვის ძაფით ცად აკინძული“ (განთიადამდე), „პოეზიის ოკეანეში მცურავი აისბერგებია“ (პოეზიის აისბერგები).

„ათასწლეულებში“ გამძლეობა დაენათლა ამ წიგნებს: „ათასწლეულებში გაძლებენ ქართული სიტყვის ასტონიანი ქვებით ნაგები შენი კოლხური ფსალმუნების ტაძრები“ (ტაძრები).

ფსალმუნები „ზღვისკარად მდგარი პირამიდაა“ (ზოგი წყენას არ ფარავს და), „მზის და სიცოცხლის დიდი დღესასწაულია“ (დარდით გადახურული), „კოლხური ფსალმუნები“ „ქართული სულის კოლიზეუმი“ (კოლიზეუმი), ეს წიგნები „პოეზიის იმპე-

რიაა“ (პოეზიის იმპერია), „ქართული პოეზიის იალბუზი და ეიფელი“ (იალბუზი და ეიფელი), ისინი თითქოსდა ნაგებია კიკლოპების (ათასწლეულები მიინავლა).

თითქოს ბოლომდე მაინც არ ენდობა პოეტი მკითხველის გემოვნებას და როგორც თვითშეცნობილი პოეტური სიტყვის გოლიათი, კიდევ და ისევ ცდილობს განგვაცდევინოს ამ ტიტანური ტომეულების სიდიადე: „ვერაგია და ცბიერი და ჟამი არ დაინდობს შენს „მეს“ და „კოლხური ფსალმუნებს“ აგებდი ისე, ვით მოსე ტაძარს და სჯულის კიდობანს“ (ვერაგია და ცბიერი).

ფსალმუნები უფლისთვის დანთებული სანთლებია: „ჩემი სიცოცხლის მაღალ ნაძვის ხეს, ცვივალოცვების მწვანე წიწვები და შენ შორიდან მიესალბუნე. ო, უხილაო, კვლავ მოწიწებით სანთლებად გინთებ „კოლხურ ფსალმუნებს“ (ჩემი სიცოცხლის მაღალ ნაძვის ხეს).

„კოლხური ფსალმუნებით“ „ნათლისმცემელი“ პოეტი ამბობს: „ვერ შველოდა მზის ამოსვლას, ამის გამო კადმოს წუხდა. შენ კი პოეზიის საღ კლდეს დაჰკარ კვერთხი, როგორც მოსემ და „კოლხური ფსალმუნების“ წყარო ოქროდ გადმოქუხდა“ (ვერ შველოდა მზის ამოსვლას).

ათასწლეულებისთვის, მარადიულობისთვის გამიზნული ეს წიგნი „ათასწლეულთა სარტყელით“ დედამიწას აღიქვამს დიდ ჩანგად, მილიონი ასწლეულის ღარებით, რომელზედაც დაკვრის მაღლი არ

სთაგანმრიგემ ქართველ პოეტს დაანათლა (დედა-მიწა).

მრავალგვარ გზამკვლევს გეთავაზობს პოეტი ამ უმშვენიერეს „ხესთა წიგნების“ „ხესამყაროში“ შესასვლელად: „ათასწლეულების მერე, ნალურსმან-ზე ვიფენ იებს და „კოლხური ფსალმუნების“ ოქროს თასში, როგორც არიმათიელი, ისევე ვღვრი ქრისტეს ინიციაციებს“ (ქრისტეს ინიციაციებს).

„სულის მზრდელი“ გალობის დიდოსტატთან გვიწევს შეხვედრა ამ ტომეულებში: „შენი აზრი ეღვაა და მნათთა ოკეანეს ერთვის. შენი სიტყვა არის ღმერთი, გალობაა სულის მზრდელი“ (შენი აზრი ეღვაა და).

ტრადიციების შემცნობ-დამფასებელია, მაინც უარს ამბობს მათზე: „სხვაა კოლხური ფსალმუნი, სულ სხვა ჰანგი აქვს იადონს. ძნელ გზას ვერ გავიიოლებ და სათქმელს ვეღარ მივანდობ: სონეტს, ტერცინას, ტრიოლეტს“ (სხვაა კოლხური ფსალმუნები).

პოეტი დარწმუნებულია, რომ ზემოხსენებული ტრადიციული ჟანრები ვერ დაიტევენ მის უკიდებანო სათქმელს, ამიტომ ირჩევს „მთიებივით ტროპარს“, „ლოცვისფერ კონდაკს“, გალობის ინტონაციებს, გალობისა, რომელიც „ღვთის ტაძარში აღარ ეტევა“.

ეს ისეთი გალობაა, რომლის შესწავლა იოანე ღვთისმეტყველის აპოკალიფსში მხოლოდ ქრისტესთვის სისხლის გამღებთ, თეთრად შემოსილ წმინდანებს, კრავის გამოსყიდული ხელეწიფებათ.

პოეტმა მოსესავით გათელა უდაბნოს გზები

(უდაბნო ურწმუნოთა სავანეა, სააქაოს ცოდვილი ყოფაა, ღვთისმეტყველთა მიხედვით), მოსესავით კლდიდან კვერთხით წმინდა წყარო ააჩქეფა (კლდე, წყალი ღმერთის, კვერთხი მარიამის მეტაფორაა) და დაარწყულა რწმენას დანატრებულნი, მოსესავით რიდე მანდილით მოიბურა სახე და როგორც მოსეს სჯულის ფიცარი, ისე ებოძა უფლისგან მადლცხებული „იქმენ ნათელი“ - თავისი რჩეული სიტყვის წიგნი, „წიგნი ამირანი“.

ბიბლიურ ნოესავით წარღვნის მაყურებელი, თავის საუკუნეშიც მოელოდა წარღვნას, ცოდვილთა განსჯას და ნოესავით ააგო პოეზიის კიდობანი სიტყვის, აზრის, ჭეშმარიტების, სილამაზის, სულის გადასარჩენად: „ბოლოს მეორე ათასწლეულის, ლექსთა წარღვნაა და წყალდიდობა, არა ჩანს მთები არარატის და არც დარჩელის... და შენი წიგნი მოჰგავს კიდობანს, წარღვნას და მეორედ მოსვლას გადარჩენილს“ (წიგნი „იქმენ ნათელი“).

პოეტი ითვალისწინებს, რომ ყოველი ეპოქის ნააზრევს მოელის დიდი განსჯა-განკითხვა ღმერთის სამსჯავროზე. მართალია, მისი კოლხური ფსალმუნები“ ორ წარღვნას გადარჩენილია, მაგრამ შვიდი ათასწლეულის მერე მოსალოდნელი რისხვაც ელანდება ღვთისა. სწორედ ამ უშორესი დროისათვის აგებს „კოლხური ფსალმუნების“ „მითიურ კიდობანს“ ანუ მარადისობის გადასახედს ირჩევს, ხოლო თავისი პოეტური შედეგების გამძლეობა გათვლილი აქვს ყველაზე დიდი კატაკლიზმების, გამოცდების და გან-

საცდელისთვის, - ანუ უდროო დროისათვის: „ერთს კი არა, ორ წარღვნას ბედად გადარჩენილი, შვიდი ათასწლეულის მერეც ველი ღვთის რისხვას, მერეს და წყალდიდობას და... ვით ნოე, მეც ვაგებ: „კოლხური ფსალმუნების“ დიდ მითიურ კიდობანს (ნოეს კიდობანი).

„ზესთსამყაროს იღუმალების ვერ შეუცნობი კვლავ ფარავს რიდე“, განაცხადა იღუმალებასთან წილნაყარმა პოეტმა.

ბიბლია, წინასწარმეტყველთა წიგნები იგივერი ხერხით გვაწვდიან სიბრძნეს.

იგივერი მეტყველებით იქცევს ყურადღებას დავით წინასწარმეტყველის ფსალმუნი: „ყურს მი ვუგდებ იგავს, ქნარზე ამოვხსნი ჩემს ამოცანს (ფს. - 49, 5).

„იგავებით გავხსნი პირს, ავამეტყველებ გამოცანებს დასაბამისა“ (ფს. 78, 2).

ეზეკიელ წინასწარმეტყველი ასე იწყებს თავის ხილვათა გაცხადებას: „იყო უფლის სიტყვა ჩემს მიმართ ნათქვამი: 1. ადამის ძევ: მიეცი გამოცანა და შეუთხზე იგავი ისრაელის ხალხს“ (ეზეკიელი, 17, 12). ოსიას წინასწარმეტყველებაში ღმერთი „მეტყველებს“ იგავურად: „მე ველაპარაკებოდი წინასწარმეტყველთ და მე გავამრავლე ხილვები, წინასწარმეტყველთა პირით იგავურად ვლაპარაკობდი“ (ოსია, 12, 11).

ისო ზირაქის მიერ ნათქვამია: „შენმა სულმა დაფარა დედამიწა და აღავსე იგი იღუმალი იგავებით

(„სიბრძნე ზირაქისა, 47, 15) შენი საგალობლებით და ანდაზებით, იგაგებით და განმარტებებით განცვიფრდნენ ქვეყნები“ (სიბრძნე ზირაქისა, 47, 17) (17, 69).

იგავური აზროვნების მწვერვალია საღვთო სიბრძნით გამორჩეული სოლომონ ბრძენის „იგავნი სოლომონისა“.

ვაჟა ეგრისელს იმდენად აქვს გათავისებული ეს ხერხი, რომ იგავთან განსხეულებულად წარმოჩნდება: „გაცდი ცის მერიდიანებს და განსხეულდი იგავთან“... თითქოს ბიბლიური წინასწარმეტყველია მისი წინამძღვარი: „ვარსკვლავებით მონაქროლი სიშორე და ის აურა, მთვარით შესამოსია, ვლაპარაკობ იგავურად მეც ისე, ვით ოსია“ (ვარსკვლავებით მონაქროლი).

მისი იგავური აზროვნება უფლისგან ხელდასმულია: „... და იგავით ბეჭდებს ხსნი უფლისგან ხელდასმული“ (კოლხეთის კოსმიური), წერს პოეტი.

იგავები, ზღაპრები, პარადიგმები და ნართაულებია „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის პოეზიის მახასიათებელი: „იგავების მოგვდევს ჯარი, ლოგინს ზღაპრის კარად იგებ ჩემო... და მტერსრა დაუღვეს შენი აზრის პარადიგმებს, შენი სიტყვის ნართაულებს“ (იგავების მოგვდევს ჯარი).

„მაღალი და მაღლად მხედი“ პოეზიის უპირველესი ნიშანია იგავი: „ისე, ვითა კორინთელი, ამბავს ამბობ შენც იგავით. ზეცამ მოგცა ამის ბედი, რომ სულ იყო ცის მჩხიბავი, მაღალი და მაღლად მხედი“ (ისე, ვითა კორინთელი).

იგავურად მიგვანიშნებს თავის მისიას იყოს

ღმერთთან მოდავე და მორკინალი: „ქერუბიმების ფრთათა შრიალში სამყაროს ნამავს ცრემლი ღრუბლების, ლოცვა-კურთხევით შენ რომ ამკობდი და მეც იგავით გესაუბრები, შენ ხარ ესავი, მე იაკობი“ (შენ ხარ ესავი, მე იაკობი).

საიდუმლო სიბრძნის განჭკერეტას ცდილობს იგავ-მითებში (ხილვა: ლაზარეს აღდგინება).

ნიცშე ბრძანებდა: „მრავალი გზით და სახით მიველ მე ჭეშმარიტებასთან: არაერთი კიბით აველ მე მწვერვალს.

„ათასია ბილიკი, რომლითაც არავის უვლია. ათასი ჯანსაღი და ფარული კუნძულები ცხოვრებისა. უწურავია და კვლავ არ აღმოჩენილა ადამიანი და მიწა ადამიანისა“ (18, 63).

მრავალი გზით გვაწვდის ვაჟა ეგრისელი სიბრძნეს, რომელთა შორის ძლიერ გაუთავისებია იგავური გზა.

მითების, ლეგენდების ახლებური გააზრებითაც იქცევს ყურადღებას ვაჟა ეგრისელის პოეზია: „დავიწყების დანისლულ მთებიდან, კოლხეთში მითებს და ლეგენდებს, ვითარცა ცხვრის ფარას მოდენი. მედროშევ! შენ! „ოქროს საწმისის“, რაინდო გრაალის ორდენის“ (დავიწყების დანისლულ მთებიდან).

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის ნაფხეურებს „მწვევართ მისდევს ლეგენდა“.

„ლეგენდებში მშობა დალიმ. ზღაპრად მზრდიდა სულკალმახი და სამშობლო მქონდა მუდამ ციხე-კოშკად ცამცემისი და რაც ღმერთმა მიკარნახა, ოქ-

როა თუ უზალთუნი, არა რაა, ჩემო, სხვისი, სულ ჩემია, სულ ქართული“ (ლეგენდებში მშობა დალიმ), ასე დაუკავშირა პოეტმა ლეგენდა პატრიოტულ პრობლემას, თავის ესთეტიკას.

ათასწლეულების მიღმა, ლეგენდებში და მითებში დანთებული ფიქრის სანთლებით ახლებურად ელვარებს პოეტის უღიადესი სათქმელი: „ათასწლეულების მიღმა, მითებში და ლეგენდებში ფიქრის თაფლის სანთელს ვანთებ და ვით ზევსი, შემწვდ ვუხმობ: კურეტებს და კორიბანტებს“ (კურეტებს და კარიბანტებს). ვაჟა ეგრისელის პოეზიას ამშვენებს ლაზური, კოლხური, რომაული მითები: „შორეთს მიმავალ შენს გემს კოლხური და რომაული მითების ანძა შვენის და თეთრი აფრა ლაზის“...

თითქოს დედა-მიწამ გამოიხმო პოეტი შორეული მითიდან: „დედა-მიწა მოხუცი, შვილს გენახა, გითვლიდა და, აჰა, შენც მოხვედი, როგორც დიდი პოეტი, შორეული მითიდან“.

პოეტისათვის ორგანულია ენიგმები და არა სათქმელის გაშიშვლება: „ცაში ვერ ავიტანე დედა-მიწის სიმძიმე! მიხმობს, მეძახის სატურნი, მის მიღმა კი ციმციმებს რაღაც ენიგმატური“ (ცაში ვერ ავიტანე).

ენიგმატურის სავანე არის არა მიწა, არამედ ცა, ვარსკვლავები, ხილულის მიღმა: „ციდან ერთი ვარსკვლავი, სულ რაღაცას მანიშნებს, ოქროს თავის კანტურით მის თვალთავან გადმოდის რაღაც ენიგმატური“ (ერთი ვარსკვლავი).

პოეტს უხილავს მეთერთმეტე ცა, ღმერთების ცა, „ცანი ცათანი“ და ეზოტერულ სიბრძნეს ზიარებია: „მეთერთმეტე ცის დარბაზში, არც თენდება, არც ღამდება, სადღაც ვარსკვლავების იქით, მოვერცხლილი ჩანს რიკული და უფრო შორს იღანდება რაღაც ეზოთერიკული“ (ეზოთერიკული).

გიორგი გურჯიევი წერს: „კაცობრიობის ისტორიაში ვხვდებით ორ ერთმანეთის პარალელურ, მაგრამ ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად მიმდინარე, ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად არსებულ ცივილიზაციის გზას: ეგზოთერიკულს და ეზოთერიკულს.

ეზოთერიკული ცივილიზაციის პერიოდი მაშინ დგება, როცა პოლიტიკური თუ სხვა პირობები და გარემოებანი ხელსაყრელია, მშვიდია. შემდეგ ეს ცოდნა ფართო გავრცელებას პოულობს. ასე იყო ქრისტიანობის დროს“ (19, 172).

თუ ეგზოთერიკული ცოდნა საიდუმლოს არ წარმოადგენს და განკუთვნილია ყველასათვის (რელიგიური, მისტიკური მოძღვრებები), ფართო მასებისათვის, ეზოთერიკული მხოლოდ ხელდასხმულთათვის, განდობილთათვის არის გასაგები და მისაწვდომი.

ცის გახსნის შემსწრე, ტრანსცენდენტურის წყურვილით სავსე პოეტი სიხარულით გვამცნობს: „ცამ გაგიღო ბოლომდე სიხარულის კარიბჭე და ბედს რაღას ემდური? შენში ჩუმად ბობოქრობს რაღაც ტრანსცენდენტური“ (ცამ გაგიღო ბოლომდე).

ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში მრავლად არის „ტრანსცენდენტური ლექსის ლიცენციები“.

პოეტისათვის ორგანულია „ზერეალიზმი“, „შეფარვით ნათქვამი სიტყვა“ ენიგმური სახეები, სიმბოლო, მეტაფორა, პარაბოლა, იდუმალი, საიდუმლო, მრავალნიშნადობა. ასეთ ხელწერას ბიბლიასთან, ანტიკურ და ადრექრისტიან მოაზროვნებთან, აპოლოგეტების სიმბოლიზმთან, ეგვიპტის ქურუმებთან მივყავართ, მაგრამ პოეტი არასოდეს იმეორებს სხვათა მიგნებებს, კანონიკურ სახეებს, კლიშეებს. იგი ყოველთვის თავისებურ გააზრებას აძლევს მათ, ფართო თვალსაწიერს ავლენს და ამრავალფეროვნებს ტრადიციებს.

აღეგორიზმისა (ფილონ აღექსანდრიელი) და ქრისტიანული სიმბოლიზმის წარმომადგენლები (კლიმენტი აღექსანდრიელი, ნეტარი ავგუსტინე, გრიგოლ ნოსელი) უპირატესობას ანიჭებდნენ „მრავალსახედ დაბეჭდილ“ „ფარდის მიღმა“ განჭვრეტილ ჭეშმარიტებას, „შეფარვით ნათქვამ სიტყვას“, რომელიც გამიზნულია ხელდასხმულთათვის და არა პრიმიტივებისთვის.

„სიმბოლიკური ფორმა ოსტატურად ფარავს ჭეშმარიტებას, რომ ამ დაფარვით საჩინო ჰყოს და იდუმალყოფით გაამუღავნოს იგი“ (გრამატიკოსი დიდმი).

იდუმალების ჰიმნია იმპერატორ იულიანეს „ღმერთის დედოფალს“; „ბუნებას უყვარს იდუმალყოფა. იგი არ გამოაჩინებს თავის არსებას უწმინდურ ყურთათვის გადაგდებული პირდაპირი სიტყვით. შეუცნო-

ბელი და იდუმალი ბუნება იმისთვის შეიქმნა, რომ იგი სიმბოლოთა მეშვეობით გამჟღავნდეს. რაც უფრო პარადოქსული და უცნაურია ენიგმა, მით უფრო გვიდასტურებს იმის აუცილებლობას, რომნოვირწმუნოთ არა ის, რაც სიტყვით არის გაცხადებული, არამედ ის, რაც იდუმალყოფილია“.

ვაჟა ეგრისელთან უხვად არის იდუმალი და საიდუმლო ელფერით მოსილი ხილვები.

ცნობილია, რომ ბიბლიური ტექსტების კომენტირებისას სხვადასხვა მნიშვნელობებს ეძებდნენ (ორიგენე სამს, ავგუსტინე ოთხს, ტერტულიანე მეტს) ორიგენეს აზრით, ტექსტში საჭირო იყო „უცნაურობანი“, „დაბრკოლებათა ქვები“, რაზედაც ფეხწაკრული მკითხველი მათ ფარულ აზრზე უნდა დაფიქრებულიყო.

გრიგოლ ნოსელი აგრძელებდა და ავითარებდა კლიმენტი ალექსანდრიელისა და ორიგენეს ტრადიციებს.

ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში გათავისებულია დიდი და რთული ხელოვნებისთვის დამახასიათებელი ეს თავისებურება: „ფრთებით მზის და სინათლის, ვითარცა ღმერთ მორიგეს, იდუმალების ეტლით „დაბრკოლებათა ქვები“ ჩუმად მოაქვს ორიგენს“ (იდუმალების ეტლით).

შორეულ წინამორბედებს ასე ეხმიანება ქართული პოეტი: „იდუმალებით შემოსილს შევციცინებ მაღალ ტინებს, „დაბრკოლების ქვებით“ ნაგებს და საშველად ისევ ვუხმობ“: დიონისე არეოპაგელს,

ღმერთკაც ნეტარ ავგუსტინეს“ (იღუმალებით შემოსილს).

„შეფარვით“ სიბრძნის ძიებაში პოეტს სამაგალითო წინაპრები ჰყავდა: „ეჭვრეტლი ჭეშმარიტებას და ხელით მეპყრა მზე ფარად. ღვთის და ბედის მადლიერს, მითქვამს სიტყვა შეფარვით, როგორც გრიგოლ ნოსელს და ფილონ ალექსანდრიელს“ (ეჭვრეტლი ჭეშმარიტებას).

ვაჟა ეგრისელის იდეალია „შეფარვით“ ნათქვამი სიტყვის დიდოსტატი შოთა რუსთაველი (ისე, ვითა რუსთაველს).

პოეტი წვდა სამყაროს, კოსმიურ ჰარმონიას. ჰარმონია კი არ არსებობს რიცხვის გარეშე.

რიცხვებისადმი ინტერესით ყურადღებას იქცევს ანტიკური პითაგორეიზმი, შუა საუკუნეების მისტიკა, სიმბოლური ხელოვნება. რიცხვების პოეტურ ალეგორიასთან ერთად, არსებობს მისი მეცნიერული ახსნა.

პითაგორელთა მიხედვით, მთელი სამყარო, ჰარმონია და რიცხვია. რიცხვი სამყაროს ყველა საიდუმლოს გასაღებია. პოეზია მხოლოდ იქ არის, სადაც რიცხვთა ჰარმონია სუფევს“. „რიცხვი თავად საგანთა ჭეშმარიტებაა“ (20, 93).

იმთავითვე ცხადი ხდება პოეზიისა და მათემატიკის, ფანტაზიისა და სიზუსტის საჭიროება, „ერთგვარი მათემატიკა და ერთგვარი მისტიკა“ (პოლ ვალერი).

„მიკრო და მაკრო სამყაროთა სიმეტრიის პრინციპი“ ედო საფუძვლად ვერნადსკის იდეებს, რასაც

ემსრობოდა ევგენი ვინოკუროვი („ფიქრები პოეზიასზე“).

ფლობერის აზრით, „რიცხვთა კანონი განაგებს როგორც მეცნიერებას, ასევე პოეზიას, გრძნობებს და აზრებს“...

„ეს საიდუმლო კანონზომიერება ხელოვნებაში მუდამდებია ყოველთვის, როდესაც ჭეშმარიტ ტალანტს ვხვდებით“ (ევგენი ვინოკური).

„რიცხვი და ჰარმონია ქმნის არითმეტიკის კატეგორიებს პოეზიაში“...

„ზუსტი გათვლისა და გაანგარიშების გარეშე ნაწარმოები მდარეა, მდორე. ჭეშმარიტი პოეზია გონების ზუსტ ქმედითობას გულისხმობს“, წერდა პოლ ვალერი (22, 74).

ედგარ ალან პო „კომპოზიციის ფილოსოფიაში“ „ყორანის“ შემქნის საიდუმლოებას ასე გვიმხელდა: „ყორანის“ კომპოზიციაში არაფერია შემთხვევითი ან ინტუიციური. ეს თხზულება თავიდან ბოლომდე მათემატიკური სიზუსტით და სიმკაცრით არის განსაზღვრული“ (23, 207). ანდრეი ბელის თქმით, „მეტრი პოეზიის ალგებრაა, რიტმი მისი არითმეტიკა“.

„ბელის მთელი შემოქმედება საბედისწერო დუელია... ფორმისა და მისტიკის. მან მართლაც... ალგებრით შეამოწმა მუსიკა“ (24, 632)

სტეფან მალარმე წერდა: „სიტყვიერი სტრუქტურა და მათემატიკური ფორმულები ერთგვაროვანი მოვლენებია, მათემატიკა ყოველივე არსებულის ელფე

მენტია... ლექსი ზოგჯერ აბობოქრებული იშვიათობა, თუმცა... ყოველივე გაზომილ-გაანგარიშებული იშვიათობაა“ (25, 157).

ცნობიერების პრიმატში, გულდასმით ანალიზის უნარში ხედავს პოლ ვალერი მალარმეს სიდიადის წყაროს: „მალარმემ, მეცნიერული კულტურისა და ჩვევების გარეშე შეძლო შეჭრილიყო იმ პრობლემების სიღრმეში, რომლებიც შეიძლება შევადაროთ რიცხვისა და წესრიგის ოსტატთა ცდებს“ (22, 25).

ასევე, პოლ ვალერიის აზრით, ედგარ პოს შემოქმედებაში შერწყმულია „ერთგვარი მათემატიკა და ერთგვარი მისტიკა“ (22, 257).

ა. ბლოკი ლაპარაკობდა მოვლენებისადმი „გეომეტრის თანმიმდევრულობით“ მიდგომაზე (26, 71).

ხორხე ლუის ბორხესი წერდა: „ჩვენ გვმართებს შიგნით მივმართოთ მზერა და ურთულესი ასტრონომიული გათვლები მოვახდინოთ გულის თვალუწვდენელ სიღრმეებში, რისთვისაც სასიკვდილოდ თავი დადო უფალმა“ (27, 48).

გიორგი გურჯიევის აზრით, „მთელი ცხოვრება მათემატიკაა“ (19, 204).

სტეფან ცვაიგი აღნიშნავდა დოსტოევსკის შესახებ: „არაფერს არ ანგარიშობს და მაინც უტყუარად ზომავს ყველაფერს... მისი სამყარო ალალი ჭეშმარიტებაცაა და იმავდროულად იდუმალებაც, სინამდვილის ნათელმჭვრეტელური შეცნობა, ცოდნაცაა და მაგიაც“ (28, 243).

გალაკტიონის შემოქმედებაში გვხვდება ზუსტი

მათემატიკური გაანგარიშება, ჰანგთა რიცხვი, ლოდინი და რიცხვი, მშრალი რიცხვი, გადაუხდელთა იმედთა რიცხვი, ციფრი ქარის, ციფრი სვეტი, სტრიქონების ციფრები, პოეტი და გეომეტრი, მოგონებები და პარაბოლები, ფხიზელი მიზანი და ანგარიში, დროის ბარომეტრი, აზრის ციფერბლატი, თეზისები, კლასიფიკაცია, პოეზიის ინტეგრალი (ზუსტი მათემატიკური გაანგარიშება (29, 79-87).

ფუტურისტებმა ერთმანეთის დაუპირისპირეს „პოეტი ფსიქოლოგი“ და „პოეტი გეომეტრი“, რაც მეორე უკიდურესობა, მხატვრული სიტყვის ჭეშმარიტი არსის დაკნინების გამოხატულება იყო.

ვაჟა ეგრისელმა შეძლო სამყაროს, კოსმიური ჰარმონიის განცდა და ამ ჰარმონიის მხატვრულ სამყაროში უზუსტესად გაცხადება. მისი ლექსწყობის თავისებურებები ჯერჯერობით სრულიად შეუსწავლელია, მაგრამ ამოსავალი წერტილი მაინც იქცევეს ყურადღებას. მის ლექსებში ერთად შემთხვევით არ ფიგურირებენ მათემატიკოსები, ფილოსოფოსები.

„ვადიდებ და ვაღმერთებ, ბერძნულსა და რომაულს, ე.ი. ანტიკურ აზროვნებას პოეტურს, წვდომას მათემატიკურს“ (ვადიდებ და ვაღმერთებ) წერს „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი.

ჰარმონიას, უფლის უზუსტეს გათვლებს ხედავს პოეტი ყველაფერში, ხოლო ამ ჰარმონიის ხელყოფა კი ვაიადამიანებს უკისრიათ: „ვარსკვლავთა ზოდებით ცას უფლის ანაგებს, ანგრევენ და თავებს ირც-

ხვენენ, სამყაროს განაგებს მათემატიკური რიცხვები“ (ვარსკვლავთა ზოდებით).

ვარსკვლავთა სამყარო უფლის უცდომელ ანგარიშს ადასტურებს: „ვარსკვლავები მათემატიკური რიცხვებია, ოდესღაც უფლის ხელით დაწერილი“ (მწუხრიდან).

უფლის შემწეობით შეადწია პროტმა სამყაროს ჰარმონიაში, გახსნა დროის საიდუმლოებები, რაც ადამიანურ შესაძლებლობებზე აღმატებულთა ხვედრია: „უფლის ხელით დაკეტილი, შენ გახსენი ჟამთა კლიტე ისე, როგორც არქიმედემ, პინდარემ და ჰერაკლიტემ. და მე მიკვირს: ამდენ დელვას, წუხილს, სევდას და იმედებს, კაცის გული როგორ იტევს“ (უფლის ხელით დაკეტილი).

ვაჟა ეგრიხელი „ზესკნელ-ქვესკნელ-შუასკნელის“ საიდუმლოებებში მჭვრეტელი პროეტია, წინაპართა ცაში ასულ სულებს, „ზე-სამყაროს“ მეგობრულად შეთამამებული: „...დიდ წინაპართა ცაში ასულ სულებს გავძახი და ზე-სამყაროს თვალეებში ვივლებ“ (თვლემამორეულ გორის ციხესთან).

ცასთან, ზესკნელთან მიდის არა როგორც მხოლოდ პროეტი, არამედ ასტრონომისა და ასტროლოგის პრეტენზიით: „ვარსკვლავებიანი ცა გახურავს, ვით ტიარა და „კოლხური ფასლმუნები“ მიტომაა ასტრომობს და გეძახის ზესკნელი, მარტო პროეტს კია არა, ასტროლოგს და ასტრონომს“ (ვარსკვლავებიანი ცა გახურავს).

მის ლექსებში გვეცნაურება ასევე „პოეტი-მითო-

ლოგი“.

იგი „ფსიქიატრის გულმოდგინებით“ „ფროიდივით ნერვებს უსინჯავს ცად მოცახცახე ვარსკვლავებს და ასტეროიდებს“.დიდი კონსტანტინე გამსახურდია ბრძანებდა: „ნამდვილი მწერლობა იქ იწყება, სადაც სხვათა გავლენა დაძლეულია“...

ამასთან, თავისი სიბრძნის წყაროებზეც მიუთითებდა: „ღიახაც ბევრი მისვამს მასკვა-რეკას, შპრეეს, რაინის, პემზას... წყლები, მაგრამ ყველაზე მეტი მიმირთმევია მტკვრისა და რიონის“.

იგივე მოთხოვნის ერთგულია კოლხი ქრისტეს მხედარი: „შორით ისმის ძახილი მთვარის მარმარილოსი, ცის ჭიშკრამდე მისული: შენი პოეზიაა ფაზისი და ნილოსი, დედა-მტკვარი არაგვით, მისისიპი მისურით“ (შორით ისმის ძახილი), ანუ აქ ერთად ფიგურირებს ეროვნული და საკაცობრიო წყაროები.

დიდ პოეზიას გამოარჩევს „სიმაღლე, სითამამე, თვითმყოფი და თვითნაბადი“ (მარადისად შენში არის).

„მაჭართ დაუღუღართ ვავსებ ჭურებს და ლაგვანებს, მსურს ჩემი ღვინო სხვას ჰგავდეს, მაგრამ ვერაფრით ვამგვანებ“, აცხადებს არა წყალგარეული ღვინის, არამედ ზედაშეს პატრონი.

ეს სიბრძნისა და სინათლის ღვინო ყოველ ქვეყანაში დარჩება, როგორც გამორჩეული: „ვითარც სიტყვა ჭემმარიტი, არა ფუჭი და რიოში: ისე თბილისს და ერევანს, რომს და პარიზს და ჩიკაგოს, შენი ღვინო სხვის ღვინოში არასოდეს აერევათ“ (ვითარც

სიტყვა ჭეშმარიტი).

„მსაჯული, მსჯავრის მდებულები“ (ესაია) პოეტი უპირველესად, ბომონებს, კერპებს“ დაუპირისპირდა და ახალი „სიყვარულის იმპერია“, „მაშრიყიდან მადრიბამდე“ გახშიანებული „ხმის ძღვევამოსილი იმპერია“ შექმნა.

თავისი შემოქმედების რელიგიურობას ასე მიგნებულად, ენიგმური სახით გვაგრძნობინებს პოეტი: „კვლავ ხშიანობს, ... რადგან სულ სხვა ხისგანაა გამოთლილი ჩემი კითარა და ლირა“ (ჩემი კითარა და ლირა).

ხე, სიცოცხლის ხე ღმერთის სიმბოლოა და მიმდინარეობს ბიბლიიდან.

მისი წიგნები არის „მზის ბეჭედდასმული“ (წარსულის დღეები) „მზიანი ღამის“ ცისქვეშეთში შექმნილი, „მზე“ და „მზიანი ღამე“ ქრისტეს სახელებია (30, 124).

მზის გვირგვინი და მთვარის ყავარჯენი უპყრია ვარსკვლავებამდე ამაღლებულს: „ვარსკვლავების ბილიკებს მიუყვება მგოსანი ხელში მთვარის ყავარჯენით და მზის გვირგვინოსანი“ (ვარსკვლავების ბილიკებს).

ვარსკვლავი, მზე საღვთო, ხოლო მთვარე საღვთისმშობლო სახელებია. უფლისგან ხელდასმულობა ასეა გამოხატული ღექსში „ახალი წლის სუნთქვა მესმის“: „ახალი წლის სუნთქვა მესმის და ცა სისპეტაკეს ბარდნის. ჩემში სიხარულის ქარით გადმოვიდა უფლის მადლი და ვარ სულიწმინდის

ქნარი“ (სულიწმინდის ქნარი).

სიხარული ქრისტეა, რომელმაც „შეჰბერა“ თავის მოწაფეებს და უთხრა: „მიიღეთ სულიწმიდა“ (იოანე, 21, 23).

სულიწმინდა კი მადლთა და ნიჭთა გამნაწილებელია.

პოეტური ძლევა მოსილების განცდას თანამედროვეთაგან შეუცნობლობის სევდაც ახლავს: „ცაც ხარ და მიწაც, კაციც და ღმერთიც. ერთი კი არა, შენა ხარ ორი. ვერ დაგაშორებთ დრო ერთმანეთთან. ჯერაც უცნობი შენ ხარ პლანეტა, მოარული უსამანო სივრცეებს შორის“ (ცაც და მიწაც).

„კოლხი ორფეოსივით გრძნეული“ პოეტის სამყაროში „ოქროს და მარგალიტების მეტაფორები“ ელავს, მისი უჭკნობი სიტყვა „ბილინგვაა არმაზის, მდუმარებით მოსილი ღმერთქალ სერაფიტივით“ (უჭკნობი და ლამაზი).

„მზის და მთვარის თვალებით“ „მეუფებს დღეს და ღამეს“ (ღეგენდებში).

„სხვა სიბრძნით“ არის გამორჩეული პოეტის „სულის ფრთები და გულის თვალები“.

ვაჟა ეგრისელმა იცის, ადრე თუ გვიან ყველას მოაკითხავს უზენაესი მსაჯული, რათა გაირკვეს, „ვინ უსინჯავდა პოეზიის აპოლონს მაჯას“ (გვიან თუ ადრე).

ღმერთთან მოდავე, იაკობივით ღმერთთან მებრძოლი პოეტი არც პოეზიის მეფესთან შერკინებას უფრთხის, რადგან სჯერა საკუთარი ძალების: „გა-

დის ათასწლეული... და სთხოვ ცეცხლის ღვთაებას, დიდ ზევსის ძე ჰეფესტოს, ვითარცა კოლხ სარკინოს, რომ ერთხელ შეგარკინოს პოეზიის მეფესთან“ (გადის ათასწლეული).

მართალია, ჩვენი თანამედროვე წინამორბედი გიგანტების მხრებზე დგას, მაგრამ არავის იმეორებს, ის იწყებს იქ, სადაც სხვები ამთავრებენ: „შენ იქიდან იწყები, სადაც გალა თავდება“ (შენ იქიდან იწყები).

ვაჟა ვაშისვილი და შოთა რუსთაველი

„პოეზიის იმპერიის“ შემქმნელი, ტრადიციების ფასის შემცნობი პოეტი ხაზს უსვამს საკუთარ თავისთავადობას: „არწივივით ქართულ ფრთებით ცის-

კენ ფრენას არ ანელეებ და უკეთეს მერმისს ელი. არც გალა, არცა გრანელი, შენ ხარ ვაჟა ეგრისელი“ (არწივივით ქართული ფრთებით). „ზე-შემოქმედება ომია დიდგორის საკუთარ თავთან მოგებული“ (მთებში), ამბობს პოეტი და ყოველი ლექსის წერისას ემ-„სადიდგოროდ“.

მრავალგზის ჩნდება მის შემოქმედებაში სვეტიცხოვლის და არსაკიძის სახე, არსაკიძის მოჭრილი მკლავი, „ღამის მსახური“, სულს რომ სთხოვს პოეტს, რითაც მინიშნებულია მსხვერპლის, გულის სისხლის გაღების აუცილებლობაზე, რის გარეშეც არ არსებობს დიდი შემოქმედება.

ვაჟა ეგრისელი იწყებს არა თავისი თანამედროვეობიდან, არამედ პრესტორიის უღრანებიდან, ისტორიის ჯუნგლებიდან, ტრამალებიდან და „ფიქრის ოქროს ძაფებს პოეტი ჩუმად ართავს ათასწლეულთა გორგალს“ (ესმის ცასა და ვარსკვლავებს), „ასი ათასწლეულია“ მისი გადასახედი (კოლხი ორფეოსივით).

აშკარაა, რომ „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორისთვის დიდი იმპულსია შოთა რუსთაველის შემოქმედება.

ვაჟა ეგრისელი გვეცხადება, როგორც „რუსთველივით ზემხედველი“, „ცის მჩხიბავი, მაღალი და მაღლად მხედი“.

ჩვენ თანამედროვე პოეტის სურვილი გაცხადებულია სტრიქონებში: „ვეფხვის ზოლებზე დავწერო, რაც შოთას დარჩა უთქმელი“, „შენი ლექსების ფარზე

აზიდე სიამაყე და სიბრძნე რუსთველის“, „ჩემს წიგნებში გაწოლილი სტრიქონები კი არა და შოთას ვეფხვის ზოლებია“ (ავთანდილის ისრით ნატყორცნ).

„პოეტს მრავალგზის აქცენტირებული აქვს „ვეფხვის ტყავში გახვეული შოთას სიბრძნე“, „ვეფხვის იელვებს ფიქრი რუსთველის“, ამბობს სხვაგან.

„მეცხრე ციდან ჩამოფრენილი“ პოეტის იდეალია არა „ხარო და მიწური“, არამედ ვარსკვლავებიანი ზეცით შემოსვა ვეფხისტყავის დარად: „მეცხრე ციდან ჩამოფრენილს, დღის და ღამის ფრთიან მგოსანს, გაკრთობს ხარო და მიწური. ვეფხისტყავად ზეცა გმოსავს, ვარსკვლავებით დაწინწკლული“ (მეცხრე ციდან ჩამოფრენილს).

ვეფხვი სიცოცხლის, სიყვარულის, კოლხური ფსალმუნების, უფლის მადლის და მირონის ჭრილში მოიხსენება და უპირისპირდება სოფლიურ მეუფებას, ბაბილონის ალამს: „სიცოცხლე და სიყვარული და „კოლხური ფსალმუნები“, უფლის მადლით და მირონით ვეფხვის დარად დაწინწკლული, წუხს სოფლიურ მეუფებას, ვით ალამი ბაბილონის“.

სიცოცხლე, სიყვარული საღვთო სახელებია, „კოლხური ფსალმუნები“ უფლის მადლის მატარებელი წიგნებია. როგორ გავიგოთ ამ ჭრილში ვეფხვის ხსენება? „ვეფხვის ტყავი სიმბოლოა სამეფო ინიციაციისა, ვინაიდან დაკავშირებულია შობასთან და ხელახლა შობასთან.

„გადაჭლობილი ვეფხის ტყავი ნიშნავს შობას, საერთოდ ფორმირებას. ძველ ეგვიპტეში არსებობდა

ინიციაციური რიტუალი ტყავში გასვლისა, რომელსაც გადიოდნენ ფარაონები და ქურუმნი გასაჭაბუკებლად, სულიერი სიბრძნის მისაღწევად“ (19, 118).

„შაჰ-ნამეს მითიური მეფე ქეიმურსი და მისი ქვე... გაძლიერდნენ და დაბრძენდნენ მას შემდეგ, რაც ქეიმურსმა ვეფხვის ტყავები შეჰმოსა მათ“ (19, 190).

„ვეფხისტყაოსნობა“ სიმბოლოა თურანზე, ბნელეთზე გამარჯვებისა.

„ტარიელს მოსავს ვეფხვის ტყავი ვარსკვლავით, ანუ სამყარო, როგორც სიბრძნის, როგორც მისი უზენაესი გონების განსახიერება“ (19, 199).

„ბასილი დიდის „ფიზიოლოგოსში“ ვეფხვი სიმბოლოა ქრისტესი, ხოლო მისი ტყავი მშვენებით ედრება იოსების სამოსს. ამდენად, ვეფხვის ტყავით მოსილის გაგება ფუნქციურად ემთხვევა პაგიორაფიული „ქრისტესშემოსილის გაგებას““ (13, 200).

ზემოსხენებულ ლექსში ვეფხვი უპირისპირდება ბაბილონის ალამს, რომლის დევიზია ამსოფლურობა, რაც დაგმობილია აპოკალიფსში.

სხვა ლექსში პოეტი „ქეიმურსივით ვეფხვის ტყავით მოსავს კოლხეთს, რომ ღვთის სიბრძნეს აზიაროს“ (დრომ გაავლო ყველას მუსრი).

ასეთი სიმბოლურ-იგავური ხერხით გაეპაექრა ვაჟა ეგრისელი თავის დიდ წინაპარს.

კიდევ რა ასპექტში ართმევს იგი ხელს წინამორბედ გენიას, ეს მომავალმა კვლევამ უნდა ცხად-ყოს.

ღმერთი საღვთო ნისლში სუფევს და მხოლოდ რჩეულთ, წმინდანთ ეცხადება. ბიბლიაში ასეთები იყ-

ვნენ მოსე, გედეონი, აბრაამი.

ფსევდო-დიონისე არეოპაგელი ირწმუნება: „ღვთაებრივი ხილვა მხოლოდ მათ ოდენ გამოუჩნდების დაუფარველად და ჭეშმარიტებით, რომელნი წმიდათაცა და არა წმიდათა ყოველთა თანა წარხდებიან და ყოველსავე ყოველთა წმიდათა მწყურვალობად აღსლვასა ზედა-აღხდებიან და ყოველთავე საღმრთოთა ნათელსა ხმებსა და სიტყუებსა ზეცისასა ქუე დაუტევებენ და ნისლსა მას შეველენ, სადა იგი ნამდვილვე არს“ (31, 224, 10).

წმიდა სვიმეონ ღვთისმეტყველი, წმიდა ნეტარი ავგუსტინე ეზიარნენ უფლის დამაბრძავებელ სინათლესთან შესვედრის

„ვეფხვი ორმაგ სიმბოლოდ მიიჩნევა. სიხარულს, რაც ახლებური ცხოვრების, ჭეშმარიტი არსებობის იმპულსი გახდა.

ნეტარი ავგუსტინეს აზრით, „ღმერთი თავად არს ჭეშმარიტება“ და მისი ხილვისთვის საჭიროა“ გაუბედავი და ანაზდეული გაცისკროვნება გონებისა“ (7, 240).

გამოცხადების „უშრეტი ნათელი“ „სულის თვალით“ იხილვება და დამაბრძავებელია: „ჩემს სულში ჩავღრმავდი მე და სულის თვალითა ჩემითა ვიხილე... უშრეტი ნათელი, რომელიც ამ ჩემს სულიერ თვალს გონებას ჩემსას დასდგომოდა თავს და არა ის ჩვეულებრივი ნათელი, ყოველი ხარციელი თვალი რომ ხედავს, გარნა ძალოვანი უფრო, გაცილებით მოგიზგიზე და მოეღვარე, გარეშემო ყოველივე რომ აღუე-

სია თვისით... თვალი ჩემი დააბრმავა უეცარმა ნათელმა შენმა“ (ნეტარი ავგუსტინე) (7, 245).

წმიდა ეფრემ ასური გვიცნობიერებს: „თუ განწმენდილი ხარ ვნებათაგან, მაშინ შენშია ცა და ამ ცაში ხედავ ანგელოზებს, ნათლით შემოსილებს და მათთან ერთად მეუფეს მათსა“ (32, 230).

„კეთილი სული მზეზე უმეტეს ბრწყინავს და ყოველჯამს უფლის გამოცხადებით ხარობს“ (32, 23).

„ვისაც სურს ხილვა უფლისა, განწმინდოს გული, მარადის მისი ხსენებით და განათებული გონებით ყოველჯამს იხილავს ღმერთს“ (32, 231).

„ზეციური იერუსალიმი და სასუფეველი ღმრთისა... ჩვენშია დაფარული“ (ლუკა, 17, 24).

„ეს ადგილი არის ღრუბელი უფლის დიდებისა, რომელშიც შეველენ მხოლოდ წმინდანი გულითა, რათა იხილონ სახე თავიანთი მეუფისა და განათდნენ უფლისმიერი ნათელით (32, 231).

„ბნელში მსხდომნო, აღემართენით, გადაიგდეთ ამსოფლიურ ვნებათა უღელი, რათა მიირქვათ ნათელი, მამისგან გამომავალი“ (32, 233).

„თუკი ყოველთვის საღმრთო აზრებით იქნები დაკავებული, მაშინ ჭეშმარიტად იხილავ შენს სულში ქრისტეს ნათელს, დაუღამებელს“ (32, 240).

„სიმდაბლის, ცხოველი სარწმუნეობის მეშვეობით სულიერი თვალი ღმერთს ხედავს“ (32, 435).

წმიდა მამა უფლის გამოცხადების სიხარულს გვიზიარებს: „ვჭკვრეტ ღვთაებრივი ნათლის მშვენიერებას და ვხარობ მისით“ (32, 236).

წმიდა სვიმონ ახალი ღვთისმეტყველი აცხადებს: „... ზნეკეთილთ უხილავთ ნათელი ხორციელი თვალებით, კეთილსურნელება შეუყნოსავთ, ხმები სმენიათ საკუთარი ყურებით“ (33, 357 წმიდა ეპისკოპოს ეგნატეს გამოცდილებით, ჯვარცმის გამთავისებელი, შემმეცნებელი ამადლებული სიბრძნისა, გონებით და გულით ზეცად აღიტყორცნება და ჭკრეტს სულის საიდუმლოებებს უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი“ (33, 441).

„ვისაც სიმდაბლე არ გააჩნია, ვერასოდეს მოიპოვებს სულიერ ხედვას. ცხოველი სარწმუნოების მეშვეობით სულიერი თვალი ღმერთს ხედავს“ (33, 435).

„გულით ხედავს მგოსანი ხილულსა და უხილავს“ (გულით ხედავს მგოსანი), ამბობს ვაჟა ეგრიელი.

მისი ლექსის ღირიკული გმირი თეთრით მოსილია (თეთრი სიწმინდის ნიშანია) და მოსესავით ნისლში შედის ღმერთის სახილველად: „ელვის ოქრომკედით ნაქარგს, ისევ იცვამ თეთრ სამოსელს, წვერ-ულვაში გშევენის თეთრი. ნისლში მიხვალ, როგორც მოსე, ხილვად შენი მამაღმერთის“ (ელვის ოქრომკედით ნაქარგს).

პოეტი ირწმუნება: „ნამდვილს კი არადა, ფარულს სხივს იხილავ სულის თვალით“ (ერთი ფასი აქვს).

ამ ბედნიერებას კი მხოლოდ ისინი ეზიარებიან, ვინც ცის ყანას თესავდა და ასეთები ნათელმხილ-

ველებად და ნათელმსმენებად წარმოჩნდებიან: „ვარსკვლავთა ოქროს ნისკარტით, კენკავენ ღღეთა ციცრები, რაც ცის მინდორზე დათესეს. ძე იგი გელაციცება ნათელმხილველს და ნათელმსმენს“ (ვარიანტი).

უფლის ტაბლას ნაზიარებს, სულით ნათელდებულს, ანგელოზნი უვალობენ, „მზის თვალი“ (ღმერთი) უმზერს: „სიხარულის განწყობილი, სასოების გიდვას ტაბლა, ანგელოზნი მღერიან და „მზის თვალი“ გიმზერს ალბათ, ცა და მიწა ნათლისღების ფერია“ (სიხარულის გაწყობილი).

მხეცთან, ბოროტებასთან მეომარი ჭვრეტს სიონის მთაზე კრავს (ქრისტეს) და ცხვრის ფარას (წმინდა ხალხს): „მიღმა ათასწლეულთა ნათელს მხეცი მიფარავს, რადგან მასთან ვიომე და ვჭვრეტ: „მთაზე სიონის მღვარ კრავსა და ცხვრის ფარას“ (ხილვა სიონის მთა).

როგორც ბიბლიაში, ღმერთის მოვლინება ხდება ცეცხლითა და ნათლის სვეტის სახით: „... მეცხადება იგი ხშირად, ცეცხლითა და ნათლის სვეტით“.

ბიბლიის წმინდა ადამიანებივით, პოეტი ღირსი გამხდარა ეხილა „მზეთამზე“: „ვამბობ მათ გასაგონად (თუნდ მექიშპონ, მედაონ) ათონსა და ზედაზენს მეც მიხილავს მზეთამზე, ვით ისაკს და გედეონს“ (ვამბობ მით გასაგონად).

„სულიწმინდით, წყლით და ცეცხლით“ მონათლულს, „მზერას აღარ აშორებს ციდან თვალი ნათელი“ (მაშრიყიდან მალრიბით). გამოცხადების სიხა-

რული მრავალგზის განუცდია პოეტს: „უფლის გამოცხადება: თოლიად და მერცხლადაც, ასწლეულებს მიაპობს, ის შენ გამოგეცხადა, ვით ისაკს და იაკობს“ (უფლის გამოცხადება).

„ცის მხიბავი“, „მაღალი და მადლად მხედი“ პოეტი სხვაგან სიმბოლური სახეებით გვამცნობს უზენაესის გამოცხადებას: „ვარსკვლავების ასოებით ცის რვეულში უნდა ვწერო, ჩემი არავგო და მტკვარი და ვიხილო „მაყვლის ჩერო“ „საუნჯე“ და „წმინდა წყარო“ (ვარსკვლავების ასოებით).

„მაყვლის ჩერო“ მარიამის, „საუნჯე“ და „წმინდა წყარო“ ქრისტეს სახელებია (34, 21).

ნათელმსმენი და ნათელმხილველია, უზენაესისგან განდობილი და ხელდასხმულია ვაჟა ეგრისელი.

გიორგი გურჯიევის აზრით, მხოლოდ შრომის, მოქმედების შედეგია „განდობა“, „ხელდასხმა“, ზიარება, ნათელხილვის მინიჭება, რაც არსებითად, „თვითზიარებაა“. თქვენ იმუშავეთ, იმოქმედებთ და თქვენი გაგება, წვდომის უნარი და დონე ტრანსფორმირდება. ცოტა ხანში თქვენ უფრო „განდობილი“, „ხელდასხმული“ იქნებით. შეუძლებელია კაცს მისცე რამე, რაც მის მიერ უშუალოდ შესრულებული სამუშაოს გარეშე ადამიანის განუყოფელი საკუთრება გახდებოდა. ასეთი „ხელდასხმა“, ჭეშმარიტებასთან ამგვარი ზიარება არ არსებობს. არსებობს მხოლოდ „თვითზიარება“. შესაძლებელია მითითების, რჩევის მიცემა, მართვა, გაძღოლა, მაგრამ არა უშუალოდ ზიარება.

რება, ნათელხილვის მინიჭება“ (19, 63).

„თვითზიარების“ უნარით ვაჟა ეგრისელი სხვა-თაგან არსმენილს ისმენს, მას ესმის ორფეოსის ხმა, ზარი არეოპაგელის და „პასუხი ექსუთა წმინდა-გრიგოლ ნოსელის...“

„ოთხი თვალით და ოთხი ყურით“ გამორჩეულს (მითაჟამი), ესმის პელიოსის ეტლის ხმაური, რამ-ზესის ეტლის გრიალი, ანგელოზების გალობა, მარადისობის არია, მნათობების ღვთიური ჰიმნი, მზის გულის ფეთქვა, დედამიწის ბრუნვა, ღამის ოქტავა, ოქროს არფების წკრიალი, სადღაც, პლანეტების იქიდან გამოღწეული ხმა.

გამოცხადების თეთრით მოსილი წმინდანების გალობის ინტონაციების გამთავისებელს, ესმის ვარსკვლავთა ქნარების ხმა, მექნარეთა ჰანგები: „ორი ათასი, ვით წამი, გაქრა და... მთაზე სიონის, ისევ ისე დგება კრავი, მისდგომია მზე კარებთან. ვარსკვლავები ქნარს უკრავენ, ვისმენ ჰანგებს მექნარეთა“ (გამოცხადება). ბიბლიიდან ესმის „ესაიას მოთქმა და გოდება იერემიას“ (აღბათ იტყვიან ოდესმე).

სმენას წვდება ხან „ლურჯი ფრინველის“ ხმა, ხან შავი ყორნის ჩხავილი (ლეგენდიდან მოსული).

უფლის ხმად ევლინება ელვა: „ჩვენ ვერ ვიგებთ, მაგრამ ელვად, უფლის ხმები მუდამ ისმის ცად ცნობადის ხედ ასული“ (ხედავს სული).

რერიხივით უზენაესის ხმები ესმის და „კოლხურ ფსალმუნებში“ უკვდავყოფს (ხელთ გიპყრია სიცოცხლე).

თვით პოეტის ორფევის დარი ხმები ღერწმის ღეროებივით აშრიალებს ვარსკვლავებს, სულს უდგამს უსულო სამყაროს: „შენი ხმა, ვით ორფევის აშრიალებს ვარსკვლავებს, ვითარც ღერწმის ღეროებს და სულს უდგამს უსულო პლანეტებს და სფეროებს“ (შენი ხმა).

პოეზიის გამო ჯვარცმისთვის მზადყოფ პოეტს იონას ბედს უწინასწარმეტყველებენ სიძულვილის ძაღლები: „შავეთიდან მოფრენილი, დაგჩხავიან ეს ყორნები... სიძულვილის ძაღლი ისევ დავლაგებს: ვით იონა, ვეშაპს მუცლად ეყოლები, „სამ დღესა და სამ ღამეს“ (შავეთიდან მოფრენილი).

ნეტარმა აგვუსტინემ გვამცნო, როგორ გაიგონა „თავადის“ (ქრისტეს) ხმა, როგორ იხილა სულის თვალთ „უშრეტი ნათელი“ (7, 26-27).

ვაჟა ეგრისელს „გონში საჩუმის“ ანგელოზის და „თავადის“ ხმა მოუსმენია: „ერთხელ პარას ჭალაში, ვჭვრეტდი სანაპიროებს მსუბუქ ნისლით შემოსილს. უცებ გონში სიჩუმის თითქოს მეხი გავარდა: მესმა ხმა ანგელოზის, მასთან ერთად თავადის“ (ერთხელ პარას ჭალაში).

„უფლის ხმა რაღაა?“ - კითხულობს წმიდა ბასილ დიდი და ასე პასუხობს: „... ძილში ხომ შერხევის გარეშე ვიმახსოვრებთ ზოგიერთ სიტყვას და ხმას, რომელნიც სმენით კი არ მივიღეთ, არამედ გულში აღგვებეჭდა. მსგავსად ამისა, უნდა მოვიზაროთ ის ხმაც, რომელიც წინასწარმეტყველებს ღმერთისგან ესმით“ (9, 83).

„ხმა უფლისა უძღურს და დარღვეულ სულში როდია, არამედ მასში, ვინც თავდადებით და მტკიცედ იღწვის სიკეთის ქმნისათვის“ (9, 85).

ვაჟა ეგრიხელის ლექსებიდან მოისმის „უკვდავების წყაროს ხმა“, „სიცოცხლის ხის შრიალი“ (უკვდავების წყარო, სიცოცხლის ხე უფლის სიმბოლოებია). პოეტი ნათელმხილველივით ხედავს სერაფიტას, აკროტოხს ნერონის შემოხედვა, „გუშინდელივით“ ახსოვს „კაცობრიობის ბავშვობა“.

თანაბრად იმზირება ზესკნელ-ქვესკნელის საიდუმლოებებში, ხედავს სულს, სულს ვარსკვლავთა ცხრაკლიტულში გამოკეტილს: „ზესკნელსა და ქვესკნელს ატანს ჩემი ხული, სარვა გატა. თუმც ჯერ არ აქვს ცაში ბინა. ვჭკვრებ სიკვდილზე ამადლებულს, განშორების ფრთებით მფრინავს...“

საოცარია მისი ხილვის არეალი: „ვით დღე დამიდან, სიკვდილიდან სიცოცხლე მოდის სხვა სიღურჯეთი და მე, როგორც პოეტი (სისხლის ყველა უკრედიტ) მკვდრადქმნილ ყოფნას ყოველთვის არყოფნიდან ვუჭკვრებდი“ (ბჰაგავად - გიტა).

„სადღაც, ტრანცენდენდენტურში იდუმალად მჭკვრებელი“, ისმენდა „ციურ გალობას“. პოეტის მარადიული სული წარღვნამდელი, ნოემდელი, პირველყოფილი ქაოსისა და ზღვის მჭკვრებელი სულია: „გრიგალი ქვეყნის დასასრულისკენ მიაქანებდა მთვარის კიდობანს და ვარსკვლავები შიშისგან თრთოდნენ. არ ჩანდა ნოე... და ქაოსიდან მე როცა მოველ, „მთელი სამყარო ზღვა იყო ოდენ“ (გრიგალი).

უშორესის, უხილავის ხილვისა და მოახლოების უნარი მხოლოდ სულიერი თვალით მომადლებულთა ხვედრია: „მარადისობის ჯვარზე გაკრული, მიღმური სული მეტაფიზიკის, გასახარად და შენდა იმედად ისე ახლოა, როგორც ქიზიყი, როგორც მარიხი და ანდრომედა“.

სამყარო პოეტის სულია, მსოფლიო სული, კოლხური ხული, „კოლხური მაჰატა“ (კოლხური მაჰატა). მარადისობას ელტვის პოეტის მარადიული სული: „მარადისობის ლურჯ ზღვაზე შენი სული, ვით თოლია, იფრენს, ვერ დადღის არავი...“ (მარადისობის ლურჯ ზღვაზე).

სულიერ ზეცაში, გრაალის ცაში მჭვრეტელი პოეტი სამეხას ხედავდა: „მთვარე ჩადის... და გრაალის ცაში იხედები ბინდად. და შენ ხედავ დავითივით მამას, ძეს და სულიწმინდას“ (მთვარე ჩადის). ორგვარი ნათელის შემცნობი, „ნათელში ბნელს დაექებს, სინათლეზე უხემოესს“ (შორს).

მოსესავით მაღალ მთაზე ასვლა და ცეცხლწაკიდებული მაცვლის ხილვა მხოლოდ რჩეულთა ხვედრია: „თუ შენი მზე გაიფურჩქნა, ისე ახვალ მაღალ მთაზე, ცეცხლს იხილავ მოგიზგიზეს მაცვლის ბუჩქთან“ (ვითარც წინაპართა სული).

პოეტის სული უსასრულობისკენ, მეთერთმეტე ცისკენ მიიწევს, „სადაც მხოლოდ სინათლე და ღმერთია“ (სხვა არა). ყოვლისშემძლის მოწოდება ესმის, როგორც ელიაზარს: „... და შენ ყოვლის-გამრიგე გხმობს, ვით ელიაზარი“ (როდესაც ცის ტაძარი).

„ნათლის წყარო, „სინათლის ნაკადული“ ასხივოსნებს პოეტს და „ცათა საყვირის“ (ღმერთის სახელია) ხმა ესმის: „ნაკადული სინათლის, ვით მდინარე მოდიდა. ან რაა გასაკვირი, რომ გესმოდა ოდიდან, ხმები ცათა საყვირის“ (ნაკადული სინათლის).

გამოცხადების მექანრეთა გალობის, მამის, ძისა და სულიწმინდის ხმათა გაგონების უნარი მომადლებია პოეტს: „ეშმას მცნებით აღჭურვილი, ბერავს უძღურების ქარი. ცას სინათლის უვლის ბინდი. მაინც ხმები ისმის ქნარის, მამის, ძის და სულიწმინდის“ (ეშმას მცნებით აღჭურვილი).

მოსესავით წმინდა მთიდან მოესმის ღმერთის ხმა: „დღენიადაგ მასზე მლოცველს, მაცხოვარი მუდამ თავის ახლო მთვლიდა. აი, ახლაც უფაროდ და უხმლოდ, მუხლმოყრილი უფალს ვუხმობ და მპასუხობს იგი თავის წმინდა მთიდან“ (დღენიადაგ მასზე მლოცველს).

წმინდა ნიკიტა სტიფატე წერს სვიმეონ ღვთისმეტყველის შესახებ: „წმიდა სვიმეონ ღვთისმეტყველი ღირს-იქმნა ღვთაებრივი გამოცხადებისა, ღვთაებრივი ნათლით განიმსჭვალა და აღივსო... (14, 408). „იგი ღირს-ქმნა უდიდესი გამოცხადებისა, ენით უთქმელი ჭკრეტისა, საიდუმლო საუბრისა, ღვთაებრივ ხმათა მოსმენისა, რაც სასწაულებრივი სახით გარდამოხდა მასზედ (14, 410) ... მოციქულებრივი მადლი მიიღო, სულიწმინდის ღვთაებრივი ცეცხლით აღინთო. საღმრთო სახელდებათა სიუხვით და განსჯის

უნარით გადაამეტა ყველა მჭერმეტყველსა და სიბრძნის მწვერვალებს შესწავლა... საღმრთო სჯულისა და დოგმატების ზედმიწევნით მცოდნე ღვთისმეტყველი. ღრმა რწმენით გარდამოვიდა კიდევ მასზე სული სიბრძნისა. მთელი სიცოცხლის განმავლობაში ჰგებდა მასთან ხელთუქმნელი ნათელი.

„...მას ჭეშმარიტად ასულდგმულებდა საღმრთო ნათელი, ლამპარივით უნათებდა გონებას და საესებით ნათლად გამოთქვამდა და წერდა იმას, რასაც ნათელმხილველის მზერა ხედავდა“ (14, 411).

„...იგი უგალობდა ღვთაებრივს, ბუნებას ზემთა-ბუნებრივს“ (14, 413).

წმინდა ბასილ დიდი წერს: „...ღმერთებრივ სმენას ხმა არ სჭირდება შესაგრძნობად, რადგან გულის მოძრაობითაც შეუძლია შეცნობა იმისა, რასაც ვითხოვთ... ღმერთს შეუძლია მართლის სისხლსაც მოუსმინოს, თუმცა მას არც ენა აქვს და არც ხმა... უდიდესი ხმა წინაშე უფლისა მართალ საქმეთა გაცხადებაა“ (9, 200). „როცა ჩვენ ღვთის ხმაზე, სიტყვაზე და ბრძანებაზე ვსაუბრობთ, სამეტყველო ორგანოებით გამოცემულ ბგერებს კი არ ვგულისმობთ, არამედ იმათთვის, ვინც სწავლობს, უფრო მეტად ნათელსაყოფად, ბრძანების სახით გვსურს ნების წამისყოფა გამოვსახოთ“ (9, 226).

ხშირად ერთდროულად ვლინდება ნათელსმენისა და ნათელხილვის ფენომენები. პოეტს ხელეწიფება ათასწლეულთა საშოდან იხმინოს და იხილოს ერთი შეხედვით გაუგონარი და დაუჯერებელი: „ისე

ახლოს მოისმის ზარის რეკვა ჰეკატეს, თითქოს ათასწლეულთა გზები არ გაელიოს. ნათლად ვხედავ მედეას, აფსირტეს და აიეტს, ფაზისთან ვით ელიან მზის ღვთაება ჰელიოსს“ (ხილვა-მედეა, აფსირტე, აიეტი).

ლექსში „ხილვა: მაცხოვარი“ პოეტი ჭვრეტს მეფე ჰეროდეს გალილეას, იუდეის ბეთლემს, ბეთანიისკენ სამი დღის მკვდარი ლაზარეს აღსადგენად მიმავალ მაცხოვარს, ნაზარეთში ესმის ანგელოზების გალობა: „მეფე ჰეროდეს შიშისგან გალილეი ზანზარებს, იუდეის ბეთლემში გაშლილია ცხოვარი. უფლის ანგელოზები უგალობენ ნაზარეთს და ვჭვრეტ: ბეთანიისკენ ვით მიდის მაცხოვარი, რომ მკვდრეთით აღადგინოს ხუთი დღის მკვდარი ლაზარე“.

ორი ათასწლეულის მერე ეზმანება ანგელოზების მეჯლისი, იოანე ნათლისმცემლის მიერ ქრისტეს მონათვლა იორდანეში: „მეჯლისი აქვთ ანგელოზებს... და მზე თავზე დანათის მიწას, ცრემლით გალემილს. ორი ათასწლეულის მერეც ვხედავ თვალნათლივ: იოანე ვით ნათლავს ქრისტეს იორდანეში“ (ხილვა: ნათლობა იორდანეში).

ერთ ლექსში იოანე-ზოსიმეს „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“-ს პერსონაჟებს ჭვრეტს ჩვენი თანამედროვე პოეტი: „... და ვით ბერი ზოსიმე ვჭვრეტ: ახალ ნინოს და დედოფალ ჰელენეს, ვითარცა მარიამს და მართას“ (ვიდეო მითებს და ლეგენდებს).

„ხილვა: საული“ დამასკოს გზაზე ურწმუნო სა-

ულს შეგვახვედრებს, რომელიც ქრისტეს სასწაულით მორწმუნე, მაცხოვარზე მლოცველ და მსახურ ღვთის მონად გარდაისახა: „დამასკოს ძველ გზაზე მავალს, ბრმა ურწმუნოს ვხედავ საულს, მერე პავლედ გარდასახულს: მაცხოვარზე გულით მლოცველს, უფლის მონას და მის მსახურს“.

ასევე უხილავს პოეტის სულის თვალს მაცხოვრის ჯვარისმტვირთველი სვიმონ კვირინელი (ხილვა: სვიმონ კვირინელი).

„ხილვა: მარიამ ღვთისმშობელი“ ანას და იოაკიმეს მიერ მარიამის ტაძრად მიყვანებას ეხება. ოეტის ხილვები ქრისტეს მოციქულების ირგვლივ ტრიალებს: ესენი არიან მარკოზი და მათე (ხილვა: მარკოზი და მათე).

სულის თვალი ქალდეაში ეზეკიელ წინასწარმეტყველს ჭკრეტს: „უფლის სულით ამაღლებულთ დავითის და მოსეს ძეთა (მათ სანთლებად მზე იკმის) ქალდეაში, დევნილ ძმებთან, ვხედავ მტირალ ეზეკიელს“ (ხილვა: ეზეკიელი ქალდეაში).

ცის გახსნის სიხარული, ეზეკიელივით ციურ ხილვებს ზიარებული სულის აღმაფრენაა ლექსში „წიგნი - „ნათელხილვა“: „ჩაიარეს დაისებმა, მათრობელა იერით. სიხარულის ცა იხსნება და მე ვხედავ ციურ ხილვებს, ვითა ეზეკიელი“.

პოეტს ათასწლეულებიდან, ასწლეულებიდან ევლინებიან მოხუცი ჰომეროსი (ვხედავ მოხუც ჰომეროსს), პროკლე დიადოხოსი, იოანე მინჩხი (წყვილადს ათასწლეულთა), ბიბლიური იპოლიტე რომაელი, ბესიკ

გაბაშივილი (გუნდი სერაფიმების), აიეტი... (დელაავს პონტო).

ეს ხილვები ზოგჯერ სიმბოლურ-ალეგორიულ ელფერს იღებს: „რაც განგებით იხილე, ცოცხალ პოეტს ამქვეყნად, ღირსებია არავის: ვარდის ელვარება და სისპეტაკე კარავის“ (რაც განგებით იხილე). ვარდი ქრისტეს, კარავი მარიამის სიმბოლოებია.

პოეტს ესმოდა რემისა და რომელის გამზრდელი მგლის ყმუილი, ოდისევსის დაკლული ჰელიოსის ხარების ბღავილი, ჯვარზე გაკრული ქრისტეს კენესა, სერაფიმთა, ქურუბიმთა, ანგელოზთა ხმა, ციური გალობა, რუსთაველის და ცურტაველის ხმა, ჩუმი, უხმო ძახილი ცის და ღამის მიღმიდან, ქერუბიმთა, სერაფიმთა ფრთების ფათქუნი, ხმა უფლის და სატანის.

ხილვა და ჭკვრეტა მრავალგზის ტრანსცენდენტურ სამყაროს უკავშირდება: „ისმენ ციურ გალობას და ბედს მაინც ემღური, კაცი, რკინის მკვნეტელი, სადღაც ტრანსცენდენტურში იდუმალად მჭვრეტელი“ (ისმენ ციურ გალობას).

„პოეტი კლდეებს ფშვნიდა“ „წყაროსთავის“ ძიებაში, ეძახდა უფლის საბრძანებელი, სურდა ეხილა „ცანი ცათანი“.

უხასტიკესი ბრძოლისთვის, „სადიდგოროდ“ ემზადებოდა, ბოროტეულთ მუსრს ავლებდა, აქილევსივით ყველა ბრძოლიდან გამარჯვებული გამოდიოდა, რადგან ქუსლი კი არა, ფარი ჰქონდა ძღვეამოსილი მეომრის: „წინაპართა ძახილს უსმენს, ესმარება ზენა ქარი, რომ გაავლოს ქაჯებს მუსრი. მას

აქვს აქილევსის ფარი, არა ქუსლი“ (მას აქვს აქილევსის ფარი).

ამიტომაც პარისი (აქილევსის მკვლელი) ვერ შეძლებს პოეზიის რაინდის შხამიანი ისრით დაჭრას. ვაჟა ეგრისელის პოეტური სითამამე, მისი სიტყვის „სეისმური ძალა“ კარგად ჩანს შემდეგ სტრიქონებში: „ცა გაცვია ახალუხად, მთვარე გხურავს ოქროს ქუდად, ოქროს ქამრად ელვას ირტყამ. სამყაროა შენი სული, ეს იმიტომ, ქართულ სიტყვას ძალა შესწევს სეისმური“ (მთვარე გხურავს სვანურ ქუდად).

უფლის წყარო დის „კოლხურ ფსალმუნებში“, უფლის კვერთხის სასწაულები სინათლით, მზით არწყულებს სულს: „მეცხრე ციდან ჩამოსული სინათლის და მზის მთესავი, ვით ბრძანებდა „ბრძენი დივნოს“: კვერთხს დაჰკრავ და კლდეს გააპობ მოსესავით, უფლის წყარომ რომ იდინოს“ (მეცხრე ციდან ჩამოსული).

წინაპართა მაღალი მორალის გამთავისებელი, სულის მკურნავი ლექსების ავტორი გვმოძღვრავს: „რადგან ხატებად მოხველ ყოვლის შემქმნელი ღმერთის, აღარ გიმტყუნოს გეშმა, ვინც არ აკეთებს კეთილს, თავის გზით მიჰყავს ეშმას“ (რადგან ხატებად მოხველ).

ადამის ძის ვალს მრავალგზის შეგვახსენებს: „ადამის ძის დიდი ვალი სულის ცამდე ატანაა და იქიდან მიწას შერთვის. სიძულვილი სატანაა, სიყვარული არის ღმერთი“ (ადამის ძის დიდი ვალი).

ბნელისთვის ნათლის, სიძულვილისათვის სიყ-

ვარულის დაპირისპირება, ცხოვრებისეული ცდომილებებზე ამადლება მუდამ იყო ჭეშმარიტი პოეზიის მიზანი და გამარჯვების უპირველესი გარანტია: „შენ ხარ ხელმწიფე და წყვდიადში ნათელს ამეფებ. მიჰყვები დღეებს მზის კარებიანს. თუმც ზოგ-ზოგები სიძულვილის ლაფში ჩაეფლნენ, შენ საუკუნის ჭუჭყი აღარ მიგკარებია“ (შენ ხარ ხელმწიფე).

ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა დარად, მხოლოდ უზენაესისგან შთაგონებულ სიბრძნეს გვაზიარა, იგავებით და ენიგმებით მოგვაწოდა სულის თვალთ განჭვრეტილი ჭეშმარიტებები.

მოსესავით რწმენის გადასარჩენად წაუძღვა ერს, მოსესავით გათელა უდაბნოს გზები, მოსესავით რიდე-მანდილით მოიბურა სახე და როგორც მოსეს სჯულის ფიცარი, ისე ებოძა უფლისგან მადლცხებული „იქმენ ნათელი“.

პოეტის სულიერი საგზაღია ბიბლია, წინასწარმეტყველთა, დვთისმეტყველთა სიბრძნე, ანტიკური ფილოსოფია, მითოლოგია, ქართული და უცხოური კლასიკური პოეზია, პრეისტორიის უღრანები და მეცნიერულად განჭვრეტილი ისტორია.

მისი მზერა სწვდება აღმოსავლეთს და დასავლეთს, ჩრდილოეთს და სამხრეთს, პოლუსებს, მიწას და ზეცას, ხილულს და უხილავს, ტრანსცენდენტურ პლანეტებს. ზეცის მოხილვის პარალელურად, დანტესავით ჯოჯოხეთსაც ეახლება, „ცისკენ მზირალ საუკუნეს“ მაჯას უსინჯავს.

მოვლილი აქვს „ისტორიის ჯუნგლები და ტრა-

მაღლები“ „თარიღების უსიერი ტყე“, მოკრებილი აქვს ზღვების, ოკეანეების, ქარიშხლების ძალა, ხილული და უხილავი გზების მარადიული მეზავრია, მარადიული სული... ტრანსცენდენტურ პლანეტებში დაეხეტება და თან მიაქვს „მსოფლიოს ციურ აზრთა ნადავლი...“

პოეტი ცხრათავიანი დევების დამრბევია ფშაველი გენიოსივით, „შურის და მტრობის ცხრათავიან გველეშაპს“ ებრძვის, ვეფხვის ნახტომი აქვს, „ქართული პოეზიის ნადირია“ და უღრანებში ბნელს ეომება, ბუნაგებში მხეცებს აწიოკებს, სცილას და ქარიბდას თავს აღწევს, თვით სირინოზებს ატყვევებს საღვთო გალობით, ოდისევსივით ცალთვალა ციკლოპს გაეპარება პოეზიით, ქვესკნელიდან აყეფებულ ცერბერს აფრთხობს, ცხოვრებას ლომს ათვინიერებს, კიკლოპების შიშს ამარცხებს და მათ ძალას თავის სამსახურში აყენებს, სიტყვის ქვით აგებს მიკენის არქიტექტურის პრინციპით პოეზიის სასახლეს... როგორც კადმოსი, ურჩხულის კბილებივით თესავს ლექსებს, მარდუქივით ხელთ უპყრია ცის და მიწის სადავე, ჰერმესივით ცის და მიწის შიკრიკია.

სირინოზების, სცილასა და ქარიბდას დამარცხების ძალა იყო რწმენის ერთგულება: „ჩემი დიდი საესავი რწმენა არ გადარიბდა, დავაღწიე კიდევ თავი ზღვაში მღერალ სირინოზებს, სცილასა და ქარიბდას“ (ჩემი დიდი საესავი).

წინაპრები იმპულს გადასცემენ, მაგრამ ყოველთვის იცნობიერებს, წინ ვინ უძლოდა, საიდან გამოვიდა, სად შეჩერდა შორეული თუ ახლობელი წინა-

მორბედი, განჭვრეტს, საიდან უნდა დაიწყოს და როგორი გზები ელის. მერე კი მიუშვებს სადავეს და ხილულის მიღმა, ტრანსცენდენტურში, ზესთასფეროებში დააჭენებს, „მერანს მიაავთანდილებს“, „სიყვარულის ლურჯფრთიანი ჰეგასით“ პარნასი, სინას მთა, ჰიმალაი და ანდები აქვს მოვლილი.

პოეტის რაშები, პეგასები, ბუცეფალები, თეთრონები, სპეტაკი ცხენები „სადღაც შორეთიდან“ მოჰქრიან და პარნასზე მკვიდრდებიან.

როცა თვალს ვადევნებთ მისი პოეტური სულის ქროლვას შორეთში, ვრწმუნდებით, რომ ახალ საფეხურზეა „აღმართმავლობა ქართული სულისა...“

„მარადისობა“ „შუბივით“ უპყრია ხელთ, წინ მზე მიუძღვის „კეისარივით“.

„ქართული სიტყვის რჯულმდებელი და სტრიქონებში მზის მთესავია...“ „პოეტი არის მათა მოლაშქრე“, „ზღვის წიაღმავალი“, მოგზაური, მოხეტე, მებადური, მონადირე, მენავეთმოძღვარი, ბიბლიურ მოსესავით „რწმენის საჭით“ ზღვის გადამლახავი, ქარის დამურვებელი და ზღვაში კოშკის ამგები.

მისი დიდი მოგზაურობის მარშრუტია მთა, ზღვა, მიწა, ზეცა, სამყარო, ისტორიის უღრანები, ტრანსცენდენტური პლანეტები, კოსმიური ცა.

„მე ვარ საფრანგეთი“, ამბობდა პოლ კლოდელი.

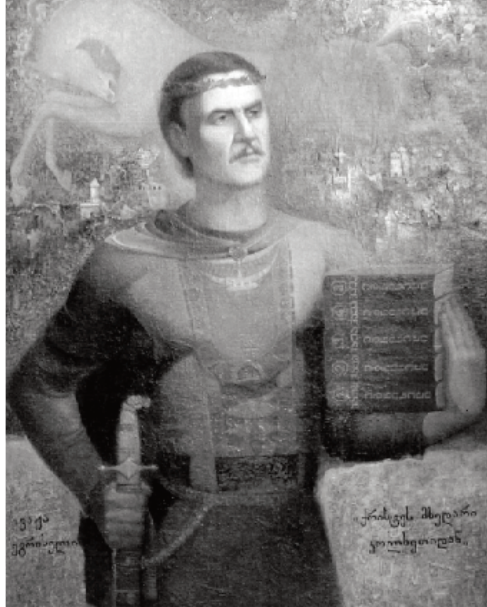
„მე ვარ სამყარო“, აცხადებს ვაჟა ფერისელი და ვინც მის ტიტანურ ტომეულებს“ ჩაუღრმავდება, ამ სიტყვების ჭეშმარიტებას უყოყმანოდ ირწმუნებს.

იგი მსოფლიოსკენ, ცისკენ თავისი „მამულის

შუაკერიდან“ მიიწევს, ადგილის დედის ძალით, კირ-
კესა და არესის ჭალებში დაკრეფილი ნაყოფით,
სულიწმინდის მადლით არის გაბრძნობილი.

ვაჟა ებრისელი – მხატვარი პროფ. ნიკო ხმრკელაძე

აწვადებს როგორც ეროვნული, ისე საკაცობ-
რიო პრობლემები, გათავისებული აქვს მთელი პლა-
ნეტის სატკივრები და მიკროკოსმოსში მაკროკოს-
მოსს ჭვრეტს: „ყველა მიწის მტვერია, ვინც მშობლი-
ურს არ ყვარობს და ეს ციციქნა კერია ჩემთვის არის
სამყარო...“

ვაჟა ეგრიხელისთვის „მსოფლიო დიდი წიგნია
და საქართველოა მისი თავფურცელი“.

სადგოთა მისი სიბრძნე, სიყვარული, მამულიშვი-

ღური გრძნობა, იგი მოვლენებს უზენაესის უცდომელი გადასახედიდან აფასებს.

პოეტის პატრიოტული შედეგები, მისი ეროვნული იდეოლოგია ემსახურება ერთ უმთავრეს მიზანს ეძებოს მომავალში გასაღწევი გზები, გაისივროს, ძეგანოს სამშობლოს წარსული, აწმყო, მერმისი. მის ლექსებში შემთხვევით არ გაკრთება ვახტანგ მეფის ფეხის ნაღვამ წმინდა მიწაზე დამკვიდრების მოსურნეთაოდოზური სახეები, შემთხვევით არ ელანდება ქართლში უცხოთა გადაპარსული თავი ან „ვიწრო თვალი მონგოლის...“ არც „ლოტოფაგები“ დაწერილია სხვათა შორის. არც დავით მეფის განწირული ძახილის მოსმენაა გაფრთხილების მუხტისგან თავისუფალი: „ტაოსკარს მოადგენო თურქნი“ (აჭარაში).

ახალი დროის ალა-მაჰმად-ხანის შემცნობს, გულისტკივილით აღმოხდება: „ალა კი არა, სხვა მაჰ-მად-ხანი ჩემს საქართველოს ადებს ყადაღას და კვლავ ხუნდს ადგამს და სურს ქართულ სულს თავი მოჰკვეთოს. სად ხარ სადაღა, სად ხარ, ხუდაღა...“

ასე მოუხმობს პოეტი ჩვენი სისხლისმსმელი მტრის მკვლელებს.

სამშობლოს მაჯაზე უდევს ხელი, მის გულისცემას უსმენს, ეროვნული გენისა და გონის გადამრჩენის დიდ მისიას თავსიდებს და მისი „შემორაგული“ და „შემოსარგვი“ ტერმინები მრავალმნიშვნელოვანი ქვეტექსტის მატარებელია.

პოეტისთვის, „მაშული განა მიწაა, ის თაფლით სავსე ფიჭაა და ამბრის სურნელი ასდის“ (ხსოვნას

ვფიცავარ დედის).

ვაჟა ეგრისელი იზიარებს მოსაზრებას, რომ ქართველები ბიბლიურ ქალდეველთა შთამომავლები არიან, პოეტი აფართოებს ქვეყნის არამარტო გეოგრაფიულ არეალს, არამედ გონის სივრცესაც: „ნილოსთან, განგთან თუ ფაზისთან, სხვის არა, მზის სამოსახლოა და კოლხეთს არ უჩანს სამანი და ვხედავ ცასთან რა ახლოა, ბაბილონი, მცხეთა და ქანაანი“ (ნილოსთან, განგთან თუ ფაზისთან).

ამასთან, გაუნელებელი დარდის მდინარე დის პოეტის სტრიქონებში სამშობლოს უნუგემო აწმყოთი ნასაზრდოები: „საქართველო ჯვარს გაკრული არის იესო და მის კვართს ჩუმად ინაწილებენ, ხმის გამცემი კი არ ჩანს არავინ“.

მითიური ამირანის ცეცხლით, სიყვარულით, გოლიათის შემართებით ემსახურება სამშობლოს: „ამირანის ცეცხლი გბუგავს, სიყვარულის ბოლი აგდის, მსხნელად თავზე ცა გახურავს. და დგახარ, ვით გოლიათი, მშობელ ქვეყნის სამსახურად“ (ამირანის ცეცხლი გბუგავს).

„მამული ღმერთია“, სამყაროს დიდ ორკესტრში მოაზრებული: „მე ჩემი ღმერთი მყავს საკუთარი, ღმერთი ნამდვილი და სრულყოფილი და არვის ძალუძს მასთან გამყაროს. საქართველოა მისი პროფილი, მისი ანფასი მთელი სამყარო“ (მე ჩემი ღმერთი მყავს საკუთარი).

სამშობლოს მაღალი გადასახედიდან ხედავს დედამიწას: „მე დედამიწას გავეყურებ ჩემი მამულის

ერდოდან“.

მსოფლიოს, სამყაროს, პლანეტების მოვლისას პოეტი სიამაყით ატარებს ეროვნულ ღირსებას, წარმოაჩენს მშობელი ქვეყნისთვის დამახასიათებელ სიბრძნეს და სიკეთეს: „სხვისი არა, ქართული, ჯიდად გადგას ღირსება და ცად ბუდეს იკეთებ. მთვარესავით ივსები სიბრძნითა და სიკეთით“ (სხვისი არა, ქართული).

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი დარწმუნებულადაა, რომ მისი პირამიდების ტოლფარდი და მაღალი პოეზია, „ქართული სულის კოლიზეუმი“ გარანტი იქნება მარადიულობის, სინონიმური გახდება სამშობლოსი: „აღმართავ პირამიდებად დღეებს მოცელილს, მიცელილს და აღსავლიდან-დასავლით, ამადლებული ცასავით სამშობლოდ გადაიქცევი“ (აღმართავ პირამიდებად).

„ცაა სამყაროს გონება“, „ცა მედიუმი“, აცხადებს პოეტი და პატრიოტულ გრძნობაზე ხშირად იგავურადაც გვესაუბრება: „საქართველოს ლურჯი ცა ხარ, ვარსკვლავებით მსხმოიარე“ (საქართველოს ლურჯი ცა ხარ). ამ ფრაზაში გაცხადებულია პოეტის ზეციური სიწმინდე და სიბრძნე, რომლის ადრესატია საქართველო.

ჰადესის საუფლოს საიდუმლოებებს სიცოცხლეშივე ჭკრეტს, თანატოსის სამყაროს უშიშრად ეახლება: „...და რა კაცია, ვისაც წამით სიკვდილისათვის, სიცოცხლეშივე ერთხელაც არ მოუკრავს თვალი“ (დასაბამიდან მოაქჟამამდე) (2, 301).

დედამიწის ყველა გზის მგზავრია, პლანეტების, კოსმოსის იდუმალებას გაშინაურებულია, მიწადქცეულთა გამო ჭმუნავს, ზეცაში დამკვიდრებულების გამო ხარობს, რადგან სჯერა, წმინდათა მარადიული სავანე ცაშია. მირიად გზაზე მავალი, კიდევ ერთ, რჩეულთ სავალს უმზერს, დიდებასთან დამაკავშირებელ ბილიკებს პოულობს, პოეზიით ცდილობს სიკვდილს – კიკლოპს გაეპაროს ოდისევსივით, ცაში ასასვლელ კიბეს აგებს, თვითონ ხდება თავისი „ყოფნისა და არყოფნის უფალი“, მზეზე, მთვარეზე, ვარსკვლავებზე ეგულება „მამაც ზღვარგადამლახველთა“ მუდმივი საცხოვრებელი.

„განჭაბუკების ბალახის“ მაძიებელი, ენქიდუს და გილგამეშს ხვდება სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემებზე სასაუბროდ, მედიუმივით ესიტყვება მზეგადასულთა სულებს...

კოლხეთიდან გატაცებულ ოქროს საწმისს მისტირის, მაგრამ წინაპართა ღირსეული გენეტიკური კოდების ახალ სასწაულს გვთავაზობს თავისი „იქმენ ნათელისა“ და „კოლხური ფსალმუნების“ ხუთტომეულის სახით, რომელშიც კიდევ უფრო სარწმუნო ხდება ბიბლიური ქაღდეველების, შუმერებისა და ქართველთა ნათესაობის შესახებ არსებული მოსაზრება. ამიტომ ასოცირდება მის ლექსებში ქაღდეა, ეგვიპტე, ქანაანი, მცხეთა, კოლხეთი, აღდგომის კუნძულები, პონტოს ზღვა.

ვაჟა ეგრისელის სტრიქონები: „იერიქონის ვარდივით“ იშლება, „იერიქონის საყვირივით“ ხმიანობს.

პოეტის სული „ახალ კლდედ აღიმართა“, ნათლის სვეტებად განფინა სულის ახალი საგანძურები...

სახარებაში ქრისტე მოციქულებს აოცებს ქარისა და ზღვის დაწყნარებით, ზღვაზე სიარულით (მათე, 9, 23-27; 15, 22-33).

ბიბლიაში, ღვთისმეტყველებაში ზღვა ცოდვილი ცხოვრების სიმბოლოა: „ბოროტეულნი აღელვებულ ზღვას ჰგვანან, რომელიც ვერ წყნარდება და მისი ტალღები ისვრის ღაფს და ტალახს“ (ესაია, 37, 2).

„ზღვა, მწარეწყლიანი მარილისგან და მშფოთვარე ქარიშხალთაგან, სიმბოლოა ამა სოფლისა“ (ნეტარი ავგუსტინე) (7, 519). ვაჟა ეგრისელის პოეზიის ღირიკული გმირი „რწმენის საჭით“ ახერხებს ზღვის გადალახვას, ცოდვებზე ამალვებას და უზენაესთან მიახლებას: „მიწის ბელტების დგას ღრიანცელი... მე რწმენის საჭით ზღვა გავაპე და ვით მენავე, მიველ იქ, სადაც შენ ციმციმებდი. უამი ჩემია და უამისა მე ვარიმედი... და შეწყნარებას ვთხოვ უზენაესს“ (მიწის ბელტების დგას ღრიან-ცელი).

მიწა ცოდვის სავანეა, „ცოდვის ზღვა“ და მხოლოდ მისი დამარცხებით მიიღწევა უკვდავება: „უკვდავია უმცდარად, ცოდვის ზღვა ვინც გასცურა და შიშმა ვერ დააზრო, ამ სოფლიდან კაცურად, იმ სოფლად ვინც გაასწრო“ (უკვდავია უმცდარად).

პოეტი „მენავეა“, „მენავეთმოძღვარი“ და მისი დევიზი ასეთია: „სახელი უნდა იქცეს ქუხილად, უნდა

იქნით ელვა მახვილად, ვით ქრისტე, ზღვაზე უნდა გახვიდე, ფეხი წამით რომ არ დაისველო“ (სახელი უნდა იქცეს ქუხილად).

პოეტი არის „ზღვის დამურვებელი“, „ოკეანეთა ქვეშეამხედვარი“, მისი სიბრძნის ზღვა „ოკეანისკენ მიიქცევა“.

წიგნები „ფიქრთა ოკეანეა“ (ნათელხილვა), ზღვა მისი მამულია: „ზღვაო, შენ ჩემო მამულო, ჩემო მკვლელო და ხსნავ“ (ზღვაო).

ვაჟა ეგრისელმა შექმნა „გალობა მებადურთა და მონადირეთა“.

პოეტურ სითამამეს და ძალმოსილებას მოწმობს სტრიქონები: „ზღვა ხელთ მიჰყრია, ვით სილურჯით სავსე ფინჯანი“ (ნეფტუნი).

პოეტის „სიმღერის ზღვაში“ მთელი სამყარო მოჩანს თავისი ნათლით და ბნელით, სიმაღლითა და სიმაღლით.

ამ განაცხადს დიდი შემოქმედებითი ძალისხმევა ასაზრდოებს: „ქარს მინდობილი ვარ ოკეანე, თვალებში დედამიწა ჩამშტერებია დაჟინებით“, ასე გამოხატა სულისა და სწრაფების უკიდევანობა.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი მირიადი საუკუნეების მანძილზე დაგროვილ სიბრძნის ზღვას შეიცნობს თავის უსაზღვრო სულიერ სამყაროში: „ორი ათასი წლის მერე ამოდი, ამოთავთავდი სილურჯედ იასამანის. მზისა და სიბრძნის სავანეც, ზღვაო, გულწრფელო ცათამდი“ (ორი ათასი წლის მერე).

ეს ზღვის გენიად პერსონიფიცირების მაგალითია.

პოეტური ყოვლისშემძლეობა უპირველეს გენებთან აკავშირებს: „პოეზიის ცაზე მფრინავს, ჟამმა მეხი აგარიდა და მიტომოც გადიქროლვე: მთები, ზღვები და ტრამალი. შენ ხარ შოთას ნაგრამი და დიდი ვაჟას ნატამალი“ (პოეზიის ცაზე მფრინავს).

მდინარეების, ზღვების ძალას გრძნობს საკუთარ არსებაში: „კლდეებს მიშლილი შენ ხარ ენგური“, „შენში ბობოქრობს ტალღები პონტოს და მარმარილოსი...“ საუბრობს რა ამადლებულისა და უსაზღვროებისკენ ლტოლვაზე, ფსევდო-ლონგინე წერს: „უსაზღვროების ბუნებრივი წყურვილია მიზეზი იმისა, რომ ჩვენ პატარა ნაკადულებით კი არ ვიხიბლებით, არამედ ნილოსით, ისტროსით, რენოსით და ყველაზე მეტად კი დიდი ოკეანით“ (ამადლებულისათვის) (35, 18).

ბიბლიაში, ქართულ პოეზიასა და პროზაში მრავალგზის გამოვლენილა ინტერესი ზღვისა და მთისადმი.

მთის სიხისმეტყველება ჩვენს მწერლობაში ძირითადად ვაჟა-ფშაველას სახელს დაუკავშირდა.

მთის ორიგინალური სიმბოლურ-მეტაფორული სახეებით გამორჩეულია ვაჟა ეგრისელის პოეზია.

პოეტმა გადააბიჯა ტრადიციებს და შექმნა ფიქრთა მთის, სიტყვის მთის, მთვარის მთის, რწმენის მთის, მთიებით მოქსოვილი მთების, დევთა ნამათრახალი მთების ბილიკების, ლამპრად წარმოსახული მყი-

ნვარწვერის, დევის მზეთუნახავ ქალად მოლანდებული უშბის, მყინვარწვერის ბროლის კოშკის თოვლის დედოფლის, მადლის მწვერვალების, უსასრულობის ფიქრის ისლით მოსილი მწვერვალების, წიგნის მთების, უფლის წმინდა მთის განუმეორებელი სახეები.

მთებზე ჰუნეთი გადავლის, მწვერვალების დალაშქვრის, აღმართებზე სვლის გაბედულებით მოგვიხიბლა.

მთებური სიდინჯე და სიმაღლე დასახა იდეალად. სინასა და პარნასის მთებს მიეახლა, მუზათ მთაზე ჰელიკონს დასახლდა.

პოეზიის ქედები გადალახა, ცის მთებში იხეტიალა, დარდის მთები დაფშვნა, მაღალი და მაღლად მხედი მწვერვალები შექმნა, მწვერვალებისკენ მზერა დასჩემდა, ოცნების მთამსვლელებს მიესალმა, ჰიმალაის მთები, შამბალა და ანდები მოიარა.

ხშირად მთა რელიგიური შინაარსისაა, დანიელ წინასწარმეტყველის მიერ ხილულ მთაში (დანიელი, 2, 35) (36, 247) მარიამ ღვთისმშობლის ხატებას გულისხმობენ.

მთათა კიბეებით მაღალი მზის ხილვის სურვილი ქრისტესკენ ღტოლვას გვიჩვენებს: „მთათა კიბეებს მიჰყვები ზევით შენი მაღალი მზის სახილველად“ (მთათა კიბეებს მიჰყვები მაღლა).

„მთის საფეხურებით“ მიეახლა პოეტი ღმერთს: „მთები გესაფეხურა და მიტომ ახლო მიხველ ღმერთთან...“ (მიტომ ახლო მიხველ ღმერთთან).

რწმენის მთაზე „ნათლის წყაროს“ (ღმერთს) ეზიარა (ცამდე მაღალ რწმენის მთიდან). ლექსში „შორეთიდან მოსული“ წმინდა მთა მარიაშია, წყარო და სიცოცხლე ქრისტე: „შენ ხარ წმინდა მთის წყარო, სიცოცხლედ რომ იდინებს“.

ამირანივით ღმერთთან მებრძოლს, ქართული ცა მუზარადად, მთები კი უკვდავების გზაზე საფეხურებად დამშვენებოდა: „ისე, ვითარც ამირანმა, რადგან ღმერთთან იომე, ქართული ცა მუზარადად, თავზე მარად გეხუროს. უკვდავების გზაზე მავალს, მთები კაკეასიონის უნდა გესაფეხუროს“ (ისე, ვითარც ამირანმა).

ურთულეს გზაზე შემდგარს, წინაპართა სიტყვის მთები ეიმედება: „შევცქერი მთას და მწვერვალებს უქრობი ცეცხლი მედება, შოთას ფარი და შიმშერი გზას მიკვლევს, მეიმედება მაგრამ მე ვაჟა მიშველის“ (იმედი).

საოცარი პოეტური სითამამე ჩანს სტრიქონებში: „ხელთ გიპყრია მყინვარწვერი ლამპარივით, ქართულ სიტყვის მთა გორებზე მოჯადოქრობ...“

პოეტს ეოცნებება მოსესავით „ცეცხლისა“ და „მაყვლის ბუჩქის“ ხილვა მაღალ მთაზე; „თუ შენი მზე გაიფურჩქნა, ისე ახვალ მაღალ მთაზე, ცეცხლს იხილავ მოგიზგიზეს მაყვლის ბუჩქთან“ (ვითარც წინაპართა სული).

„მადლის მწვერვალზე“ ეზიარება საღვთო სიბრძნეს: „შესციცინებ მადლის მწვერვალს და გადმოდის სული სიბრძნის“ (ნათელი რომ შეაშინოს).

მთვარის მთაზე კრავი უხილავს „თეთრი შესამოსელით“ (ხილვა: სიონის მთა).

კრავი ქრისტეს მეტაფორული სახელია.

ღმერთთან მოდავე პოეტი, სიყვარულის გამოცდის წარმატებით ჩააბარების შემდეგ, სიონის მთაზე მადლდება და ზეციური გალობა ესმის: „მიყვარდა და მიხდებოდა მასთან დავა, რადგანაც ის სიყვარულში, ვითარცა იობს, ჩუმად მცდიდა. ახლა სხვაა... მე სიონის მთაზე ვდგავარ და გალობა მესმის ციდან“ (მიყვარდა და).

პავლე მოციქული წერს თანამეინახე ებრაელებს: „თქვენ მიეახლეთ სინას მთას და ცოცხალი ღვთის ქალაქს ზეციურ იერუსალიმს და აურაცხელი ანგელოზების, კრებულს და პირმშოთა ეკლესიას, ცაში რომ არიან ჩაწერილნი და ყველას განმკითხავ ღმერთს და განსრულებულ მართალთა სულებს და ახალი აღთქმის შუამდგომელ იესოს“ (პავლე მოციქული, ებრაელთა, 12, მამა, 23, 24).

ოქროს საწმისისა და გრავალის ორდენის რაინდი „ხსნის მთას“ ეძებს ღვთაებრივ კუნძულზე, სადაც წმინდა თასი ინახებოდა ლეგენდის მიხედვით: „შორეულ წარსულიდან, კვლავ მოგუხმობ, ოქროს ვერძებს“. არც მარე ჩანს და არც რამზეს და ვით ნებროთ, მთას დავეძებ, რომლისაგან აღმოვაღს მზე“ (შორეულ წარსულიდან).

ერთ დროს „ხსნის მთა“ გრავალის და „ფილოსოფიური ქვის“ სავანე კოლხეთში იგულება (აპა, ჩემი კოლხეთი).

პოეტის რწმენით, პონტოს ზღვაშია ღვთაებრივი კუნძული, „პოლარული მთა“ და გრაალის თასში განსხეულებული ლაზურ-მეგრული სული: „შორ წარსულში აფრებს შლის სული ლაზურ-მეგრული. ვიცი, პონტოს ზღვაშია ღვთაებრივი კუნძული, თა-ნაც „პოლარული მთა“ და თასი იქ მეგულების“ (შორ წარსულში).

მერე ქართლის ცის ქვეშ ლოცვად მდგარი „მთანი მაღალნი“ ეჩვენა გრაალის ტაძრებად (მთანი მაღალნი).

ერთგან მთაწმინდაზე იელვა „ხსნის მთამ“: „მტკვარს და თბილისს წყვდიადი ათოვდა და აწვიმდა, მერე უცებ ინათა და გამოჩნდა მთაწმინდა ვით „ხსნის მთა“ და „წმინდა მთა“ (მტკვარს და თბილისს).

„გრაალის საყდრებია მწვერვალები“, ამბობს ლექსში „მწვერვალები“.

„ცისფერ მთებზე“ „ცისფერ ყვავილს“ ჭერეტს, როგორც მარადიულ ჭეშმარიტებას: „ჟამთა გაცისფერებით, ცისფერ მთებზე აივლის, მომავალში მოვა ის. იმ ცისფერი ყვავილით, რაც უყვარდა ნოვალისს“ (ჟამთა გაცისფერებით).

იზიარებს ქართველების ბიბლიურ ქალდეელებთან და შუმერებთან ნათესაობის აზრს და ამბობს: „ათასწლეულების მერეც, ეს მთები შუმერთა შორიდან იცნობა“ (შუმერი და ქალდეა).

ცის სისპეტაკით მოსილი მთებისა და ბორცვების სიმაღლე აქვთ „კოლხური ფსალმუნების“ ტო-

მებს: „ცის სისპეტაკით მოსილნი დგანან მთებად და ბორცვებად და „ფსალმუნების“ წიგნები, კვამლში და ნისლში ღოცვების უფლისკენ გზას ძლივს იგნებენ“ (ცის სისპეტაკით მოსილნი).

მთაზე მაღალია პოეტი, რომელიც მხოლოდ უფალს და გონებას ემორჩილება (შენს ფერხთ გაირთხმევიან).

მხოლოდ მრავალი განსაცდელის გამძლეები, ბედის გამოცდის ჩამბარებელი მაღლდება ცამდე და ვარსკვლავისებურ ელვარებას იძენს: „ცულს იქნევდა თუ ეჭირა წაღდი, ფეხზე ეკიდა გზები და დაღლა. ათას დარჯაკში მას ბედი ცდიდა, მერე აუყვა მთას გაიმაღლა... ახლა ვარსკვლავად დაგვეყურებს ციდან“ (ცულს იქნევდა თუ ეჭირა წაღდი).

სხვაგან გმირებისა და მგოსნების ლურჯ საფლავებად ესახება მთები და ბორცვები (იალუს მინდვრები), ხან კავკასიონია ამირანის საფლავი (ისევ კავკასიონი), ხან ანგელოზების თავის ქალებია მთები, ... ხან სიკვდილის კუზივით ჩანან დაფეხვილი მთები (ვარსკვლავთა ნაკვერცხლებით).

ლეგენდების ბურუსშია გახვეული კავკასიონი მაყვლის ბუჩქითა და შორი გზით. ქორიბის მთას ენაცვლება კოლხეთის ურთას მთა და მთა ეკის: „მთაზე კავკასიონის იწვის მაყვლის ბუჩქივით მზე... და ხსოვნა შორი გზის ლეგენდებმა წაღეკეს, ვითარცა მთა ქორიბის, ურთას მთა და მთა ეკის“ (მთაზე კავკასიონის).

ასე ხდება ბიბლიურ ქორიბის მთასთან რუქაზე

არაღნიშნული ურთას მთისა და ეკის მთის ასოცირება.

სიონის მთაზე მდგარ პოეტს ცეცხლწაკიდებულ მაცველის ბუჩქი უხილავს: „როდესაც ციდან სხივმა იელვა, „მაცველის ბუჩქს“ ცეცხლის ალი მოჰფინა. შენ იდექ მთაზე... და არასდროს აღარ ყოფილხარ ასე ამაყი და ბედნიერი“ (ხილვა: სიონის მთა).

პოეტის მაღალი მთები „წყალს სვამენ... კოლხური ჭიდან, მომდინარეს ქართველის დიდ აუზიდან“ (შენ როგორ გგვანან).

ქართლის მთები „სისპეტაკით ნათლისღების ფერია“ (ამაყი და თავმომწონე), კავკასიონი ნოეს კოლხური კიდობანია (ჩაუვლიათ). მთის და ენგურის ძალმოსილებაზე ხაზგასმით კეთდება აქცენტი და იქმნება დიდი პოეტის განუმეორებელი სახე: „წარსულის მთიდან გადმომხტარი შენ ხარ ენგური, კლდეებს მიშლილი... მთვარის კი არა, შენ ხარ მზის შვილი და დრო ვერ შესძლებს შენს ძირს დამხობას“ (წარსულის მთიდან გადმომხტარი).

განუმეორებელი ხედვითი სახეებია მთის გამოყენებით შექმნილი: „... ყინვა თოვლს დაუკრავს თეთრი მთების კლავიშებზე“ (როს გაწყვეტენ ელვის აღვირს), მთები კოლხი წინაპარი გოლიათების ძეგლებია (ეს მთები), ფშავ-ხევსურეთის მთებია ამფორა, პირთამდე სავსე შავ-თეთრი არაგვით (ფშავ-ხევსურეთის მთები), მთები... სპეტაკ თოვლით წირვას ასრულებენ (მთები), კავკასიონი ქრისტვა, ჩვენს ქართულ ცას მიჯაჭვული) (კავკასიონი), მთებს

მთვარე ეპყრათ თასად (ღამის მიღმა). თეთნული თეთრად მოსილი, ელვის ნათელზე მოჰგავდა ქრისტეს აღდგომას მკედრეთიდან (ვარსკვლავთა ჯოგებს ბღაოდა), მთამ ზღვას ნისლის კრაველი გადაუფინა (მთამ ზღვას ნისლის კრაველი), თოვლის გვირგვინით დაზინული კავკასიონი საფლავი არის ამირანისა (ვარიანტი), თეთნულდი დევის კოშკივით მოჩანს (ღამე სვანეთში), და ეგრისის თეთრი მთები თითქოს ლაზთა გემებია თეთრი ნისლის აფრიანი (ეგრისის მთები), ანგელოზების თავის ქალებია მთები (მთები). გამორჩეული სახეა ყინულის ტაძრის სიცილი: „გამოქცეული მიწიდან, ზეცას სიმაღლეს აძალებს, ნისლის მუძმლს ვეღარ იცილებს და დგას ყინულის ტაძარი და ზარებს რეკავს სიცივის“ (მყინვარი).

ძალზე შთამბეჭდავია თეთნულდის თეთრი სიყვარული: „შხარა არა, თეთნულდი, მთებზე თოვლით დაწერილ თეთრ სიყვარულს მითვლიდა და მესმოდა კივილი დალის, კოლხურ მითიდან“ (შხარა არა, თეთნულდი).

პოეტის მიზანია ფრთიანი რაშით მათათა შორის მაღლა აფრენა, საუკუნეთა იქით გადახედვა: „... ფრთიანი რაში სურს გაიხედნოს და მათათა შორის აფრინდეს მაღლა, საუკუნეთა იქით მშვიდად გადაიხედოს“ (ადიდებული ღამის წყვილი).

მთების წიგნებს კაფიებით კითხულობს და ეოცნებება მთის კალთაში ფშაველი დევივით მიძინება: „მთებო... თქვენს წიგნს გავშლი, სადაც კაფიები მიძივობს და ღმერთმა ქნას, თქვენს კალთაში, ვით

ფშაველ დევს, მიმეძინოს“ (ჩარგალში).

პოეტი არწივი მთებიდან ყივის, ზვერავს „მარადისობის ცისფერ მწვერვალებს“: „თავს დასტრიალებს მთებს და ჭიუხებს, ხმა გამყივარი ისმის არწივის, ამომავალი მზისებრ ეღვარე, რომელიც მზერას ვეღარ აცილებს მარადისობის ცისფერ მწვერვალებს“ (პოეტი არწივი).

კოსმოსის იქით ფიქსირდება მნათობებზე მაღალი უსასრულობის ფიქრის მწვერვალები: „... კოსმოსის იქით კი მნათობები თვალს ვერ უწვდენდნენ უსასრულობის ფიქრის ისლით მოსილ მწვერვალებს“ (ყინულის ჯავშნით).

პოეტი შეუდარებელი ძალით უგალობს ცას, ზღვას, მიწას, სამყაროს და ამ ორკესტრში გამორჩეულია მთებისადმი აღვლენილი გალობა, რომელიც უკვდავების მომნიჭებელია: „ვაჟავ, გალობით ფრთოსნების, უკვდავებისკენ მიყავხარ მთებს ბუმბერაზებს ხელკავით“ (ვაჟავ).

კავკასიონის სიმაღლეზე იხილვება პოეტის „იქმენ ნათელი“ - „წიგნი ამირანი“, კავკასიონის კლდეს მიჯაჭვული (ელვა).

ერთგან ჰელიკონის მთასთან ასოცირდება ლექსები: „ცას ებჯინება ჩემი ლექსები მთა ჰელიკონის...“

„პოეზიის კლდეს მიჯაჭვულმა“ პოეტმა „გადაავლო მთებსაც ჰუნე“ და, ბუნებრივია, წმინდა მთა ეიმედება საბოლოოდ: „დრო მოვა, როცა შენს ბოლო იმედს თავს შეაფარებ მთაწმინდის მღვიმეს“ (ბოლო იმედი).

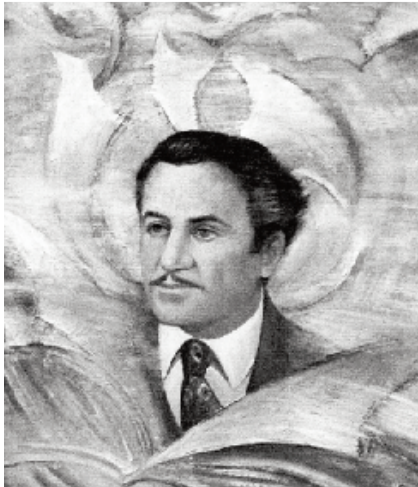

ზესკნელს, ქვესკნელს და გარესკნელს უცხო ნათელი, ციური აზრი ეფინება „კოლხური ფსალმუნებით“, რაც საწინდარი იმისა, რომ მსოფლიოს იდეალად იქცევა „კავკასიონის ქნარი“: „ზესკნელ-ქვესკნელს და გარესკნელს უცხო ნათელი, მოჰფინოს, მეფობს ციური აზრი. მალე დაუკრავს მსოფლიო კავკასიონის ქნარზე“ (მეფობს ციური აზრი).

სწრაფვის საოცნებო ადგილია პარნასის მთა (ის არ აშორებს თვალს). მისი პოეზიის პეგასი პარნასისკენ მიისწრაფვის (მაინც გხედავ მეორედ).

ზევისსა და აპოლონის ხელდასხმული პოეტი პარნასის მთაზეა წვეული: „სუფრას ზევისი თამაღობს... და თავს იკლავს ებანი. წუხს წინწილი და ნასი. აპოლონი ხელს გიქნევს მაღალ მთიდან პარნასის“ (პარნასის მთაზე).

ვაჟა ებრისელი – მხატვარი შარავ ხოჭოლავა

სულის სიმაღლით, ტიტანური ტომეულებით მარცხდება შურიანი თვალებელითები, პოეტი პარნასზე მკვიდრდება და ჰერმესით, უკვდავებას ართმევს ხელს: „როცა შური და ათასი თვალებელითი არ გშორდება და შორიდან გითვალთვალებს, რა ძნელია სიმაღლე და სიმარტოვე და როდესაც „იქმნა ნათელ“. პარნასს აველ, ვით ჰერმესმა, მოკვდაობა მივატოვე“ (როცა შური და ათასი თვალებელითი).

პოეტი გაშინაურებულია აზრის საჭეთმპყრობელთა საოცნებო „უსასრულობის ფიქრთა მწვერვალებს“, ოლიმპოს და სინას მთას: „ვჭკვრებ: ვით მაცხოვარს ხელს მიქნევს ოლიმპოს და სინას მთა“ (33 წელია).

ოლიმპოს მთებიდან ესმის ზარების რეკვა და ისევ აპოლონია მისი სიდიადის თავსმდები: „ქაოსიდან ნაშობი მზეებით და მითებით, ვით მირიად წლის წინათ, თვალი ისევ გევესება და ოლიმპოს მთებიდან გესმის რეკვა ზარების. კოლხ ჰეფესტოს ნაჭედი შენი ცა და ლექსები, თვითონ აპოლონისგან არის ნაზიარები“ (ქაოსიდან ნაშობი).

ვაჟა ეგრისელისთვის პოეზია დიდგორის ომია, ამიტომაც ღვას „კლდეზე დიდგორის“ (დიდგორზე).

„მთა პოეტის“ საასპარეზოა ვარსკვლავეთი, ცა, ზღვა: „ძირს ჩამოდის სინათლედ ვარსკვლავების სიცილი, ნავსაყუდლად ცა ჰპოვე. ზღვა კვლავ შემოგციცინებს ისე, როგორც მთა პოეტს“ (მთა პოეტი).

მირიად სინათლეს ასხივებს მისი პიტალო კლდეზე დაკიდებული სიტყვა (ისე, როგორც ალკი-

დიმ).

„ოქროს სიტყვით დარახტული“ პროექტის ჰუნე მთებზე ფრენის დიდოსტატია, ორ დავითზე მლოცველი: „ოქროს სიტყვით დარახტული, როს გადუფრენს მთებსაც ჰუნე, მაშინ ლოცვას ცად აღუვლენს ორ დიდ დავითს: ერთს მეომარს და მეორე მეფსალმუნეს“ (ორი დავითი). „პროექტის მფარველია მთები – მუხები“ (სამშობლოს ლაჟვარდ ცისკენ მზირალი), იმედია „მთა ქორიბის, მოსეს კვერთხი, კლდე და წყალი“ (კლდე და წყალი).

მთაწმინდაზე მდგარს სიმაღლე ეცოტავება, ცადაწვდენილ მწვერვალებს ჭვრეტს რუსთაველში, დანტეში, გოეთეში (როცა ცადაწვდენილ ვუმხერ მწვერვალებს).

„სიყვარულის კლდეს“ (სიყვარული - ქრისტე ღმერთი, კლდე - მარიამი) მიჯაჭვული ეთაყვანება „ცას მარადიულს“ და „ცეცხლს ღვთაებრივს“ (ღმერთს).

მთაწმინდა, ქართული ცა, პოეზიის რჩეულთა გვერდით ამაღლებაა პროექტის მიზანი: „აქ მთაწმინდაზე, ქართულ ცას სიმაღლით თვალი ევსება. აქ ბინადრობენ ნაღდები. აქ, ფრთებით ციცქნა ლექსების, მოკვდები, ან ავმაღლდები“ (აქ, მთაწმინდაზე).

მრავალმნიშვნელოვანი განაცხადია: „ვით დიდი მთები და მწვერვალები პონტოს მწუხარე ზღვაში აბზინდა, - ის, რაც დიდ ვაჟას დარჩა უთქმელი. შენი ლექსების ფარზე აზიდე სიამაყე და სიბრძნე რუსთაველის“ (ვით დიდი მთები და მწვერვალები).

მერე საკუთარი სიდიადის შეგნებით სცადა სიტყვის მთებთან კუთვნილი ადგილის დაკავება: „ქართული სიტყვის უკვდავ ტოტზე მეც ვარ ნამყენი. მიწი-მოწიეთ მთებო, მხრები გოლიათური და ერთად მეც დამაყენეთ“ (მთები).

პოეტს გათავისებული აქვს მთელი ცისქვეშეთი, დედამიწა, სამყარო, ზეცა, პლანეტები, ტრანსცენდენტური, კოსმიური ცა, ვარსკვლავეთი, ცანი ცათანი.

დედამიწა ხელისგულზე უზის ბარტყივით (სამყაროს წამში ათასჯერ უვლი), პოეტი თვით არის დედამიწა (დღისა და ღამის დედამიწა ვარ მე), დედამიწას ჩასცქერის თვალში, საუკუნეს უსინჯავს მაჯას (პოეტი).

„დედამიწის სადღეგრძელოში“ აცხადებს: „ვით ყოველ მოკვდავს, შენც, მზის ნაშიერს, ბოლო მოგიღო წუთისოფლის ბორბლის ტრიალმა და ბრუნოსავით მარადიულ ცეცხლში დაიწვი. ხელში გიჭირავს მთვარით სავსე ზეცის ფიალა და სადღეგრძელოს სვამ დედამიწის“ (დედამიწის სადღეგრძელო).

ადამიანი თვითონ არის სამყარო, ზეცისა და მიწის გამთავისებელი: „დღისით მზე მიზის თამამად, ღამით ვარსკვლავთა მახლავს მაყარი, რომლებიც ცისქვეშ ათასწლეულებს დააგელვებენ. მე დავატარებ ჩემში სამყაროს აწეული ხელების ბიგელებით“ (დღისით მზე მიზის თამადად).

„მე ვარ საფრანგეთი!“ - აცხადებდა ფრანგი პოეტი პოლ კლოდელი. „მე ვარ სამყარო!“ სამყარო ჩემი სულია! მზე ჩემი ხულია! მე ვარ დედამიწა“, გვამც-

ნობს პოეტი და გაოგნებული ვრჩებით მისი სულის უკიდევანობით.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი წარმოგვიდგება ზესკნელ-ქვესკნელის მეუფედ: „მარადისობის ბინადარს მიწის და მთათა მაყარით და ცის მნათობთა ფრესკებით, ჩემშია, ღმერთო, სამყარო ზესკნელითა და ქვესკნელით“ (მარადისობის ბინადარს). „სამყაროს მხრებზე“ უდევს „ტორები“, „სამყაროს წამში ათასჯერ უვლის“, სამყაროს თავისთავში დაატარებს, ეძახის „მღვრიე და ასტრალური სამყარო“, ჭკრეტს ხილულს და უხილავს (იდუმალ მშობს სამყარო).

სამყაროს ყოველ ქმნილებასთან სიახლოვე ასე აქვს გამოხატული: „ვეძმე ზღვებსა და ოკეანებს და მზემ და მთვარემ შვილად მიწამა. ვდგავარ სამყაროს საიმედოდ და სამსახურად. ადამის ძე ვარ, დედამიწა ჩემი მიწაა, თავზე მსოფლიო ზეცად მახურავს“ (ვეძმე ზღვებსა და ოკეანებს).

სამყაროსთან კავშირი არავის გამოუხატავს ასე ძლიერად: „ხელთ გიპყრია სამყარო, ვით სიცოცხლის მტევანი“ (შენი ოქროს ფესვი).

ქვეყნის ოთხივე კიდეს ხეტილობს (მთვარის თეთრი ჩოხით და), პლანეტებს გარს უვლის, ზენარი ცეცხლით ეახლება მარადისობას (ცაზე ეცემა ჩრდილი გოდოლის) ეძახის „სხვა სოფელი (ნათლით შემოსილს), ერთნაირად აინტერესებს ქვესკნელი და ზეცა, შორეული ცისფერი სავანე (გონის სარკე შორეთში), ტრანსცენდენტური პლანეტების უღრანები

(კვლავ აყრუებს სამყაროს), ვარსკვლავების ყვითელი ქვაფენილი“, ოთხივე სკნელი...

ცას და მიწას, კაცს და ღმერთს თვით გრძნობს საკუთარ არსებაში, ჯერაც უცნობ და უსამანო სივრცეებში მთარულ პლანეტად ქცეული, ახალი პოეტური პლანეტის შემქმნელი (ცაც ხარ და მიწაც).

დედამიწის, ხილული სამყაროს მიღმა ისწრაფვის მისი უსამანო სული: „შენ უსამანო სივრცეს გასძახი: - სადაც თავდება დედამიწა, მე იქ ვიწყები“ (ღრუბლები დამის ვარსკვლავებით).

მარადიული მგზავრია პოეტის სული - „სარვა გატა“, რომელსაც ყველგან მოგზაურობა სურს: „მელის ჟამთა მიღმიდან ოქროს ვერძის ბლავილი და არაფერს ვამეტებ: დღე ერთია, ათასჯერ, კუნჭულ-კუნჭულ დავივლი სფეროებს და პლანეტებს“.

ნათელმსმენს სამყაროს კენესა აძრწუნებს: „ჯვარცმულ სამყაროს კენესა ათასწლეულებს მიაქვთ და ცასდაკლულ კრავს ვადრი. ისევ ედება იასფერი მეწამულ ვარდის“. პოეტისათვის მიწა, ცა, სამყარო უკვდავების წყაროა: „მიწიდან ცამდე ეს სამყარო, უკვდავების წყაროდ შესვი...“

მას სამყაროს სატკივრები ზურგზე ხურჯინით ჰკიდია, რათა სამოთხისკენ უჩვენოს გზა: „მოგიგდია სამყარო ზურგზე, როგორც ხურჯინი და წყვლიადში კი არა, სამოთხეში მიათრევ“ (მზის და მთვარის თვალება).

დემონის მოძულე, რწმენით სავსე პოეტის საასპარეზო მთელი სამყაროა: „ სხვა რწმენით და იმე-

დით, შემოგყურებს ეპოქა, რადგან დემონს არ ყვარობ. მალე აღარ გეყოფა სათარეშოდ სამყარო“ (სხვა რწმენით და იმედით).

პოეტს ხელეწიფება, მთელ ცისქვეშეთს გააწვდინოს მზერა და ეცოტაგება ეს სამყარო: „წამს, ცისქვეშეთს ვტყორცნე მზერა და წუხილი დაძეუფლა: - რა მცირეა ეს სამყარო და ვით დავით, შევსთხოვ უფალს, მისი ჩრდილი დამაფაროს“ (წამს, ცისქვეშეთს ვტყორცნე მზერა).

სამყარო აღიქმება, როგორც აკვანი: „მთვარე არა, სამყარო არის შენი აკვანი, ეს მზე და ვარსკვლავები არის შენი ნადავლი“ (რა ღრუბლები).

სიყვარულის ძალით არის მიჯაჭვული მთელ სამყაროსთან: „შვიდი მილიარდი გული გიცემს მკერდში სამყაროვ, მე და შენ გვიყვარს ერთმანეთი“ (შვიდი მილიარდი).

უკიდევანო სულს ხელეწიფება „უშორეს და უსამანო“ სივრცედ იქცეს: „დედამიწაზე მოხეტიალე შენა ხარ სივრცე უშორესი და უსამანო“ (სოფლის ღობიდან გადმომდგარი).

მზის და მთვარის ცისფერი ღერძით სული სხვა სამყაროში ცდილობს გასვლას: „სიკვდილს არა, მქროლავ დრო და ჟამს, მიაქვს სიცოცხლე, როგორც ნადავლი. სადღაც ჭრიალებს მზის და მთვარის ცისფერი ღერძი. და ჩემი სული იმ შავ მანდალით, სხვა სამყაროში გასასვლელს ეძებს“ (მანდალა).

კონსტანტინე გამსახურდია ბრძანებდა: „რა ფასი აქვს ამქვეყნად მოსვლას, თუკი იგი ისეთი დატოვე,

როგორც შენამდე ყოფილა“.

ვაჟა ეგრისელის ზრახვები და მიზნები სცილდება ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის დაწესებულ ზღვარს, მას სურს სამყარო სამოთხეში გაიყვანოს, სიყვარულით შეარყიოს, მეხური ხმით გამოაფხიზლოს: „სამყარო რომ შეარყიო, მიდი, ერთხელ კიდევ სცადე; სივრცეს დასცე ხმა მეხური. მერე, მეთერთმეტე ცამდე აჰყევ მნათთა მოოქროვილ საფეხურებს“ (სამყარო რომ შეარყიო).

„ოქროს ფიქრები“ სხვა პლანეტებზე ეძებენ „წყაროს სათავეს“ - ღმერთს: „შენი ოქროს ფიქრები სხვა პლანეტებს ერთვიან, როგორც წყაროს სათავეს“ (შენი ოქროს ფიქრები მთელი სამყაროს მოხილვის შემდეგ, ვარსკვლავებში ეგულება მარადისი სავანე: „შენ სამყაროს გარს უვლი, ვით იესო გალილელას, იუდეას, სამარიას, რადგან იცი, ცად მიმოყრილ ვარსკვლავებში მარადისი შენი ოქროს სამარვა“ (შენ სამყაროს გარს უვლი).

წმიდა იოანე დამასკელი, რომელსაც სწამდა ადამიანური სულის უკიდევანობა, ღმერთთან მსგავსება, წერდა: „ადამიანი არის მცირე ქვეყნიერება“ (37, 362).

წმიდა მამებს სჯერათ ადამიანის ცადამადლები უნარის: „ადამიანს, მიუხედავად იმისა, რომ ბუნებრივ საჭურველთაგან ნაკლებოვანია, გონების აღმატებულობით თვით ზეცამდე ამაღლება შეუძლია“ (ნეტარი ავგუსტინე) (7, 267).

დანტეს ცაში ეგულებოდა „იმ წიგნის სანუკვე-

ლის“ (ღმერთის) სიქველე, „ნათელი ცისიერი“, „ციური საზრდო“, ღვთაებრივი სინათლე, უფლის ბაღი, მებაღე (ღმერთი) ჭეშმარიტი არსებობის საწინდარი და ამ მოგზაურობის შედეგი იყო სხვაგვარი მზერის, ახალი ჭეშმარიტების მიკვლევა: „გამახვილდა აქ თვალი ჩემი და შემეცნებაც მკვიდრ ნიადაგს დამყარებია“.

ცის უსაზღვროებას ნაზიარები, გადიაღებული სულის სიხარულს გვამცნობს „ღვთაებრივი კომედის“ ავტორი: „... სული ჩემი ცაში გადიაღებული, აღტყინდა უცებ, გადალახა სამანნი თავისი“.

და პოეტი სამადლობელს აღუვლენს ზეციურ ნათელს, ვარსკვლავებს: „ჰოი, ვარსკვლავნო დიდებულნო, ჰოი ნათელო, თქვენ ნატვიფარნო სიქველისავე, ეს თქვენ წარმოშვით ჩემი გენია ისეთივე, როგორიც არის“ (ღვთაებრივი კომედია, გვ. 352, 369, 366, 293).

დანტე უმღეროდა „სამყაროს რიცხვით მეორეს“, „განწმენდილი და განსპეტაკებული სულის ცადამადლების ნიჭს“ (38, 37).

„უსიერ ტყეში“ „გზადაკარგული“ და გამოფხიზლებული პოეტი მგზავრობდა „ნდომით, სულის ფრთებით, რეალურად ერთ ადგილზე შთენილი“ (გვ. 141). ასე მიაღწია სულმა „ზეცის სფეროს ზესთა ზენარულს“ (38, 391), მეშვიდე სფეროს, პლანეტას - „გარდასულ დღეთა მპყრობელად“ წოდებულს (38, 360).

იტალიელი გენიოსი ასკვნის: „ნუ გაოცდები, რომ შეიძლო შეიღმა სოფლისამ ჭეშმარიტების

მისტიურის აგრე ჩაწვდენა. ეს მან შეიცნო, ვინც იხილა ცათა საუფლო“ (38, 392).

ვაჟა ეგრისელი – მხატვარი პროფ. ნიკო ხერკელაძე

ვაჟა ეგრისელის სულმა დაიტია მთელი სამყარო, რადგან მისი გონი კაცობრიობის გამოცდილების გამთავისებელი, სიბრძნესთან წილნაყარი გონი იყო: „გონი კაცობრიობის სიბრძნის ქვაზე ნაღესი, ხსოვნის ციცქნა წერტილში მთელ სამყაროს ითავსებს. ნათელია მზის თასის, მზეს რომ უდგას თვალებში“ (მზის თასი). ცაში ფრენის ძალის მომნიჭებელი მამულისკენ მიგვახედა: „და ჩემი სული უქრობ ცეცხლივით ჩემი მამულის შუაკერიდან მიიწევს ცისკენ“ (ჩემი სული).

კოლხური და ქართული მზის სიყვარულის მად-

ლი იყოს ცასთან მიახლების საწინდარი (წყვილია დით ამოსული).

ქართლის ტაძარში მლოცველს, სამშობლოსთვის დამაშვრალს, მუდამ „საქართველოს ცა“ უბრწყინავდა თვალებში (სამშობლოსთვის ყოველთვის). ყველგან და ყოველთვის საქართველოს ცა ეხურა ნამუსის ქუდად: „ზამთარ და ზაფხულ, შინ და გარეთ, ყველგან და მუდამ მე საქართველოს ცა მახურავს ნამუსის ქუდად“ (ზამთარ და ზაფხულს).

პოეტმა უკვდავყო „ოქროს წვიმის ყაისნადით მოქსოვილი კოლხური ცა“ (კოლხური ცა).

ზეცა იხილა, როგორც „ავგეას თავლა“ (ცა ავგეას თავლებია), ჭკნობა შეპარული ცის და მზის გადასარჩენად მოუხმო თაობებს (ცა ჭკნება).

„ცის ვარდისფერ გონს“ მიეახლა პოეტი (სიხარულად მოფრენილი) „გონის სარკით“ შორეთში „ცისფერი სავანე“, ჩვენი „სულების იასამანი“ იპოვა...

„სადეთო ნიაგმა“ მისი სული ცაში არწია, „ციური მანანას“ მისწვდა.

„ცის ყანას“ თესავდა (წარსულიდან), სისხლით და სულით წერდა, ატლანტივით მხრებით ეჭირა პოეზიის ცის თაღი: „ფრთიან ისრებად ნატყორცნ სტრიქონებს სისხლში ვავლებდი და სულს ვატანდი და პოეზიის ღურჯი ცის თაღი მხრებით მეჭირა მსგავსად ატლანტის“ (ფრთიან ისრებად).

ეს მისია კი მხოლოდ უზენაესით ეწყალობება ადამიანს: „ღმერთმა მოგცა ამის ბედი, რომ სულ იყო ცის მჩხიბავი, მაღალი და მაღლად მხედი“...

„ცა მედიუმია“, „ცანი ცათანი“ უხილავს (მეფობს უსასრულობა) მე-7, მე-9, მე-10, მე-11 ცამდე“

მარადიული სინათლის ქვეყანაში აუღწევია.

„ნათლითმოსილ მეცხრე ცის წყვდიადს“ გაუოგნებია (ორი ათასწლეულის) ცას ნათელი და „ღვთაებრივი ბნელის“ სხივი მიუსხურებია: „შენ მეცხრე ცა გასხივებს ნათელს ბნელს და ღვთაებრივს“ (რადგან მიწა დატოვე).

ზეცისკენ ლტოლვა მიწის უგულებელყოფას კი არა, მის სრულყოფას ემსახურება. წმინდა გრიგოლ პალამა წერს: „მხურვალედ ვითხოვოთ... ზეციური სიმაღლეები და მიველტვოდეთ სილაჟვარდეს, ვინძლო უწყინრად მოგვეცეს მიწიერი სიკეთე ამ საუკუნეში“ (33, 388).

„ცათა შინა სწრაფვამ... კვლავ სამშობლოს გზაზე უნდა დაგვაყენოს“ (წმინდა გრიგოლ ნოსელი) (33, 397).

„საუკუნე გავილაჟვარდე“, აცხადებს ვაჟა ეგრისელი მრავალმნიშვნელოვნად. იგი გაურბის ცოდვილ მიწას, „ბელტების ღრიანცელს, „მიწის სიგანე და ზეცის სიმაღლეც“ უცდომლად აქვს განჭვრეტილი: „ჩემს ფიქრებს სრბოლას ვერვინ დაუშლის... ხან ქვესკნელს ჩადის და ხან სივრცეს გასდევს ზოლივით და... მტკაველ-მტკაველ აქვს გაზომილი ქართული მიწის სიგანე და სიმაღლე ზეცის“ (ჩემს ფიქრებს).

პოეტი მუდმივად აკრიტიკებს მიწიერ უკეთურობებს, „ეკლებს, ხიწვებს“ გმობს, „სიტყვის ბასრ ორღე-

სულით“ მიჰკაფავს „ცხოვრების უღრანს“, შიგ დაბუდებულ მხეცებს, ნადირებს (ბნელ ინსტინქტებს) ემტერება (იხ. ლ. სორდია, „ბიბლიური პარადიგმებით გამხედილი სიკვდილ-სიცოცხლის საიდუმლოებები ვაჟა ფერისელის პოეზიაში“) (16, 82-124).

„ბოროტება უღრანია, რომელსაც ხმა უფლისა გამოაჩინებს და ამხეურებს (წმიდა ბასილ დიდი) (9, 90).

ღვთისმეტყველი გვასწავლის: „როგორც დაუმუშავებელი მიწა უხეშდება და ბუჩქნარით იფარება, ასევე საღმრთო სწავლებას მოკლებულ სულშიც აღმოცენდება ეკლები და მანკიერი სურვილები“ (32, 25).

ადამიანთა ცოდვების გამო ვარდებს ეკლები გაემგზავრა: „ეკლები ცდომილების შემდეგ აღმოცენდა მიწიდან, თანახმად უფლის განჩინებისა. ამის შემდეგ ვარდის საამურობას ეკალიც თანაშემეწყვილა, რომ შეგვახსენოს ის ცდომილებები, რის გამოც ეკლებისა და კუროსთავეების აღმოცენება მიესაჯა ჩვენთვის მიწას“ (წმიდა იოანე დამასკელი) (37, 357).

მიწა მაინც ღვთიურია, როგორც ქრისტეს ფეხის ნადგამი: „არ გვეშინია ქვეყნად არყოფნის, უჩინმაჩინის სამოსელით არ ვიმოსებით, მოკვდავნი მარად მიწად ვიურვით... რადგან ვით ეს ცა ანგელოზების, მიწაც ასევე არის ღვთიური“ (არ გვეშინია).

„მიწა ღმერთია, მოხუცი და გაუპარსავი, ჩვენს დიდ ოცნებებს აკვანს რომ ურწევს“, ამბობს პოეტი ლექსში „მიწა ღმერთია“.

„ცა ღვთის ტახტია, რადგან ცაში არიან მისი

ნების აღმსრულებელი ანგელოზები, რომლებიც აღიდებენ მას. მიწა კი არის ღვთის ფეხთა კვარცხლებეკი, რადგან ხორციელად მასზე იმყოფებოდა იგი ადამიანებთან ერთად“ (37,339). ჭეშმარიტი არსებობის მიზანი ის არის, რომ „ზეცის დამკვიდრებამდეც მიწა ზეცად უნდა ვაქციოთ, რომ მიწაზე მცხოვრებნი ისე მოვიქცეთ, თითქოს ზეცად ვიყოთ რომ წაიშალოს განსხვავება ცასა და მიწას შორის..., რათა მივბადოთ ზეციურ ცხოვრებას“ (წმიდა იოანე ოქროპირი) (32, 433).

ცვალებად, დასაღუპავად განწირულ მიწასთან ერთად, ღვთისმეტყველები მოაზრებენ „მშვიდთა მიწას“, „უკვდავთა მიწას“, რომელშიც წმინდანები დამკვიდრდებიან: „მიწაც განქარდება და შეიცვლება. ხოლო ნეტარია ის, ვინც მშვიდთა მიწას დამკვიდრებს, რადგან ის მიწა, რომელმაც წმინდანები უნდა შეიწყნაროს, უკვდავია“ (37, 357).

„სასარგებლოა მიწა, რომელიც იწოვს მასზე მრავალგზის მოსულ წვიმას და იძლევა მწვანილს, სასარგებლოა მათთვის, ვისთვისაც მუშავდება, იგი ღვთისგან ღებულობს კურთხევას.

ხოლო რომელიც იძლევა ეკალსა და კუროს-თავს, უვარგისია და ღამის დაწყევლილი. მისი ბოლოა დაწვა“ (პავლე მოციქული, ებრაელთა, 6, 7, 8).

ვაჟა ეგრისელი „მშვიდთა მიწას“ ხედავს ცაში, ჰიმალაის, შამბალას, ანდების, კავკასიონის, მთაწმინდის, ხეთას, ეკის, „ჩე გოლას“ (სამეგრელოს მთებია) მიდამოებში.

პოეტი განასხვავებს ცას და მიწას, მაგრამ მათ შორის ხიდის გადებას „მზით – მოსილი სიტყვით“ ცდილობს: „... ვითარც ქნარმა სულიწმინდის, მოსვლის დღიდან ადამის ძის დიდი ცოდვა ზურგზე იდე და მზითმოსილ სიტყვით გადე ცას და მიწას შუა ხიდი“ (ვითარც ქნარმა სულიწმინდის).

ეზოთერული სიბრძნე არ მხოლოდ ცაში („ცაა სამყაროს გონება“, ამბობს ერთგან), მიწაზეც იხილვება: „უფალს ნაამბორები, არ მიკარებს მე რული, ბრუნავს ჟამთა მორევი შორი და უფერული, ცა და მიწა ორივე არის ეზოთერული“...

პლანეტარულია, კოსმიურია მისი თვალსაწიერი, ხილვისა და სმენის მასშტაბები.

პოეტის თვალთა მზერაშია მზის სევდა, მთვარის სიკეთე, ცეცხლი კოსმიური: „ვითარც სახე სიკეთის, მოჩანს მთვარე სნეული და ჩემს თვალთა მზერაში, ლამაზ ბუდეს იკეთებს: ცეცხლი კოსმიური და მზის სევდა შორეული“ (ვითარც სახე სიკეთის).

კოსმიური ფიქრი ვარსკვლავებს, მეტეორებს, პლანეტებს, გალაკტიკებს უვლის: „კოსმიური ჩემი ფიქრი, ისევ ისე ვიმეორებ, ხსოვნის ყვითელ ალამს კიდებს: ვარსკვლავებს და მეტეორებს, პლანეტებს და გალაკტიკებს“ (კოსმიური ჩემი ფიქრი). უცნობ, სხვათაგან უხილავ პლანეტებს ზვერავს ცაში და თვით ქმნის ახალ, გამაოგნებელ პოეტურ პლანეტას:

„იმ პლანეტებზე სხვას არავის არ გაუვლია, არვინ ყოფილა მზის სიშორით ასე სნეული. მთვარე კი არა, შენი სულია, ვუღკანად ცაში ამოფრქვეული და

ქვადქცეული“ (იმ პლანეტებზე).

მთიების ქნარები უპყრია, ფრთებს კი ცაც, კოსმოსიც ეპატარავება: „ხარ ერიც და ეპოქაც, ხელთ გიპყრია მთიები ქნარებად და არფებად. და თუ ფრთები გაშალე, ცა კი არა, კოსმოსიც, არ გეყოფა საფრენად“ (ხელთ გიპყრია მთიები).

ანგელოზისფრთიან სულს ცა, ჯერ არავისგან არსმენილი კოსმიური ხმა ეძახის: „ანგელოზისფრთიანი სული ცისკენ იურვის (აღბათ ესეც სენია). გიხმობს ცა კოსმიური, რომლის მსგავსი არავის, არასოდეს სმენია“ (გიხმობს ცა კოსმიური).

არყოფნის აჩრდილი, კოსმიური კატაკლიზმების შიში სერავს უკიდგანო სულს: „რაც დრო გადის მით უფრო არყოფნისკენ იურვი... და დღითიდღე იზრდება მიწიური კი არა, სხვა, რაღაც კოსმიური შიში კატაკლიზმების“.

ცის და მიწის საზღვართან მდგარს, გამუდმებით ესმის კოსმიურის მოწოდება: „ცის და მიწის საზღვართან მდგარს, მწამს დაგაგვიანდა იქ, სადაც მზე იურვის, სადაც გიხმობს ნიადაგ სამყარო კოსმიური“ (ცის და მიწის საზღვართან მდგარს).

გალაკტიკებში, პლანეტებს იქით ეწევა სულის წყურვილი: „როგორც ადრე, კვლავ მიჰქრი, რადგანაც შენ ბინადრობ, სადღაც გალაკტიკაში, სადღაც პლანეტებს იქით“ (როგორც ადრე).

პოეტი მთელ ვარსკვლავეთის სამყაროსთან არის გაშინაურებული: „ჰელიოსისგან ნაკურთხი ეს მზერა ცეცხლის მკვესავი, ქვეყნად ბევრს გახდის რე-

ტიანს. დიდო მგოსანო! შენსავით ბნელ მღვიმეებში ვარსკვლავთა არავის შეუჭვრეტია“ (ბნელ მღვიმეებში ვარსკვლავთა).

ვარსკვლავებზე ნარწვევი სულის სიტყვას „ციური მანანა“ გამოარჩევს: „შენი სული ნიაგმა ვარსკვლავიდან ვარსკვლავზე არწია-ანანავა. მიტომ შენი სიტყვა ცვივა ციდან ციურ მანანად“ (შენი სული).

მაგრამ მზის, მთვარის, ვარსკვლავთა სახისმეტყველება ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში ერთი დიდი, ვრცელი მონოგრაფიის თემაა და ამჯერად შეუძლებელია მათზე საუბარი.

პოეტმა არა მხოლოდ მიწაზე, ზღვაზე, მთაზე, ცაზე, არამედ მიღმა სამყაროზე, ქვესკნელ-ზესკნელ შუასკნელზე, მიღმურზე, კოსმიურზე გააკეთა აქცენტები. უკიდევანო სულს არა ხილული, არამედ უსასრულო, კოსმიური ცა ენატრება: „ხილული სივრცე არა ყოფნის სურვილს საფრენად. მიტომაა, რომ მზისკენ იურვის, - უსასრულობას შენივთებია. დღე და ღამე კი შენი ფრთებია, მიტომ მოგელის ცა კოსმიური“ (დღე და ღამე კი შენი ფრთებია).

სწრაფვა „მიღმა“, „იქით“, ადამიანთათვის დაწესებული საზღვრების გაწევა და კოსმიურთან შეხმიანება გამოარჩევს „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორს: „მიღმა მერკურის და ანდრომედას, მარადისობის ციციქნა იმედად, ხელს მიქნევს, ვითარც ტოტი იელის პლანეტა დიდი და უსახელო... ბედის ვარსკვლავი სადღაც იელვებს და ცა აიწევს ნახევარი მთვარის

საყელოს“ (მიღმა მერკურის და ანდრომედას).

კოსმოსის იქით დაანთო პოეტმა ფიქრის ვარსკვლავები (ყინულის ჯავშნით).

ასეთი გამორჩეული ხილვებისა და მსოფლშეგრძნების პოეტის სახელი პოლუსებზე, არქტიკის იქით, ჯერაც უცნობ სფეროებში და გალაკტიკებზე გახმოვანების ღირსია: „აქ ისევ სდუმან! მაგრამ ღვთის ნებით შენი სახელის ისმის ქუხილი ჩრდილო პოლუსზე, იქით არქტიკის და ეფერება ჯერაც უხილავ, უცნობ სფეროებს და გალაკტიკებს“ (აქ ისევ სდუმან)

მზისთვალება და მთვარისთვალება პოეტის „ფიქრის ვარსკვლავები“ ცას ნაღმავენ: „ლეგენდებში დანთებული შენი ფიქრის ვარსკვლავები ძველ კოლხეთის ცას ნაღმავენ. მზე და მთვარე გაქვს თვალებად, მით მეუფებ – დღეს და ღამეს“ (შენი ფიქრის ვარსკვლავები).

საკუთარ არსებაში შეიგრძნობს მზეს და მთვარეს: „ნათლით შემოსილს, ვითარცა ქრისტეს, ეძახდა სულ სხვა სასუფეველი, რადგან მიწიერს მზის და მთვარის სისხლი ერია და მიმწუხრისას ამაღლდა ზეცად მნათობთა მტვერში შეერია“ (ნათლით შემოსილს, ვითარცა ქრისტეს).

მთვარე და მზეა მისი სულის სამკვიდრო: „გარდასულ საუკუნეთა მთვარეზე ვმლიდი იალქნებს და მზეზე მედგა კარავი. ის ხმები, რაც მე მსმენია, ჯერ არ მმენია არავის“ (გარდასულ საუკუნეთა).

თითქოს მთიების სისხლით არის შექმნილი პოეტი: „მას სხვა გზებით უვლია და ის არის პირველი,

ვინც მზემ სისხლით მთიების ცის ნისორში მოზელა და უფალმა შთაბერა სული ნათელმხილველის“ (მას სხვა გზებით უვლია).

მზის და მთვარის, მთიების „სისხლი“, მდინარეების, ზღვების, ოკეანეთა ტალღებია მისი ენერჯის უშრეტი წყარო... პავლე მოციქული ბრძანებს: „არის ციური სხეულები და არის მიწიერი სხეულები, მაგრამ ციურის დიდება სხვაა და მიწიერისა სხვა.

სხვანაირია მზის დიდება, სხვანაირია მთვარის დიდება და სხვანაირია ვარსკვლავთა დიდება, რადგან ვარსკვლავიც განირჩევა ვარსკვლავთაგან დიდებით“ (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 15, 40, 41).

და მაინც... რა არის პოეტისა და სამყაროს ასეთი ურთიერთმიზიდულობის მიზეზი?

გიორგი გურჯიევი წერს: „ჩვენშიც არსებობს მთვარე, მზე და ა.შ. ჩვენ მთელ სისტემას წარმოვადგენთ. თუკი იცით, რა არის თქვენი მთვარე და როგორ ზემოქმედებას ახდენს იგი, მაშინ შეგიძლიათ ჩაწვდეთ კოსმოსს“ (19, 59).

დედამიწა, პლანეტათა სამყარო და მზე, მსგავსად ყოველი ცოცხალი არსებისა, ავრცელებს ემანაციებს.

ადამიანი არის, ერთი მხრივ, პლანეტურ ემანაციებსა და დედამიწის ატმოსფეროს შორის და, მეორე მხრივ, დედამიწის ნივთიერებებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების შედეგი (19, 177).

ყოველივეს ემანაცია აქვს, რადგან ყოველი არსებული რაღაცით საზრდოობს, თავის მხრივ, თვითო-

ნაც რაღაცის საზრდოა. დედამიწას აქვს ემანაციები, ასევე მზესაც და ეს ემანაციები... ნივთიერნი არიან (19, 149).

ყოველი არსება გამოსხივებას ახდენს, გარკვეულ ნივთიერებას, სხივებს უშვებს. ეს ეხება დედამიწას, ადამიანს და მიკრობს. დედამიწას... აქვს საკუთარი ემანაციები და საკუთარი ატმოსფერო. პლანეტებიც ასევე გარკვეული არსებებია, ისინიც ასხივებს ემანაციებს, ასევე მზეებიც. პოზიტიური და ნეგატიური ნივთიერებების დახმარებით, მზეთა ემანაციისაგან წარმოიშვა ახალი ქმნილებები. ამგვარ შეერთებათა შედეგია ჩვენი დედამიწა.

აქ, ამ პლანეტაზე არის დედამიწის, პლანეტების და მზეების ემანაციები. დედამიწის ემანაციები ვრცელდება მხოლოდ გარკვეულ მანძილამდე, მიღმა კი მზეებისა და პლანეტების ემანაციებია (19, 166). ემანაციები ყველაფერში იჭრება. ისინი აღწევენ ადამიანებსაც.

მაღალ სფეროებში ინტელექტი, გონებრივი განვითარება თავისი წმინდა კრისტალური ფორმით არსებობს, რაც უფრო „დაბლა ეშვება“, მით უფრო ნაკლებად განვითარებადია იგი (19, 167).

დედამიწა, პლანეტათა სამყარო და მზე, მსგავსად ყოველი ცოცხალი არსებისა, ავრცელებს ემანაციას. ადამიანი არის, ერთი მხრივ, პლანეტების ემანაციებისა და დედამიწის ატმოსფეროს შორის და, მეორე მხრივ, დედამიწის ნივთიერებებს შორის ურთიერთქმედების შედეგი.

ასტრალური სხეულის ნივთიერება თავისი რხევების, ვიბრირების მიხედვით მზის ემანაციების ნივთიერებებს შეეფარდება“ (19, 447).

ვარსკვლავურ სამყაროზე ფიქრი ასპეტაკებს სულს: „დაუკვირდი ვარსკვლავთა მოძრაობას, როგორც მათი სრბოლის მონაწილე და გამუდმებით იფიქრე სტიქიონთა ერთმანეთში გადასვლისათვის, რადგან მსგავსი წარმოდგენანი მიწიერი არსებობის მწიკვლისაგან წმენდენ კაცის სულს“ (35, 76).

გიორგი გურჯიევი გვირჩევს: „გამოდით უღრუბლო, ვარსკვლავიან ღამით გარეთ და შეხედეთ ზეცას,... მილიონობით სამყაროებს, რომლებიც იმყოფებიან თქვენს ზევით ცაზე... შეხედეთ ირმის ნახტომს. შეუძლებელია დედამიწას ამ უსასრულობაში თვით ქვიშის მარცვალიც კი ეწოდოს. იგი დნება და იკარგება ამ უსასრულობაში... დაფიქრდით, სადა ხართ, ანდა უგონობა ხომ არ არის ის სურვილები, რაც თვითოეულ თქვენგანში არსებობენ?

ამ სამყაროთა წინაშე შეეკითხეთ თქვენსავით თავს: რას წარმოადგენენ თქვენი მიზნები და იმედები, თქვენი ზრახვები და ის საშუალებანი, რითაც აპირებთ მის განხორციელებას, ის მოთხოვნილებები, რომლებიც შეიძლება წარმოგიდგეთ და თქვენი მზადყოფნა ამ მოთხოვნილებათა მისაღებად.

თქვენს წინაშე ხანგრძლივი და მძიმე მოგზაურობაა. მოგზაურობის მიზანია თქვენთვის უჩვეულო, უცნობი მიწა. გზა უძნელესი და უსასრულობაა... თან იქონიეთ ყველაფერი, რაც სჭირდება ამ მოგზაურობას

გაზომეთ თქვენი ძალები. გაწვდებიან ისინი მთელ მოგზაურობას?

... წინ დიდი გზა გიდევთ. ეს თქვენგან ითხოვს პროპორციულად დიდ მარაგს,- ეს მარაგი კი წინააღმდეგობაა, როგორც მოგზაურობის დროს, ასევე ამ მოგზაურობის მზადებისას“ (39, 103).

... ვაი, თქვენ, თუ დასუსტდით და სახლის გზა დაგავიწყდათ თქვენ ვერასოდეს ვერ შეძლებთ დაბრუნებას და თუნდაც გახსოვდეთ ის გზა, შეძლებთ კი უხიფათოდ და სწორად დაბრუნებას? მრავალი უსიამოვნება ელოდება მარტოხელა მგზავრს, რომელმაც არ იცის გზა და ის მოულოდნელობები, რაც ახლავს თან ამ გზას“ (39, 103).

საჭიროა თითოეული ნაბიჯის გაკონტროლება.

... ნუ დაივიწყებთ მიზანს, რათა არ დაკარგოთ სწორი მიმართულება. ... გახსოვდეთ, არც ერთი მცდელობა არ იკარგება უქმად“ (39, 104).

ასტრალური მოგზაურობა განსაკუთრებულ ძალისხმევას, „უმაღლესი წესრიგის გამბედაობას“, სიმშვიდეს, შიშზე გამარჯვებას, საკუთარი ძალების რწმენას მოითხოვს“ (40, 124).

ე. რერიხის მიხედვით, სიკეთეს ზიარებული სულის დისციპლინა იგივე ფრენის უნარია. საჭიროა ღოცვა სულის ფრთის გაძლიერებისთვის, საჭიროა სწრაფვა აბსოლუტისკენ ... ფრენას სჭირდება ისეთი სხეული, რომლითაც სულს არ ეშინია ფრენის. ფრთები იზრდება აზრით, შესაძლებელია გაფრენა ფიქრით“ (41, 32, 51, 88, 98, 102, 523).

იოგების მიხედვით, ტრანსცენდენტურ პლანეტებზე მოგზაურობისათვის, სულიერი ზეცის მისაღწევად საჭიროა სულიერი სხეული.

სხვა პლანეტებზე მოგზაურობის მსურველს ჰქვია „სარვაგატა“, რაც ნიშნავს მას, „ვისაც ყველგან მოგზაურობა სურს“.

„შირიმად-ბჰაგავატამის“ II სიმღერაში აღწერილია სულიერი ზეცისა და მისი მცხოვრებლების ბუნება.

„ბჰაგავად-გიტაში“ დიდ მოგზაურობაზეა საუბარი, ჩვენ უნდა გადავლახოთ მატერიალური სამყარო და შევიდეთ სულიერ ზეცაში. ეს შესაძლებელია არა კოსმიური ხომალდებით, არამედ კრიშნას ცნობიერებით, სულიერი განვითარებით.

სრულყოფილი იოგისთვის, რომელიც ცნობიერად ტოვებს სხეულს, პლანეტიდან პლანეტაზე გადასვლა ისევე ადვილია, როგორც უბრალო ადამიანისათვის მაღაზიაში შესვლა. უნდა მივიღოთ სულიერი სხეული.

„ჰაერით მოგზაურობა იწვევს აზრის შეცვლას, გონებისმიერი განწყობის შეცვლას, პროგრესირებას მენტალურ უნართა განვითარების გზით“ (13, 304).

„მოგზაურობა, ხეტიალი ანტიურ და შუასაუკუნოებრივ პოემებში ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია ინიციაციისა, ასე მაგალითად, მოგზაურობა იახონის, ოდისევსისა, ენეასისა, შუასაუკუნეთა საგებისა და რაინდული რომანების პერსონაჟებისა“ (13, 212).

დასაბამიდან იდგა საქართველო ყოფნა-არყოფ-

ნის დილეგის წინაშე. გადასარჩენი იყო რწმენა, სულიერება, ეროვნულობა. საუბედუროდ, ისევე ჰკიდია ჩვენს თავზე დამოკლეს მახვილი.

მრავალგზის უბრუნდება პოეტი მიძინებული ლაზარეს - საქართველოს თემას.

იგი ერთმანეთს უკავშირებს „კოლხურ მისტერიებს“ და ლაზარეს: „რემამ საუკუნეთა ისტორიის მინდვრები უცებ გადითარეშეს. კვალი არ ჩანს აქ მოსვლის. კოლხურ მისტერიებს კი, მწამს „ლაზარეს“ გარეშე, ქვეყნად ვერვინ ამოსხნის“ (რემამ საუკუნეთა).

„ცის და მიწის კარიბჭის გასაღები“ ლაზარეს აბარია, ასე ფიქრობს პოეტი: „სადღაც ვიღაც ყაჩაღი, ვითომ სიბრძნით და ნიჭით, ნახშირს ოქროდ ასაღებს. შენ კი მაღავე გასაღებს ცის და მიწის კარიბჭის“.

ნათელმსმენ პოეტს ესმის ლაზარეს სუნთქვა, სჯერა მისი აღდგომის და იგავ-მითების ტაბუდადებულ სიბრძნეს ეზიარება: „საიდანდაც ლაზარეს, ჩუმი სუნთქვა იგრძენ, და ჭვრეტ იგავ-მითებში ადრე ტაბუდადებულ საიდუმლო სიბრძნეს“ (ხილვა: ლაზარეს აღდგინება).

მაინც გარდუვალია ლაზარეს აღდგომა, ცხრაკლიტულში ჩაკეტილი საიდუმლო სიბრძნის საყოველთაოდ გახმოვანება: „რა დღეს, რა ხვალ, გარდასულთა, ცხრაკლიტულის კარს გააღებს, აღდგება და ჩვენთან მოვა. და მიღეთი აამაღლებს: ასომთავრულს, ნუსხურს, მერგლოვანს“ (რა დღეს, რა ხვალ).

ფაზისთან ელანდება პოეტს ლაზარეს ძირი, აკ-

ვანი, ხუთიათასწლეულში მისი მიძინების პერიოდი (აქ, ფაზისთან).

ბუნებრივად ისმება კითხვა, რას ფიქრობს პოეტი უმაღლესი იდეალების, ქვეყნის გადარჩენაზე და ნათელი ხდება, რომ მისი პასუხი ოპტიმისტურია.

ვაჟა ეგრისელს ეზმანება შორეულზე შორეულ წარსულიდან მომავალი კოლხეთის აყვავება: „ბრძოლითა და ყიჟინით, შორეულზე შორეული წარსულიდან მოხვედი, ცა მაღალი, ვით მინჩხი, აყვავდება კოლხეთი, ვითარც ბუჩქი კვირინჩხის“ (ბრძოლითა და ყიჟინით).

საქართველოს გაბრწყინების რწმენის მასაზრდოებელია ძველი კოლხეთი, ეგრისი, აია და უფალს ევედრება ესაია წინასწარმეტყველისებურ „სწავლულთა ენის“ მომადლებას: „საქართველოს გაბრწყინების მიღვიძებენ დიად რწმენას, ძველი კოლხა, ის ეგრისი, ეს აია. უფალსა ვთხოვ, რომ სწავლულთა მომცეს ენა ისე, როგორც ესაიას“ (საქართველოს გაბრწყინების).

მოსალოდნელი ბუნებრივი კატაკლიზმების შემთხვევაშიც გადარჩება გრძალი, რწმენა, სულიერება: „შეიძლება ეს ზღვები მეცხრე ცამდე ააღდეს, ცას ჩაემსხვრეს ვარსკვლავთა ვარდისფერი მინები, მაგრამ თასი გრძალის, ვითარცა მზის სვეტები, აღარ გაიყინება“ (შეიძლება ეს ზღვები).

გადარჩენის საწინდარია წყლით, ცეცხლით, სულიწმინდით ნათლობა, განწმენდა: „წუხილის ქვაზე მოულოდნელად, როცა სიკვდილმა ცელი აღესა, შენი

სიცოცხლე ბეწვზე ეკიდა. მაგრამგადარჩი, ვით აქილევსი, რადგანაც ცეცხლზე გაწრთო თეტიდამ“ (წუხილის ქვაზე მოულოდნელად).

უცდომელი წარსული და აწმყო შეამზადებს ისეთ ედემისგვარ მომავალს, რომ უკანმოხედვა სიამაყით აღავსებს სულს: „დადგება ჟამი, მომავლიდან წარსულისაკენ გაიხედები, ყელს მოიღერენ გაფრენილი დღეთა გედები და დაგიდგება – თვალწარმტაცი შენი ედემი“ (დადგება ჟამი).

ლექსში „გადარჩენა“ ტერენტი გრანელის სულისა და პოეზიის გადარჩენაა ზეცაში გადაწვევტილი: „თავისთავს კვლავ დააკვირდა უფალი, მერე მიწა მოზილა და როდესაც ცას ვარსკვლავი დააჩინდა, „გადარჩება?!“ მიაკივლა ზოზიამ. ციდან ესმა: – „პოეზია გადარჩა!“

გადარჩენის საწინდრად ესახება სიყვარული, რწმენა, სიბრძნე: „სიყვარულით გადახურული ჩვენს კარავთან, ჩამოდგება სანამ ბინდი და ჩვენს თვალებს სანამ ღამე მონისლავს, მანამ ქარი გადაგვარჩენს სულიწმინდის, სიბრძნე სოლომონისა“ (სიყვარულით გადახურულ ჩვენს კარავთან).

წარსულიდან მომავალს აწვდენს მზერას მისი „ყოვლისმხილველი თვალი“: „ვიცი წარსული, მწამს მომავალი, ორივე მხარეს ვიყურები, ვით იანუსი“ (ვით იანუსი).

„ერი არის სული, ღვთის ჩანაფიქრი, რომელ-საც ან განახორციელებს ემპირიული ხალხი, ან და-ღუპავს მას.

„ერი არის მისტიური ორგანიზმი, მისტიური პიროვნება, ნოუმენი და არა ფენომენი ისტორიული პროცესებისა...“

„ერის სული ყოველთვის გამოიხატება პიროვნებათა თვისებრივი შერჩევით, რჩეული პიროვნების მეშვეობით“ (ნ. ბერდიევი) (42, 15, 31, 29).

„პიროვნება, ერი, კაცობრიობა, კოსმოსი აი აღმავალი იერარქიული კიბე, რომლის საფეხურები ერთმანეთით არის გაპირობებული“ (43, 121).

ზეცაში ეძებს ვაჟა ეგრისელი სამშობლოს ეროვნულ მისიას, საკუთარი პიროვნების დანიშნულებას და, საბედნიეროდ, ორივეს პოულობს: „შორ წარსულიდან მოგესმოდა ხმა წინაპართა და გზას მისდევდი გეშით მეძებრის, თუმც ირეოდა ჟამთა მორევი. ცის უდაბნოში სამშობლოს და შენს თავს ეძებდი, ბოლოს იპოვე ორივე ერთად“ (შორ წარსულიდან).

„გადარჩენის წინამძღვარია იესო ქრისტე“ (პავლე მოციქული, ებრაელთა, 3, 10), ქრისტიანული რწმენა, რელიგიური სიტყვის მსახურნი.

სწორედ უმაღლეს ფასეულობათა გადარჩენისთვის იღწვოდა პოეტი იმთავითვე და კვლავაც აქტიურად ემსახურება ეროვნულ ტრიადას ენა, მამული, სარწმუნოება, საკაცობრიო იდეალებს. პოეტი სულის თვალთ „მომავლის ჯეჯილს“ ხედავს, ესმის მისი შრიალი: „სადღაც მომავლის ხარობს ჯეჯილი და გესმის მისი ჩუმი შრიალი. თუმც წარსულითაც შენ ხარ მდიდარი, ჩემი სიცოცხლე გიდგას თავდებად, რომ

შენს თვალეშიც გამოიდარებს მამულო ჩემო! შენი ყანაც დათავთავდება“ (სადღაც მომავლის ხარობს ჯეჯილი) (2, 967).

ჩვენს წინაშეა ვაჟა ეგრისელის წიგნი – „ამირანი“ – „იქმენ ნათელი“ (1993), წიგნები გიგანტები, ფიქრთა ცეცხლოვანი მთები, „ქართული სულის კოლიზიუმი“, იალბუზი და ეიფელი – „კოლხური ფსალმუნების“ ხუთტომეული (2001-2011 წწ.).

ჩვენს წინაშეა ახალი „ოქროს საწმისი“, „ახალი გრაალი“, „ფილოსოფიური ქვა“, „ციურ ქვაზე“, „აღესილი“ სიბრძნე, „მსოფლიოს ციურ აზრთა ნადავლი“, ხელთუქმნელი ოქროსა და ბროლის მეტაფორების დიდოსტატის მოწვდილი, რომელსაც „მზის ბეჭედი“ აზის...

მაშრიყიდან მადრიბამდე განფენილი, მთელი სამყაროს, ზეცის, პლანეტების, კოსმიური ცის, ტრანსცენდენტურის მომცველი „პოეზიის იმპერია“, „ხმის ძღვევამოსილი იმპერია“, მისი შესასვლელი კარია სიყვარული, რომელშიც „სიყვარულის გაკვეთილებს“, სიყვარულის სასწაულებს ვეზიარებით და გვაბრუნებს „სიყვარულის ღვინო“, „სიბრძნის ღვინო“, „სინათლის ღვინო“...

მკითხველ-სპეციალისტების ვალია, გამოისხან სულის ფრთები, გაინათონ სულის მხედველობა და განიცადონ, გაიცნობიერონ ამ პოეტური სასწაულების სიდიადე და მასშტაბები...

ქართული პოეზია, დაწყებული ჰიმნოგრაფიიდან, რუსთველიდან, აღორძინების პერიოდისა.

მეცხრამეტე-მეოცე საუკუნეთა ჩათვლით, გამორჩეულია რელიგიური სიმბოლიკით, ნათლის ესთეტიკით. ამ ასპექტებში ვაჟა ეგრისელს მრავალი წინამორბედი ჰყავს ეროვნულ თუ უცხოურ პოეზიაში, მაგრამ დაბეჭდვითებით შეიძლება ითქვას, რომ იგი აქაც ინარჩუნებს ინდივიდუალობას.

გვაოცებს „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის ნათლის ვარიაციები, სულის მხედველობა, ნათელშემოსილობის, ღმერთშემოსილობის, მზითშემოსილობის, ცეცხლშემოსილობის მაუწყებელი ორიგინალური სახეები, სულის ნათება, ასტრალები, ორეულები, აურას ფერები, ყოვლისმომცველი ზეციური შუქი, „ოქროს ძაფით ნაკერი“... იქაური ცის“ ელვარება...

ულტრაწითელ და იისფერ სხივებს მხოლოდ რჩეულნი ხედავენ, როგორც ვაჟა ეგრისელი: „ულტრა წითელს... იისფერს ხელგაშლილი მისტირი, სანამ ცას ვარსკვლავების მღუმარება შეშლიდეს და გსურს ოკულტისტივით ფერთა აღვა აყარო, რადგან ბნელთმოცული მზეა შენი აურა, ყოველ დილით სამყაროს ჟრუანტელად რომ უვლის“ (მზეა შენი აურა). პოეტი ხედავს მეშვიდე, მერვე, მეცხრე ცას, მეათე ცას, მას უხილავს მეთერთმეტე ცა, ანუ „ცანი ცათანი“, მარადიული სინათლის, ღმერთის სამყოფელი ცა.

ერთეულები ხედავენ სამი ასტრალური სხეულიდან გამომავალ აურას, მეექვსე და მეშვიდე საწყისი მიუწვდომელია ნებისმიერი ადამიანისთვის, ვაჟა ეგრისელთან კი ფიგურირებს „შვიდი, შვიდფერი აურა“, გეტსიმანიის ბაღში ქრისტეს ფერიცვალებისას

გაბრწყინებული ზეციური ნათელი: „შვიდი, შვიდფერი აურა შვიდფერი ცისარტყელების და ცის მეშვიდის ხმაურმა შეაკრთო მიწა დაღლილი. შვიდი, შვიდფერი აურა შენს სინათლეში გაბრწყინდა გეთსიმანიის ბადივით“ (შვიდი, შვიდფერი აურა).

ქართული პოეზიის დიდი ტრადიციები ასე გრძელდება ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებაში: „უამთა ბრუნვამ ვერ დაგღალა, მტერი სამყაროს ორპირის და პოეზიის ტაძარში შედისარ, როგორც ქურუმი, ქართულ ცასავით მაღალი, მოსილი მეფის პორფირით“.

მზით, მთვარით, ცეცხლით, ზეცითმოსილ პოეტს ცისკრის ნათელი ასხივოსნებს, როგორც ეკლესიასტეს: „შენიც ისე, ვით ეკლესიასტეს, ცისკრის ნათელი არის სამოსი“ (ვით ეკლესიასტეს).

ზეციური შუქის შარავანდელით, ღვთაებრივი ცეცხლით მოსილი, ცის ტაძარში ღოცულობს ანგელოზთა თანხლებით: „ვარსკვლავივით მოკაშკაშე შუქთა შარავანდი გედგა, ღვთაებრივი ცეცხლით მოსილს. ცის ტაძარში ღოცვად შემდგარს გარს გეხვია ანგელოზნი“ (ხილვა).

სულის ნათელი განთიადივით ეფინება ცას და მიწას: „ვაჟავ! – შენი სულია განთიადის ნათელი, ცას და მიწას რომ უფლის“ (ვით რომა და რომული).

ღოცვების, იების, მნათთა სხივების მშვენიერება ახვევია პოეტის სახელს: „და ღოცვები გაცვივა მხრებზე შემკრთალ იებად. არ გაქვს მეფის თიკუნი და არც ინფანტები, მაგრამ შენი სახელი, ვითარც მნათთა სხივები, ცაში და ცისქვეშეთში ოქროდ

კვლავ იფანტება“ (ინფანტები).

უკიდევანოა, უსაზღვროა მშვენიერებასთან წილნაყარი სულის მეუფება მთელ სამყაროში: „მთვარის თეთრი ჩოხით და მზის ოქროსფერ სამხრეთი, შენ ერთი ხარ მეუფე ქვეყნის კიდით კიდემდე, აღმოსავლით, დასავლით, ჩრდილოსა და სამხრეთით“ (შენ ერთი ხარ მეუფე).

წარღვნას გადარჩენილ, ღვთისგან ხელდასმულ პოეტს ცისარტყელა დაჰნათის: „ცისარტყელა ხელს გიწვედის, რადგან შენხარ მგოსანი, წარღვნას გადარჩენილი, ქრისტეს კვართით ნაშობი“ (ქრისტეს კვართით ნაშობი).

შეუძლებელია ამაზე უფრო ძლიერად გამოითქვას დედა-ძის მადლით ქართული სიტყვის შესაძლებლობათა წვდომის უნარი: „შენ, მესამე ათასწლეულს, ვით მეგობარს, ხელს რომ ართმევ, ალბათ სიყვარულით დაღლილს, მოგიქსოვა ღვთისმშობელმა ოქროს კვართი ქართულ სიტყვის ყაისნადით“ (შენ მესამე ათასწლეულს).

ცალკე პრობლემაა ვაჟა ეგრისელის პოეზიის სტილი, ენა, ნეოლოგიზმები, რითმა, სახეობრივი აზროვნება, განუმეორებელი მეტაფორები, ორიგინალური სახისმეტყველება.

„ვაჟა ეგრისელის ტროპული აზროვნებიდან სწორუპოვარია მეტაფორული სტილი. სწორედ შენიშნა გურამ შარაძემ, რომ „ვაჟა ეგრისელის პოეზია – მეტაფორული აზროვნების ნოვაციაა“. გაუზვიადებლად შეიძლება ითქვას, რომ რუსთაველის, ვაჟა-ფშა-

ველას და გალაკტიონის შემდეგ საქართველოს არ
ჰყოლია უფრო დიდი მეტაფორულენოვანი პოეტი,
ვიდრე ვაჟა ვერისელი“, წერს პროფესორი ტიტე
მოსია (44, 10).

ცალკე პრობლემაა კოსმიური ხმების, „ციური
არიის“, საღვთო მუსიკის მოსმენის უნარი, მისი „ხმის
ძღვევამოსილი იმპერია“, რომელშიც ერთი დიდ
ნაკადი „გონის ცაში“ განცდილი „უხმო ხმის“, კოს-
მიური რიტმის აღქმაა, რითაც ქართველი პოეტი
დანტეს მიერ სამოთხეში მოსმენილი „ნათელი ხმის“
„ნელსურნელებას“ გაგახსენებს.

ვაჟა ვერისელის პირველხარისხოვანი პოეზიის
სახით ქართული ეროვნული გონი მსოფლიოს გიგან-
ტებს თამამად ართმევს ხელს, პოეტურ პარნასზე გან-
სხვავებული ფენომენით - „მსოფლიოს ციურ აზრთა
ნადავლით“ წარდგება. იგი არათუ თავმოდრეკილია,
უპირატესობის გრძნობით უცქერის კაცობრიობის
უკეთეს წარმომადგენლებს, რადგან მას ზურგს უმა-
გრებს ათასწლეულების კულტურა, ბიბლიური ქალ-
დეველებიდან, კოლხეთიდან, ეგვიპტიდან, კოლხეთის
წინაპარი ხალხებისგან. მის წიგნებში მარხია „სული
ძველი კოლხეთის, ტროა-კრეტა-მიკენის“.

საერთოდ, დასავლეთის თუ აღმოსავლეთის ყვე-
ლა პოლუსის, ყველა განედის მომხილველი პოეტი
ნაზიარებია მსოფლიოს გონის საუკეთესო მიღწე-
ვებს პრეისტორიის, ისტორიის, ფილოსოფიის, ფსიქო-
ლოგიის, რელიგიის, მითოლოგიის, ბიბლიის, ესთეტი-
კის ასპექტებით, იგი არის პოეტი მითოლოგი, ისტორი-

კოსი, ალქიმიკოსი, ასტრონომი, ასტროლოგი, მათემატიკოსი, ეზოთერიკულ სიბრძნეს, მისტიურ სიბრძნეს ნაზიარები, რომელსაც თვით აპოლონი უსინჯავდა მაჯას... გვაგონდება გრიგოლ რობაქიძის შესახებ ნათქვამი: „გრიგოლი დასავლეთ ევროპას უპირატესობის გრძნობით უცქეროდა, როგორც უფრო ხნიერი და კეთილშობილი, უძველეს სულიერ გამოცდილებას ნაზიარები რასის წარმომადგენელი“ (ნიკოლაუს ზომბარტი, გრიგოლ რობაქიძე) (45, 126).

ასეთივე სითამამით შედის მსოფლიოს ოქროს ფონდის საგანძურში ვაჟა ეგრისელი, საკუთარი ერის დიდი სულიერი კულტურის განსაკუთრებულობის რწმენით ამაყად ეახლება პარნასის მთაზე წვეულებს, რადგან თვით ღვთის სამსჯავროზეა გადაწყვეტილი მისი პირველპოეტობა... ცნობილია ღმერთთან დავით, ბიბლიური იაკობივით ღმერთთან შერკინებით, პოეტების მეფესთან შეჯიბრებით, რწმენის, სულიერების, ეროვნული ტრიადის გადარჩენისათვის გაწეული ძალისხმევით.

ბამოყენებული ლიტერატურა

1. მერაბ კოსტავა, შეწყვეტილი ფიქრები, თბ. 1991.
2. ვაჟა ეგრისელი, „კოლხური ფსალმუნები“, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ. 2001.
3. ვაჟა ეგრისელი, „კოლხური ფსალმუნები“, ტომი V, თბ. 2010.
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ. 1977.
5. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ. 1989.
6. ორფიკული საგალობლები, პროკლე დიადოხოსის საგალობლები, თბ. 1989.
7. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ. 1985.
8. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992.
9. წმიდა ბასილ დიდი, თხზულებანი, ფსალმუნთა განმარტებანი. ჰომილიები ექვსი დღისთვის, თბ. 2002.
10. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი I, თბ. 1990.
11. ლუარა სორდია, ქრისტიანული სახისმეტყველების საკითხები მეოცე საუკუნის ქართულ პოეზიაში, თბ. 2009.
12. ლუარა სორდია, საღვთო სიბრძნისა და საღვთო

სიყვარულის ადებტები ქართულ პოეზიაში, თბ. 2009.

13. ზვიად გამსახურდია, „ვეფხისტყაოსნის“ სახის-მეტყველება, თბ. 1991.

14. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი IV, თბ. 1992.

15. ზვიად გამსახურდია, საქართველოს სულიერი მისია, თბ. 1990.

16. ლუარა სორდია, წერილები. ბიბლიის ერთი კონცეფცია. აპოკალიფსური სახეები. გრაალის იდეალი. თბ. 2009.

17. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I.

18. ფრიდრიხ ნიცშე, ასე იტყოდა ზარატუსტრა, თარგმანი ე. ტატიშვილის, თბ. 1993.

19. გიორგი გურჯიევი, ჭეშმარიტების სამყარო-ში, თბ. 2000.

20. თეოხაროს კესიდი, დიონისოს რელიგია და რიცხვი, „საბჭოთა ხელოვნება“, 1980, №1.

21. „ლიტერატურული საქართველო“, 12 ივნისი, 1981.

22. პოლ ვალერი, რჩეული პროზა, თბ. 1983.

23. ესეები, ინგლისურიდან თარგმნეს პაატა და როსტომ ჩახვაძეებმა, თბ. 1989.

24. ტიცინი ტაბიძე, ერთტომეული, თბ. 1985.

25. სტეფან მაღარმე, ლექსები და პროზა, ქუთაისი, 1979.

26. ხორხე ლუის ბორხესი, ენიგმათა სარკე, თბ. 1996.
27. სტეფან ცვაიგი, ფანტასტიკური ღამე, თბ. 1966.
28. ლუარა სორდია, გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის პრობლემური საკითხები, თბ. 1991.
29. ტიტე მოსია, „ოქსიმორონი „მზიანი ღამის“ პრობლემატიკა, თბ. 1999.
30. პეტრე იბერი (ფსევდო-დიონისე არეოპოგელი), შრომები, თბ. 1961.
31. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი II, თბ. 1990.
32. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი III, თბ. 1991.
33. ტიტე მოსია, საღვთო სახისმეტყველება, ზუგდიდი, 1995.
34. ფსევდო-ლონგინე, „ამაღლებულისათვის“; თარგმანი ბაჩანა ბრეგვაძის, თბ. 1972.
35. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II.
36. იოანე დამასკელი, მართლმადიდებლური სარწმუნოების ზედმიწევნითი გადმოცემა, თბ. 2000.
37. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კ. გამსახურდიასი, თბ. 1941.
38. გიორგი გურჯიევი, სიყვარულის ორი სახე, თბ. 2006.
39. ნიკოლოზ ბერდიევი, ერი და კაცობრიობა, თარგმანი ზ. კიკნაძის, თბ. 1993.

40. რუსი ფილოსოფოსები დემოკრატიაზე და რევოლუციაზე, თბ. 1994.

41. ვაჟა ეგრისელი, „კოლხური ფსალმუნები, თ. III, თბ. 2007.

42. „მნათობი“, 1989, №4.

ლუარა სორდია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია „ქალდეას“ აკადემიკოსი.

შტახოელი კოლეჯი, მარჯვნიდან მუსაფე გაშა ეზრისელი

ბოლოსიყვარობის მახვიერ

მინ არის „თანამედროვეობის უდიდესი პოეტი“

„გულცივად შეხვდი ყველა ქებას, ყველა ძაგე-
ბას!“

აღ. კუშკინი

ახლახან, გაზეთის „ლიტერატურული საქართველოს“ ბოლო გვერდზე დაიბეჭდა რეპლიკა – „ვინ არის „თანამედროვეობის უდიდესი პოეტი?“ გოგი დოლიძის ხელმოწერით. რეპლიკის ავტორი წერს: „ერთმა ნიჭიერმა მხატვარმა, ნამდვილმა პატრიოტმა და პუბლიცისტმა, რომელსაც ერთადერთი უბედურება სჭირს, რომ ვერ იქნა და ვედარ ელირსა ნორმალურ რედაქტორს (რედაქტორია ვაჟა ეგვისელი, რ.ჯ.) ახლახან გამომიგზავნა თავისი წიგნის ახალი, ბარე 900 გვერდიანი გამოცემა (ნ. ხერკელაძე – „ცრემლში ნაღესი ხმალი“, ისტორიულ-პუბლიცისტური ნარკვევი გიორგი სააკაძეზე, გამომცემლობა „გლობალ-პრინტი“ – 2014). ამის შემდეგ იწყება რეპ-

ლიკის ავტორის თავდავიწყება. წიგნის პოლიგრაფიული დონე და ყდა მოწონებია და... “სულო ცოდვილო” – განაგრძობს ავტორი – „ველარ მოვითმონე და იქვე „მარშრუტკაში“ დავიწყე თვალიერება“ და... წიგნს თურმე ორი რეცენზია უძღვის და თანაც ორივე რეცენზიას მეცნიერების დოქტორები, პროფესორები აწერენ ხელს. მაგრამ რეცენზიების ავტორების სახელს არ ამხელს, „უფრთხილდება“!!!

...და რას ხედავს მისი „ვაჟა ეგრისელის ცოდვით სავსე“ თვალები! – „პირველი რეცენზენტი, მეცნიერების დოქტორი, პროფესორი და ა.შ. წერს, რომ თურმე „თანამედროვეობის უდიდესი პოეტი“ ყოფილა... ვაჟა ეგრისელი (გვ. 17), თუმცა არ დაუზუსტების ამ ფრაზაში რა მასშტაბი იგულისხმება – ვაჟა ეგრისელი მთელი თანამედროვე მსოფლიოშია უდიდესი პოეტი, თუ ჩვენს პატარა საქართველოში“?! – აი, რა ტანჯავს და აწუხებს რეპლიკის ავტორს. აქ ვწყვეტთ რეპლიკის ავტორის ციტატებს და იმ ორი რეცენზიის ავტორის გარდა, უკომენტაროდ მოვიტანთ 1999 წელს, „წიგნის მოყვარულთა კავშირის“ მიერ, ლევან სანიკიძის რედაქტორობით გამოცემულ „ბარე“, 200-ზე მეტ გვერდიან წიგნს – „ქართველი და უცხოელი ავტორები ვაჟა ეგრისელზე“, სადაც ანოტაციაში ნათქვამია: „ამ უჩვეულო კრებულში მოტანილია და თავმოყრილია მინიატურული ნაწყვეტები ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებისადმი მიძღვნილი ათასამდე ქართველ და უცხოელ მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა სხვადასხვა დროს დაწერი-

ლი წიგნებიდან, სტატიებიდან, წერილებიდან, რაც ნათელ წარმოდგენას გვაძლევს ამ უაღრესად საინტერესო პოეტის თავისთავადობაზე.“

მოვიტანთ რამდენიმე ამონარიდს ამ წიგნიდან:

„საქართველოს ხომ რამდენი ხანია პოეტთა ქვეყანას უწოდებენ. ყოველ შემთხვევაში, საქართველო სავსეა „სემი პოეტებით“ მაინც – „სემი პოეტა“ – „ნახევარ პოეტი“ დიდმა პოეტმა ჰორაციუსმა რომ თქვა ორიათასი წლის წინათ. ხოლო, „პოეტი სრული“ – საქართველოში მოიძებნება ოდენ თითზე ჩამოსათვლელი, მათ შორისაა ვაჟა ეგრისელი“.

ლევან სანიკიძე
მწერალი, პროფესორი, 1993 წ.

„... ვაჟა ეგრისელის პოეზია ქართული სულის მარადიული ყივილია... მისი მეტაფორული აზროვნება მიუწვდომელი და განუსაზღვრელია...“

... ეგრისელის სტილი ღრმადაა დაკავშირებული ქართული სალიტერატურო ენის უძველეს პლასტებთან, კერძოდ ბიბლიის (ძველი და ახალი აღთქმის) წიგნებთან. ამაში პოეტის სხვადასხვა დროს გამოცემული წიგნების სახელწოდებებიც დაგვერწმუნებს: „სიცოცხლე“, „ამაღლება“, „ნათელხილვა“, „საგალობელი“, „იქმენ ნათელი“, და სხვა. დავითის ფსალმუნები და ბიბლია, მარტო საკულტო ძეგლები როდია, ამავე დროს უდიდესი მხატვრული ძეგლებიცაა.

... ვაჟა ეგრისელის შემოქმედება ნაკლებად, ან სრულებით ვერ პოულობს ანალოგს ეროვნულ და მსოფლიო პოეზიაში.

... ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში შემაჯავალი სტილური ინგრედიენტები, როგორც ბარათაშვილისა, აქამდე უცნობი სამყაროს მოდელის შესაქმნელადაა გამოყენებული პოეტის მიერ. ამაზე ბევრი თქმულა და დაწერილა, რაც მგოსნის უსამანო ინტელექტუალურ მასშტაბებზე მიგვანიშნებს და ნებას მაძლევს ვთქვა, რომ ვაჟა ეგრისელის პოეზია XXI საუკუნის რიურაჟზე ამომავალი ნათელია, რომელსაც ჩაქრობა არ უწერია.

აკაკი გაწერელია
მწერალი, პროფესორი, 1993წ.

„ვაჟა ეგრისელის, როგორც ნიჭიერი მგოსნის სახელს მალე მთელი საქართველო გაიგებს...“

იოსებ ნონეშვილი
1961წ.

„...ეგრისელის უადრესად ეროვნული შემოქმედება, მსოფლიოს ნებისმიერი დიდი ქვეყნის მხატვრულ ლიტერატურას დაამშვენებდა...“

სოკრატ არშბა
პროფესორი

„...ყველა პოეტი ღვთის შვილია, მაგრამ ისაკავა ტაკუ-ბოკუ, ფედერიკო გარსია ლორკა, ვაჟა ეგრისელი, – ჩემი სულის ნაწილია...”

არავირა აკაპიტო
პოეტი (იაპონია)

„შურნალ „დრუება ნაროდოვის“ 1983წლის მეთორმეტე ნომერში დაბეჭდილი ვაჟა ეგრისელის ლექსების ერთმა მეტაფორამ: „ელვა – უფლის ღიმილი“-ს წაკითხვამ, ფედერიკო გარსია ლორკას – „ხვლიკი – ნიანგის წვეთი“ გამახსენა და ვიგრძენი ამ პოეტებს შორის ერთნაირი ვიზუალური ხედვა, რაც ჩემთვის აღმოჩენა იყო... და რამაც შემაყვარა ვაჟა ეგრისელის პოეზიაც და პიროვნებაც...“

ანტონიო ალვარესი
პოეტი (ესპანეთი), 1981წ.

„...ჩემი მეგობარი ქართველი პოეტი – ვაჟა ეგრისელი, ფრანგი ან ინგლისელი რომ ყოფილიყო, ამდენ ხანს ნობელის პრემიას მიიღებდა...”

ბორის ჩულკოვი
რუსეთი, 1983წ.

„ვაჟა ეგრისელი გამოკვეთილი ხმისა და მაძიებელი სულის პოეტი, ამაზე მეტყველებს ბოლო

წლებში გამოცემული მისი ლექსების კრებულები...”

გრიგოლ აბაშიძე
პოეტი-აკადემიკოსი, 1991წ.

„...გაუზვიადებლად შეიძლება შევნიშნოთ, რომ რუსთაველისა და ვაჟა-ფშაველას შემდეგ, საქართველოს არ ჰყოლია უფრო დიდი მეტაფორულენოვანი პოეტი, ვიდრე ვაჟა ეგრისელი. უფრო გასაკვირი ის არის, რომ მის პოეზიაში არსად შეიმჩნევა შოთას და ვაჟას მეტაფორიკის კვალი, იმდენად წავიდა იგი დამოუკიდებელი გზით...”

ტიტე მოსია
ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი.

„...პოეტური სიტყვის დიდოსტატმა ვაჟა ეგრისელმა, რუსთაველის, გურამიშვილის, ბარათაშვილის, აკაკის, ვაჟას და გალაკტიონის გენიით შექმნილი პოეტური წაღკოტი, საკუთარი ნიჭით გამოყვანილი სურნელოვანი ყვავილებით დაამშვენა და თავისი უბადლო ღირიკაში, როგორც მშობელი ერის, ისე კაცობრიობის არსებითად ყველა ძირითად სატკივარს და საზრუნავს უპოვა ადგილი...”

შოთა მისაბიშვილი
აფხაზეთის ა/რ მეცნიერებათა აკადემიის
პრეზიდენტი, აკადემიკოსი. 2003წ.

„...საერთოდ, დასავლეთის თუ აღმოსავლეთის ყველა პოლუსის, ყველა განედის მიმომხილველი ვაჟა ეგრისელი ნაზიარებია მსოფლიოს გონის საუკეთესო მიღწევებს – პრეისტორიის, ისტორიის, ფილოსოფიის, ფსიქოლოგიის, რელიგიის, მითოლოგიის, ბიბლიის, ესთეტიკის ასპექტებით. იგი არის პოეტი – მითოლოგი. ისტორიკოსი, ალქიმიკოსი, ასტრონომი, ასტროლოგი, მათემატიკოსი, ეზოთერიკულ სიბრძნეს, მისტიურ სიბრძნეს ნაზიარები, რომელსაც თვით აპოლონი უსინჯავდა მაჯას”...

ლუარა სორდია
ფოლოლოგიის დოქტორი, პროფესორი

„...რუსთაველის, ბარათაშვილის, ვაჟა-ფშაველას და გალაკტიონ ტაბიძის შემდეგ, ჩვენ ვაჟა ეგრისელი მოგვივლინა არსთა გამრიგემ...”

რომული ჯაფარიძე
გენერალი, აკადემიკოსი.

„...აღმოსავლეთ საქართველოს ჰყავდა ვაჟა-ფშაველა, დასავლეთ საქართველოს ჰყავს ვაჟა ეგრისელი... ერთიანი, მთლიანი საქართველო ბუნების მომღერალი, ორი დიდი მგოსნის მშობელია...”

თეიმურაზ მიბხუანი
მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი.

„როგორც სვეტიცხოველმა ქართული ცა, ისე აა-
მაღლა ვაჟა ეგრისელმა უმშვენიერესი ქართული
პოეზია...”

ემირ ბურჯანაძე
მხატვარი, რუსთაველის პრემიის ლაურეატი.

„...გალაკტიონ ტაბიძემ, მუხრან მაჭავარიანმა, ვაჟა
ეგრისელმა, თითოეულმა ცალ-ცალკე თავისებური რეფ-
ოლუცია მოახდინეს პოეზიაში – მხატვრული გამომ-
სახველობის მოდელის თუ სტილის, ხერხის თუ ხმის
შემოტანითა და დამკვიდრებით...”

კოტე მელაშვილი
მწერალი, პროფესორი.

„როგორც ასომთავრულის, - შუმერთა უძველესი
ანბანის, ასეთივე აღმოჩენა იყო ჩვენთვის ვაჟა ეგრი-
სელის უდიდესი პოეზია.”

ზურაბ ქაფიანიძე
საქართველოს სახალხო არტისტი.

„ვაჟა ეგრისელის პოეზია – მეტაფორული აზ-
როვნების აბსოლუტური ნოვაციაა.”

გურამ შარაძე
პროფესორი, აკადემიკოსი.

„...ეგრისელის უდიდესმა შემოქმედებამ დამარ-
წმუნა იმაში, რომ იგი მსოფლიო მნიშვნელობის პოე-
ტია...”

ოთარ ჩახუნაშვილი
ექიმი, პროფესორი, აკადემიკოსი.

„სანამ საქართველო იქნება, ვაჟა ეგრისელის
პოეზიაც იცოცხლებს...”

ზაურ ბოლქვაძე
პოეტი, 1993წ.

„რასაც ვაჟა ეგრისელზე წერენ, ყველაფერი სწო-
რია და სიმართლე, რადგან იგი ჭეშმარიტად დიდი
შემოქმედია...”

ელგუჯა მალრაძე
პროფესორი, მწერალი, მთარგმნელი

„ფიქრშიუწდომელია ვაჟა ეგრისელის მეტაფი-
ზიკური პოეზია...”

შოთა ბადრიძე
დოქტორი, პროფესორი.

„ეგრისელის პოეზია არაფრით ჩამოუვარდება

მსოფლიო ტიტანების შემოქმედებას...”

იოსებ კაპანაძე
დოქტორი, პროფესორი.

„რაც და რამდენიც ვაჟა ეგრისელზე იწერება, იმდენი დიდ მხედართმთავრებზეც არ დაწერილა ალბათ...“

გივი ინწკირველი
პროფესორი, აკადემიკოსი.

„...დადგება ჟამი, ვაჟა ეგრისელი არა მარტო რუსთაველის, არამედ ნობელის პრემიის ლაურეატიც გახდება...“

ივერი ტაბიძე
ჟურნალისტი, პოეტი, 1983წ.

„ვაჟა ეგრისელმა კარგა ხანია დაიმკვიდრა თავისი პოეტური ხელწერა. მისი ლექსი ჩვეულებრივ მინიატურულია, მაგრამ ტევადი. იქ ვერ აღმოაჩენთ სიცარიელეს. მისი ხილვები მეტაფორის პრიზმაში გამოტარებული და მხატვრული ორნამენტებით აღიქმება...“

შოთა ნიშნიანიძე
პოეტი, 1991წ.

„შეიძლება გაბედულად ითქვას, რომ ვაჟა ეგ-
რისელი აპოსტილობია XX საუკუნის პოეზიის პლანე-
ტარიუმში...”

შოთა მამარადაშვილი
პროფესორი, 1995წ.

„ვაჟა ეგრისელი, თავისი ყველასაგან გამორჩე-
ული, საკუთარი ხელწერით, ორიგინალური ხმით,
მოვლენათა ხედვის მასშტაბურობით და იდუმალი
ხილვების უნარით, უკანასკნელი პერიოდის ქართულ
პოეზიაში თავისებურ მოვლენად უნდა იქნეს მიჩნე-
ული...”

შოთა ლომსაძე
პოეტი, პროფესორი, 1991წ.

„...ჩემი ხანგრძლივი არქეოლოგიური მუშაობის
პერიოდში აღმოჩენილი მრავალ ღირსშესანიშნაობა-
თა შორის, ვაჟა ეგრისელის „კოლხური ფსალმუნე-
ბის“ ათასგვერდიანი ტომეულები ჩემთვის ყველაზე
დიდი აღმოჩენა იყო...”

ანდრია აფაქიძე
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
ვიცე-პრეზიდენტი, აკადემიკოსი.

„...ვაჟა ეგრისელის ღირიკული ქმნილებები ეფუძნება კაცობრიობის სულიერ მონაპოვარს და სრულიად ახალი სიტყვაა მეტაფორულ აზროვნებაში, არა მარტო რუსულ და ევროპულ, არამედ, საერთოდ მსოფლიო პოეზიაში...”

ედვარდ ბალაშოვი
(ამონარიდი ეგრისელის რუსულ ენაზე გამოცემული
წიგნის ანოტაციიდან, 1985წ.) (რუსეთი) პოეტი.

„...ახლახან ამერიკის შეერთებული შტატებიდან – რადიოთი დიდი გადმოცემა იყო ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებაზე, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ ეგრისელი დიდი პიროვნება და საქვეყნოდ აღიარებული პოეტია...”

ცოტნე მირცხულავა
ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის
პრეზიდენტი, აკადემიკოსი.

„...დღეს, ვიცი, რომ მწვერვალთა შორის არის ერთი თვალშეუდგამი, სრულიად გამორჩეული პოეზიის მწვერვალი, რომელსაც ვაჟა ეგრისელი ჰქვია...”

ჯემალ ჯინჯიხაძე
პროფესორი, პოეტი.

„...მხატვრული აზროვნების მარგალიტები, ვაჟა ეგრისელის პოეზიას რომ ამშვენებენ, რამდენიმე თანამედროვე პოეტის შემოქმედება ეყოფოდა...”

ოთარ მიქიაშვილი
დოქტორი, პროფესორი, 2001წ.

„ვაჟა ეგრისელის პოეზია მიმაჩნია მსოფლიო თანამედროვე ლიტერატურის შენაძენად...”

ილია კავკაზაგი
პოეტი, 1983წ.

...და ა.შ. და ა.შ. შეიძლება ასობით ამონარიდის მოტანა ამ წიგნიდან... მაგრამ ესეც საკმარისია, მხოლოდ გვინდა ზოგიერთის სახელები ვახსენოთ, ვინაც ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებას წიგნები, სტატიები, წერილები მიუძღვნეს: ელგუჯა ამაშუკელი, გიზო ჭელიძე, სოკრატ საღუქვაძე, ოთარ შალამბერიძე, სიმონ შამფრიანი, ერეკლე საღლიანი, რევაზ მარგიანი, რევაზ ჯაფარიძე, რევაზ ჩხარტიშვილი, მორის ფოცხიშვილი, გიორგი ციციშვილი, მურმან გელენიძე, ციალა მესხია, ვახტანგ გაჩეჩილაძე, ნათელა გოხელაშვილი, ნანი ჭირაქაძე, ხუტა ბერულავა, ნიკა აგიაშვილი, თამაზ წივწივაძე, რეზო ადამია, ირაკლი არაბული, რამინ ამონაშვილი, ალიო მირცხულავა – მაშაშვილი, ნიკო ხერკელაძე, იაკობ ახუაშვილი, რევაზ

მიშველაძე, სერგო წურწუშია, ვახტანგ ბალავაძე, მერი ბადრიაშვილი, სერგო ჯორბენაძე, ვახტანგ გოილაძე, ეგენი ბარათაშვილი, ვლადიმერ გულუა, ვახტანგ დავითაია, აკაკი გელოვანი, გიორგი ვაშაკიძე, ნათელა ვასაძე, ნარგიზა გოგია, თენგიზ ზაალიშვილი, ალექსანდრე კრავეიშვილი, ბორის ვიქტოროვი, ალექსანდრ მეჟიროვი, იური უვაროვი, ვლადიმერი შლიონსკი, ეგენი აქუბარდია, სიმონ ზაქარაია, იოანე სიურკანსი, ცოლდო თუნგუთინი (მონგოლეთი), ვაჟა აზარაშვილი, შალვა დავითაშვილი, მამა დიმიტრი, გულიკო გოგიტიძე, გულნაზ ხარაიშვილი, გულნაზ ხუხუა, ნინო თოდუა, თეიმურაზ გუგუშვილი, ჯემალ მდივანი, გიორგი ლარიაშვილი, ანდრეი კრიჟანოვსკი, იგორ სიხოვიკი (უკრაინა), ივან არაბეიკო (ბელორუსია), ვალერი აუშევი, ალექსანდრე ბროდსკი (მოლდავეთი), მაღჰუშუდუნ ბაჰაბანი (ინდოეთი), შარაბ ხოჭოლავა, ნევენა ნიკოლოვა, ატილას სადუკოვი (თურქეთი), ფრანსის მონდესი (საფრანგეთი), ნოდარ ხუნდაძე, გიორგი წერეთელი, სოსო სიგუა, ნაპოლეონ ლემონჯავა, აკაკი თოფურია, ჯუმბერ ჯიშკარიანი, რეზო ფაჩულია, გიორგი შათირიშვილი, ალექსანდრე კუჭუხიძე, ოთარ ჟორდანი, ოთარ ჭურდულია, ამირან ცამციშვილი, გივი ძნელაძე, ნათელა იანქოშვილი, ღია ელიავა, ოთარ კობერიძე, ალექსი ჭინჭარაული, იორამ ქემერტელიძე, სილვია ფჩელაკი, ნუგზარ ნადარაია, ნიკოლაი გორბაჩოვი, ნინა მალიუკოვა (რუსეთი), ალექსი რაზიკაშვილი და ა.შ. და ა.შ.

...და ბოლოს მოვიტანთ ახლახან გამოცემულ,

კარგ ჟურნალში დასტამბულ ვაჟა ეგრისელის ლექსებისთვის წამძღვარებულ პატარა წინასიტყვაობას:

„ვაჟა ეგრისელი – საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და გალაკტიონ ტაბიძის პრემიების ლაურეატი, ქართული პოეზიის რაინდი, ღირსების ორდენის კავალერი, ქართული კულტურის დესპანის მედლის, „დიოსკურია – 2005“-ის მშვიდობის ოქროს ვარსკვლავისა და მშვიდობის დროშის ორდენის მფლობელი, საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია „ქალდეას“ პრეზიდენტი, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამეცნიერო აკადემიების ვიცე-პრეზიდენტი, აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პოეტი-აკადემიკოსი, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა, „ვარძიის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრი, ჩარგლის, ზუგდიდის, ხობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქე, ათას-ათასხუთასზე მეტ გვერდიანი ტომეულების – „კოლხური ფსალმუნების“ (ოციათასზე მეტი ლექსი) ავტორი...

„ვინ არის „თანამედროვეობის უდიდესი პოეტი?..“

რომული ჯაფარიძე

გენერალი, აკადემიკოსი
30. 03. 2015.

ვაჟა ებრისელი დიბადა ხოვის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იუზისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ოცდაათზე მეტი წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებადაა გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მთევანი“, აღექვანდრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათას გვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – "იქმენ ნათელი", ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა "მოლოდინმა" გამოსცა ვაჟა ებრისელის "კოლხური ფსალფუნების" ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ქმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე და მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაისტამბა მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტამბული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ამჟამად, ვაჟა ებრისელი საქართველოს ეროვნული და ფანისის საერო-სამეცნიერო აკადემიების ვიცე-პრეზიდენტია. 2009 წელს ვაჟა ებრისელი არჩეული იქნა საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია „ქალდეას“ პრეზიდენტად. არის საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალახტიონ ტაბიძის პრემიების ლაურეატი, ქართული პოეზიის რაინდი, ღირსების ორდენის კავალერი, ქართული კულტურის დესკანის მფლობელის, „დიოსკურია – 2005“-ის მფობრის

ოქროს ვარსკვლავისა და დროშის ორდენის მფლობელი, იქალთოს, ჩარბლის, ხობის და ზუბდიდის საპატიო მოქალაქე.

ჰქავს მეუღლე – ბილდა სუნიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი – ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და ორი შვილიშვილი – ვაჟა და ნატალი. პოეტი მეცხრე შვილია (შვიდი ძმა და ორი და).

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია.

P.S. მიმდინარე, 2015 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია „ქალღეა“ იწყებს ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსაღმუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემას.

ღუბრა სოფლია

ქ ა რ თ უ ლ ი ს უ ლ ი ს

კ ო ლ ი ზ ე უ მ ი

მონობრაფია

გამომცემლობის რედაქტორი –

პროფ. რეზო ფანშულია

მხატვარი – ნიკო ხერკელაძე

მხატვრული რედაქტორი – ბიორბი ლარიაშვილი

ტექნიკური რედაქტორი – ნანა ბოხუა

კორექტორი – ღარეჯან ხიფეშელი

გამომცემელი – სოფო ცინცაძე

თბილისი

2015

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0179, ი. ჭავჭავაძის გამზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge